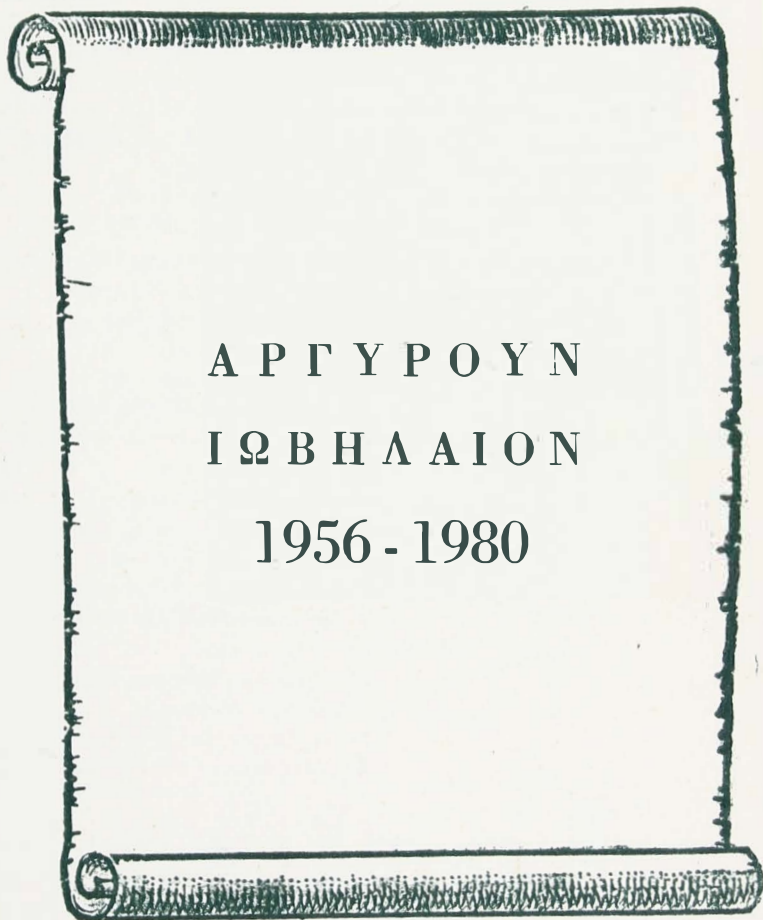

ΙΛΙΣΟΣ

ΕΡΕΥΝΑ-ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ-ΤΕΧΝΗ

ΑΡΓΥΡΟΥΝ
ΙΩΒΗΛΑΙΟΝ
1956 - 1980

ΕΤΟΣ 25ov

ΤΕΥΧΟΣ 138

ΜΑΪΟΣ — ΙΟΥΝΙΟΣ 1980

ΤΙΜΟΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΒΙΒΛΙΩΝ

ΠΩΛΟΥΜΕΝΩΝ ΕΙΣ ΤΑ ΓΡΑΦΕΙΑ ΤΟΥ «ΙΛΙΣΟΥ» (Δραγατσανίου 6)
Τηλέφ. 3246-837

H. P. Blavatsky	Τὸ κλειδί τῆς Θεοσοφίας	200
»	Ἡ φωνὴ τῆς σιγῆς. — Τὰ πρῶτα βήματα στὸν Ἀποκρυφισμό	100
C. Leadbeater	Σ' ἐκείνους ποὺ πενθοῦν	20
Besant - Leadbeater	Ἡ Ἀτραπὸς τοῦ Ἀποκρυφισμοῦ	200
N. Sri Ram	Προσέγγισις πρὸς τὴν Πραγματικότητα	50
»	Αἱ βαθύτεραι ὄψεις τῆς Ζωῆς	50
»	Εἰς ἀναζήτησιν τῆς Σοφίας	80
Ed. Arnold	Τὸ Φῶς τῆς Ἀσίας	80
Irving S. Cooper	Ἡ Μετενοάρκωσις	100
An. Besant:	Ἡ ἀπόκρυφη ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου	100
Vivekananda	Κάρμα — Γιόγκα	100
J.J. van der Leeuw	Θεοὶ σὲ ἐξορία	40
Θενετοῦ — Ἰλαρίωνος	Φῶς στὴν Ἀτραπὸ	50
Krishnamurti	Βλέπε στὴν γ' σελίδα τοῦ ἐξωφύλλου.	
Ἄντ. Ἀδριανοπούλου	Ἀρχαῖοι Ἑλληνες φιλόσοφοι	250
»	Ὁ ἀνθρώπος καὶ ἡ Ζωὴ	200
»	Οἱ Νόμοι τῆς Ζωῆς	150
Ἰω. Βασιλῆ	Τὸ Σημειωματᾶριο ἑνὸς Μύστου	250
»	Τὰ φυσικὰ δικαιώματα τοῦ ἀνθρώπου	100
K. Μελισσαροπούλου	Ἀποκρυφισμὸς καὶ Μυστικισμὸς ἄδ. 50, δεμ.	100
»	Μελετήματα ἄδ. 150, δεμ.	200
»	Εἰσαγωγή στὴ Θεοσοφία ἄδ. 150, δεμ.	200
»	ΜΗΤΙΣ (Τὸ βιβλίον τῆς σοφίας) δεμ.	200
»	Τὰ βήματα τῆς Φιλοσοφίας Α' ἄδ. 150, δεμ.	200
»	Τὰ βήματα τῆς Φιλοσοφίας Β!	150
»	Ἐκλογαὶ ἀπὸ τὸν Κρισναμούρτι	150
»	Ὁ Ἰησοῦς	100
»	Ὁ Κομήτης (Θέατρο ἰδεῶν)	50
»	«Ἀγνώστῳ Θεῷ»	20
»	Πέντε Τεκτονικαὶ Ὁμιλίαι εἰς Α'	40
»	Μεγάλαις πράξεις στὴν ἱστορία τῶν Ἑλλήνων	250
Πίναξ	Αἰώνιος Δείπνος	30
«ΙΛΙΣΟΣ»	Ἐπιλογὴ 1956 - 58, 1959 - 61, 1962 - 65, ἐκάστη χρυσ.	250
	Διὰ τοὺς συνδρομητὰς ἐσωτερικοῦ τοῦ «ΙΛΙΣΟΥ»	200
Περιοδικὸν «ΙΛΙΣΟΣ»,	Τόμοι χαρτόδετοι 1971 - 76, ἕκαστος	150
	Τόμοι χαρτόδετοι 1977 - 79 »	200

Ἄποστείλατε τὸ ἀντίτιμον διὰ νὰ τὰ λάβετε ταχυδρομικῶς.

Αἱ ἀποστολαὶ ἐπὶ ἀντικαταβολὴ ἐπιβαρύνονται μὲ δραχμὰς 100

ΤΙΜΗ ΤΕΥΧΟΥΣ «ΙΛΙΣΟΥ» Δρχ. 50

ΣΥΝΔΡΟΜΗ «ΙΛΙΣΟΥ» Δρχ. 200. Ἐθελοντικῶς Δρχ. 300

Ἐξωτερ. 300, Ἄεροπ. 500

ΔΙΜΗΝΙΑΙΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΛΕΥΘΕΡΑΣ ΣΚΕΨΕΩΣ
 Δραγατσανίου 6 (Πλ. Κλαυθμώνος), ΑΘΗΝΑΙ - 122
 Τηλ. 32.46.837

Διευθυντής ΚΩΣΤΗΣ ΜΕΛΙΣΣΑΡΟΠΟΥΛΟΣ
 Έπιμελητής ύλης ΧΡΙΣΤΟΣ ΡΙΖΟΠΟΥΛΟΣ

ΕΤΟΣ 25ον ◆ Μάιος — Ιούνιος 1980 ◆ ΤΕΥΧΟΣ 138

Συρματοπλέγματα

(Πάντοτε θεωρείς εϊμιστιαν συρματοπλεγμένοι)
 στα χέρια και στα πόδια και στο περπάτημα, πολύ συρματο-
 πλεγμένοι.

Τόσο πλήθυναν τα συρματοπλέγματα παντού, τού προσπαθού-
 σαιμε να βρούμε κάποιο τρόπο να κόβουμε τα έσωτερικά και
 τα έξωτερικά μας συρματοπλέγματα.

Τουλάχιστον οι ίδιοι έμεις ας μην πλέξαμε συρματοπλέγματα,
 γιατί αυτά δρόμους δέ γνωρίζουν και πουθενά δέν οδηγούν.

Προσπαθούσαιμε να διατηρούμε την καρδιά μας,
 την νεότητα της καρδιάς μας άκμαία και καθαρή
 για να μην την τρώγουν τα καθημερινά μας,
 τα σύγχρονα συρματοπλέγματα. Κι ό καθένας είχε στο
 λαμό τον ζωηρασμένη μιá βόμβα άτομική, για να σου μιού-
 ζουμε στην Αλήθειαν, Ήλιε μας, αδερφέ μας.

ΣΑΡΑΝΤΟΣ ΠΑΤΑΛΕΑΣ

ΑΝΤΙΓΟΝΗ ΓΑΛΑΝΑΚΗ - ΒΟΥΡΛΕΚΗ

Ζωντανή 'Ανυπαρξία

“Όλα εἶναι ταχτοποιημένα, στίς θέσεις τους
 ὅλα, χρόνια τώρα. Κυττάζω ἔξω. Τὸν οὐρανό.
 Καὶ κάτω του τίς στέγες μὲ τίς κεραίες
 ποὺ ζητᾶνε νὰ τὸν ἀκουμπήσουνε. . .

Πιὸ κάτω σαλεύουνε ὁμορφα στίς θεράντες
 κείνες οἱ πράσινες τέντες καθὼς τ' ἀγέρι
 παίζει μὲ τὰ κρόσια τους. . . Κυττάζω. . .

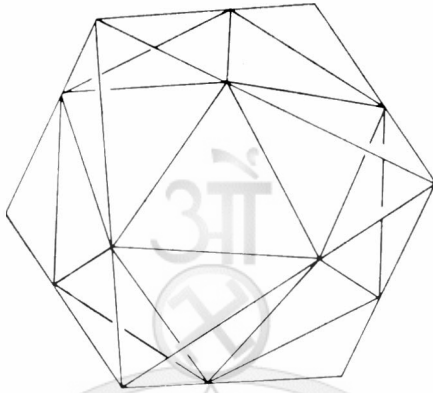
Τὰ μάτια τριπᾶνε τὸ γαλάζιο τ' οὐρανοῦ
 γιὰ νὰ κυττάξω μακρύτερα. . .

— Λευκὸ σύννεφο ποῦνανες ἔτσι ξαφνικὰ
 τὴν παρουσία σου, ταξίδειπέ με, διάλυσέ με.

Τώρα, τώρα, σ' αὐτὴ τὴν ὥρα τῆς πράττης, ποὺ
 γδύθηκε ὁ νοῦς τὸ φορτίο του καὶ τὰ μάτια
 βρίσκουν κι' αὐτὰ ἀναπαμό, σὲ ζωντανὴν
 ἀνυπαρξία βυθισμένα. . .

“Ωρα σοφή . . .

Τῆς ὁμορφιάς αἴσθησι, ἀντίκρουσι κι ἀκοή
 τῆς ὁμορφιάς, πῶς μὲ κατακυριεύετε. . .
 Φτερωμένη κι' ἀλαλη στέκω ν' ἀκούω καὶ νὰ
 βλέπω. . . Κῆμα εὐδαιμονίας μὲ διατρέχει
 κ' ἡ ζωὴ γίνεται ξάφνου εὐτυχία
 κι' ὅλη ἐμπιστοσύνη γι' αὐτήν, ἀφίνομαι
 ἀκυβέρνητη στίς βουλές της, σὰν βάρκα
 στοῦ γαλοῦ τῆ λεία λαμπρόδα
 μὲ τὰ κουπιὰ στὰ πλάγια ἀφισμένα
 ν' ἀρμενίζον καὶ αὐτὰ μέσ' στὴ γλυκειὰ
 τῆς φύσης ὥρα—σοφὴ καὶ σίγουρη ὁδηγήτρα. . .

ΣΥΜΒΟΛΙΣΜΟΙ ΤΩΝ ΠΥΘΑΓΟΡΕΙΩΝ

Τοῦ Εὐαγγ. Σ. ΣΤΑΜΑΤΗ

Τὸ κίνημα τοῦ Πυθαγόρα, ὁ ὁποῖος ἤρξατο περὶ τὸ 540 π.Χ. ἦτο πολιτικόν, θρησκευτικόν, ἠθικόν, ἐπιστημονικόν. Ὁ Πυθαγόρας ἐπίστανεν εἰς τὴν τελειοποίησιν τοῦ ἀνθρώπου διὰ τῆς διδασκαλίας καὶ τῆς δοκιμασίας καὶ τῆς συνεχοῦς ἐργασίας. Αἱ διδασκαλίαι του ἐξένησαν τοὺς ἀρχοντας τῆς πόλεως Κρότων τῆς Κάτω Ἰταλίας. Εἰσήχθη εἰς δίκην καὶ ἐδικάσθη ὑπὸ δικαστηρίου ἐκ 1000 δικαστῶν καὶ ἠθωώθη πανηγυρικῶς. Ἐάν οἱ συμβολισμοὶ κατὰ τὴν πρὸ τῆς δίκης διδασκαλίαν ἦσαν ἐπιβεβλημένοι ἕνεκα τῆς ἀμαθείας καὶ τοῦ σκότους, τὸ ὁποῖον ἐκάλυπτε τοὺς ὀφθαλμοὺς τῶν ἀκροατῶν τοῦ διδασκάλου, μετὰ τὴν δίκην κατέστησαν ἀπολύτως ἀναγκαῖον, στοιχειῶδες μέτρον προσοσίας κατὰ τῆς ἀδυστάκτου πολιτικῆς δημιουργίας. Οἱ μαθηταὶ μετὰ τὴν πανηγυρικὴν ἀθώωσιν προσήρχοντο ἀθροοὶ ἐξ ὄλων τῶν μερῶν τῆς Ἑλλάδος.

Διηρέθησαν εἰς δύο κατηγορίας: εἰς τοὺς ἀκροαματικοὺς δηλ. τοὺς ἀκροατὰς καὶ τοὺς μαθηματικοὺς, δηλαδὴ τοὺς κυρίως μαθητάς. Οἱ ἀκροαταὶ ἐπὶ 5 ἔτη ἤκουον μόνον τὴν διδασκαλίαν τοῦ Πυθαγόρα, χωρὶς νὰ ἔχουν τὸ δικαίωμα νὰ ἐρωτοῦν. Μετὰ τὴν πάροδον τῶν πέντε ἐτῶν ὑπεβάλλοντο εἰς αὐστηρὰς δοκιμασίας καὶ κατόπιν ἐπιτυχίας ἐνεγράφωντο εἰς τοὺς τακτικοὺς μαθητάς. Οἱ τακτικοὶ μαθηταὶ ἠσχολοῦντο μὲ τὴν ἠθικὴν διδασκαλίαν καὶ τὴν μαθηματικὴν ἔρευαν. Ἡ μυστικότης τῶν ἐργασιῶν τῆς Σχολῆς ἦτο κατοχυρωμένη δι' ὄρκου. Σχεδὸν τίποτε δὲν ἐγνώσθη ὑπὸ τῶν ἀμνηστων διὰ τὸ τυπικὸν μέρος τῶν ἐργασιῶν τῆς Σχολῆς. Ὅταν ὁ περι-

φημος μαθηματικός και μαθητής του Πυθαγόρα Ἴππασος ἠναγκάσθη ἕνεκα πτωχείας νά παραδίδη ιδιαίτερα μαθήματα Γεωμετρίας εἰς πλουσίους νέους ἀπεβλήθη ἐκ τῆς Σχολῆς καί πρὸς τὴν εἰσόδον αὐτῆς ἰδρῖθη τάφος του. Διὰ τοὺς Πυθαγορείους ἦτο νεκρός. Κατ' ἄλλην παράδοσιν ἐπνίγη εἰς ναυάγιον τιμωρηθεὶς ὑπὸ τῆς Θεῆς Δίκης διὰ τὴν προδοσίαν τῶν μυστικῶν τῆς Σχολῆς εἰς τοὺς ἀμνήτους νέους.

Δύο ἦσαν οἱ λόγοι τῆς εἰσαγωγῆς τῶν συμβόλων εἰς τὴν Πυθαγορείαν διδασκαλίαν. Ὁ εἷς ἦτο ὁ φόβος τῆς παρεξηγήσεως καὶ κακῆς ἐρμηνείας τῶν λεγομένων ἐλευθέρως εἰς τὴν Σχολήν. Ὁ ἄλλος λόγος ἦτο καθαρῶς παιδαγωγικὸς καὶ ψυχολογικὸς. Ἔπρεπεν ἡ διδασκαλία νά παρέχεται σταδιακῶς ἐκ τῶν εὐκολωτέρων πρὸς τὰ δυσκολώτερα, καὶ τοῦτο ἐπεδιώκετο διὰ καταλλήλων συμβολισμῶν. Ἐδῶ γεννᾶται τὸ ἐρώτημα πῶς γνωρίζομεν τὰς πληροφορίας αὐτάς, ἀφοῦ αἱ ἐργασίαι τῆς Σχολῆς περιεβάλλοντο ὑπὸ μυστικότητος. Αἱ πηγαὶ τὰς ὁποίας διαθέτομεν παρέχουν μόνον ἐνδείξεις καὶ εἰκασίας. Εἶναι δὲ αὗται πρῶτον: ἀποσπάσματα τινὰ νεωτέρων πολὺ Πυθαγορείων, δεύτερον ἀποσπάσματα τοῦ Ἀριστοτέλους, τοῦ Ἡρώδου καὶ τοῦ Ἰαμβλίχου, περὶ Πυθαγόρου πραγματεία ὁ ὁποῖος ἤκμασε 800 περίπου ἔτη μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Πυθαγόρα.

Οἱ συμβολισμοὶ τῶν Πυθαγορείων ἀνευρίσκονται εἰς δύο μέσα ἐκφράσεως. Τὸ μὲν εἰς τοὺς ἀριθμοὺς καὶ τὰ γεωμετρικὰ σχήματα, τὸ δὲ εἰς τὰς ἀλληγορικῶς περιεχομένου φράσεις. Καὶ οἱ ἀριθμοὶ καὶ τὰ γεωμετρικὰ σχήματα καὶ αἱ ἀλληγορικῶς περιεχομένου φράσεις ἀποσκοποῦν εἰς τὴν ἠθικὴν τελειοποίησιν τοῦ ἀνθρώπου, διὰ τῆς πληρεστερίας, εἰ δυνατόν, κατανοήσεως τῆς ἐννοίας τοῦ Θεοῦ. Ἐξ ὅλων τῶν διασωθεισῶν πληροφοριῶν συνάγεται τὸ πιθανώτερον συμπέρασμα ὅτι ὁ Πυθαγόρας ἐπίστευεν, ὅτι διὰ τῆς ἐρευνῆς τῶν μαθηματικῶν νόμων εἶναι δυνατόν νά ἀνεύρῃ κανεὶς πλησιέστερον πρὸς τὸ Θεῖον. Αὐτὴ ἡ σκέψις, αὐτὸ τὸ κίνητρον ὥθησε τὸν Πυθαγόραν καὶ τοὺς Πυθαγορείους εἰς τὴν μεγάλην ἀνάπτυξιν τῶν Μαθηματικῶν. Κάθε νέος ἀνακαλυπτόμενος μαθηματικὸς νόμος ἀποτελεῖ διὰ τοὺς Πυθαγορείους νέον βῆμα εἰς τὴν πλησίαισιν τοῦ Θεοῦ.

Ἐκ τῆς Σχολῆς τῆς Μιλήτου ὁ Θαλῆς ἐπρέσβευεν ὅτι ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ στοιχεῖον τῶν ὄντων εἶναι τὸ ὕδωρ. Ὁ Ἀναξίμανδρος ἐπρέσβευεν ἀντὶ τοῦ ὕδατος τὸ ἄπειρον, ἦτοι κατὰ τὴν ἐρμηνείαν τῶν μεταγενεστέρων ἡ ἐνέργεια. Ὁ τρίτος Διευθυντὴς τῆς Σχολῆς ὁ Ἀναξίμανης ἐθεώρει ὡς ἀρχὴν καὶ στοιχεῖον τῶν ὄντων τὸν ἀέρα. Τὸ ὕδωρ, τὸ ἄπειρον—ἐνέργεια καὶ ὁ ἀῆρ δὲν εἶναι ὑποστάσεις αἰῶλοι, ὡς εἶναι τὸ πνεῦμα καὶ ἡ ψυχὴ, ἀλλὰ εἶναι ἴλικαι ὑποστάσεις. Ὁ Πυθαγόρας ἐθεώρησεν ὡς ἀρχὴν καὶ στοιχεῖον τῶν ὄντων τοὺς ἀριθμοὺς. Πῶς ἀκριβῶς ἐνόει τοῦτο εἶναι ἀδύνατον νά μάθωμεν. Ἀποσπάσματα τινὰ μεταγενεστέρων συγγραφέων μᾶς δίδουν συναρῶς μερικὰς ἐνδείξεις. Ὁ Ἀριστοτέλης μᾶς λέγει π.χ.: «οἱ Πυθαγόριοι μῆμει τὰ ὄντα φασὶν τῶν ἀριθμῶν», ὅτι δηλ. τὰ ὄντα

κατά τούς Πυθαγορείους είναι άτομμήσεις τῶν ἀριθμῶν. (Μετὰ τὰ Φυσικά Α.6.967Α10), καὶ προσθέτει ἐν συνεχείᾳ ὅτι ἀριθμοὶ εἶναι αὐτὰ τὰ πράγματα. Κατὰ τούς Πυθαγορείους, διὰ τοῦ ἀριθμοῦ ἐκφράζονται τὰ πάντα. ('Αριθμῶν δὲ πάντ' ἐπέοικεν).

Ἐνδιαφερούσας πληροφορίας διὰ τὴν ὀντολογικὴν θεωρίαν τῶν Πυθαγορείων διέσωσεν εἰς ἡμᾶς ὁ Ἀέτιος, συγγραφεὺς τῶν πρώτων μεταχριστιανικῶν χρόνων, λέγων τὰ ἑξῆς:

Πυθαγόρας Μνησάρχου Σάμιος πρῶτος φιλοσοφίαν τούτῳ τῷ ῥήματι προσαγορεύσας ἀρχὰς τοὺς ἀριθμοὺς καὶ τὰς συμμετρίας τὰς ἐν τούτοις, ἃς καὶ ἀρμονίας καλεῖ, τὰ δὲ ἀμφοτέρων σύνθετα στοιχεῖα καλούμενα δὲ γεωμετρικά. Πάλιν δὲ τὴν μονάδα καὶ τὴν ἀόριστον δυάδα ἐν ταῖς ἀρχαῖς. Σπεύδει δὲ αὐτῷ ἀρχῶν ἢ μὲν ἐπὶ τὸ ποιητικὸν αἴτιον καὶ εἰδικόν, ὅπερ ἐστὶ νοῦς, ὁ Θεός, ἢ δὲ ἐπὶ τὸ παθητικὸν τε καὶ ἰλικόν, ὅπερ ἐστὶ ὁ ὁρατὸς κόσμος. Εἶναι δὲ τὴν φύσιν τοῦ ἀριθμοῦ δέκα. Μέχρι γὰρ τῶν δέκα πάντες Ἕλληνες, πάντες βάρβαροι ἀριθμοῦσι, ἐφ' ἃ ἐλλόντες πάλιν ἀναποδοῦσιν ἐπὶ τὴν μονάδα. Καὶ τῶν δέκα πάλιν ἢ δύναμις ἐστὶν ἐν τοῖς τέτταρι καὶ τῇ τετραδά. . . Διὸ καὶ ἐπεφθέγγοντο οἱ Πυθαγόρειοι ὡς μέγιστον ὄρμον ὄντος τῆς τετραδος,

οὐ μὰ τὸν ἀμετέρα γενεᾶ παραδόντα τετρακτὴν
παγὰν ἀενάου φύσεως ῥιζώματ' ἔχουσαν.

Ἐποιοῦντες οὖν τὴν ἀρχαίαν φιλοσοφίαν εἰς τὴν ἔρευναν τοῦ ὀντολογικοῦ προβλήματος, θεωροῦν ἀρχὰς τῶν ὄντων τοὺς ἀριθμοὺς καὶ τὰς συμμετρίας, αἱ ὁποῖαι ὑπάρχοντες εἰς αὐτοὺς, τὰς ὁποίας καὶ καλεῖ ἀρμονίας, τὰ ἐκ τῶν ἀριθμῶν δὲ καὶ τῶν συμμετριῶν προκύπτοντα, τὰ καλεῖ σύνθετα στοιχεῖα, τὰ ὀνομαζόμενα καὶ γεωμετρικά.

Καθορίζει δὲ αὐτὸς τὴν μὲν μίαν ἐκ τῶν ἀρχῶν ὡς εἰδικόν καὶ ποιητικὸν αἴτιον, τὸ ὁποῖον εἶναι ὁ νοῦς, ὁ θεός, τὴν δὲ ἄλλην ὡς παθητικὸν καὶ ἰλικόν αἴτιον, τὸ ὁποῖον εἶναι ὁ ὁρατὸς κόσμος. Εἶναι δὲ ἡ ἀντιπροσωπευτικὴ φύσις τοῦ ἀριθμοῦ ὁ ἀριθμὸς δέκα. Διότι μέχρι τοῦ δέκα ἀριθμοῦν ὅλοι οἱ Ἕλληνες καὶ ὅλοι οἱ βάρβαροι καὶ ἀφοῦ φθάσουν ἔως ἐκεῖ ἀρχίζον πάλιν ἀπὸ τὴν μονάδα. Καὶ τῶν δέκα πάλιν ἢ δύναμις ὑπάρχει εἰς τὸν ἀριθμὸν τέσσαρα καὶ τὴν τετραδά. . . Ἐνεκα τοῦ λόγου τούτου, οἱ Πυθαγόρειοι ἐθεώρουν ὡς μέγιστον ὄρμον τὴν τετραδά λέγοντες: Ὅριζομαι ὅτι δὲν θὰ προδώσω ἐκεῖνον, ὅστις παρέδωκεν εἰς τὴν γενεάν μας τὴν τετρακτὴν, πηγὴν ἀενάου (αιωνίου) φύσεως ἔχουσαν ῥιζώματα δηλ. ἀκατάβλητον δύναμιν. (Παραδοξογράφοι Diels σελὶς 281).

Τὸ ἄθροισμα τῶν πρώτων τεσσάρων ἀριθμῶν $1+2+3+4=10$ Δέκα δεκάδες=100, δέκα ἑξατοντάδες=1000, δέκα χιλιάδες=100.000, $10 \times 100.000=1.000.000$ καὶ οὕτω καθ' ἑξῆς. Ἴδου λοιπὸν ἢ ἔννοια τῆς δεκάδος καὶ ἢ φυσικὴ δύναμις τῆς τετραδος, τῆς τετρακτὸς. Εἰς τοὺς ἀριθμοὺς οἱ Πυθαγόρειοι ἐβλεπον μυστηριώδεις δυνάμεις κυριαρχούσας τοῦ κόσμου καὶ τῆς ζωῆς.

Ἴδου ἐν συντομίᾳ τί ἐκφράζουν κατὰ τοὺς Πυθαγορείους οἱ δέκα πρῶτοι ἀριθμοί:

Ἡ μονάδα: Ἐκ τοῦ μένειν. Πᾶν σύστημα πλήθους εἰδοποιεῖται ἐκ τῆς μονάδος. Μία δεκάς, μιὰ ἑκατοντάς, μία χιλιάς κλπ. Μόνον διὰ τῆς μονάδος δύναται νὰ ἐκφρασθῇ ὅτι ὁ Θεὸς εἶναι εἷς. Ἐαυτὴν γεννᾷ καὶ ἐξ ἑαυτῆς γεννᾶται ὡς αὐτοτελὴς ἀναρχὸς καὶ ἀτελεύτητος καὶ διαμονῆς αἰτία φαίνεται (δηλ. τῆς ὑπάρξεως), καθὼς ὁ Θεὸς ἐν τοῖς φυσικοῖς ἐνεργήμασι τοιοῦτος ἐπινοεῖται, διασωστικὸς καὶ τῶν φύσεων τηρητικὸς. Λέγουσιν οὖν τοιαύτην οὐ μόνον θεόν, ἀλλὰ καὶ νοῦν καὶ ἀρσενόηλον καὶ δημιουργὸν καὶ πλάστριαν καὶ Προμηθέα καὶ δημιουργὸν ζωότητος... Ἐκάλουν δὲ αὐτὴν οἱ Πυθαγόρειοι οὐσίαν, αἴτιον ἀληθείας, τάξιν, συμφωνίαν, φίλον, ζωὴν, εὐδαμονίαν. (... δηλ. καθὼς ὁ Θεὸς εἰς τὰ φυσικὰ ἐνεργήματα θεωρεῖται ἡ μονάδα αἰτία ὑπάρξεως, σώζουσα ὡς θεὸς τὰ πράγματα καὶ διατηροῦσα τὴν φύσιν αὐτῶν. Λέγουσιν δὲ αὐτὴν ὄχι μόνον θεόν ἀλλὰ καὶ νοῦν καὶ ἀρσενόηλον καὶ δημιουργὸν καὶ πλάστριαν καὶ Προμηθέα καὶ δημιουργὸν τοῦ φαινομένου τῆς ζωῆς... ὠνόμαζον δὲ αὐτὴν οἱ Πυθαγόρειοι οὐσίαν, αἴτιον ἀληθείας, τάξιν, συμφωνίαν, φίλον, ζωὴν, εὐδαμονίαν).

Ἡ δυάδα: Δύο ἐπὶ δύο = 4 δύο σὺν δύο = 4. Μόνον ἡ δυὰς ἐξ ὅλων τῶν ἀριθμῶν ἔχει αὐτὴν τὴν ιδιότητα τὸ γινόμενον νὰ εἶναι τὸ αὐτὸ πρὸς τὸ ἄθροισμα δύο δυάδων. Μεταξὺ τῶν ἀρετῶν ἐκάλουν αὐτὴν ἀνδρείαν. Εἶναι ὁ πρῶτος ἀριθμὸς ὁ ἀποτελούμενος ἐκ μονάδων διὸ ἐκάλουν αὐτὴν τόλμην, διότι ἐτόλμησε νὰ διαχωρίσῃ τὸν ἑαυτόν της ἐκ τῆς μονάδος. Ἐκάλουν δὲ αὐτὴν καὶ ὁρμὴν καὶ κίνησιν καὶ μεταβολὴν καὶ σύνθεσιν καὶ μῆκος καὶ αὐξησιν καὶ ἀναλογίαν. Διότι κατὰ τὸν Ἀνατόλιον, ἡ σχέσις δύο ἀριθμῶν εἶναι πανσχήμων. Μόνον ἡ δυὰς δὲν διαιρεῖται εἰς ἄνισα μέρη, ἐξ ὅλων τῶν ἀριθμῶν. Εἶναι ἀόριστος καὶ ἀσχημάτιστος· διὸ ἐκφράζει τὴν φθοράν. Ἐκ τῆς τομῆς εἰς δύο μονάδας ἡ δυὰς καλεῖται δίχη. Ὁ πρῶτος γεννώμενος ἀριθμὸς εἶναι ὁ δύο. Διὸ ἡ δυὰς ἐκφράζει τὸ θῆλυ.

Ἡ τριάδα: Ὅτι ἡ τριάς ἐξ ὅλων τῶν ἀριθμῶν ἔχει λάβει κάποιον ἐξαίρετον κάλλος καὶ εὐπρέπειαν φαίνεται ἐκ τοῦ ὅτι πρώτη αὐτὴ ἔδωκε τὴν ἔνωσιν καὶ τὸ πέρασ καὶ εἰς τὰ νοητὰ καὶ εἰς τὰ αἰσθητὰ. Παρελθὸν - παρὸν - μέλλον. Γέννησις - ζωὴ - θάνατος. Ταῖς αἰσθητὰ ἄνευ τοῦ τρία εἶναι ἀδύνατον νὰ ὑπάρχουν. Τὸ ἀπλούστερον τῶν γεωμετρικῶν σχημάτων εἶναι τὸ τρίγωνον, ἐκ τοῦ ὁποίου ὁ Πλάτων ἀκολουθῶν τοὺς Πυθαγορείους, λέγει ὅτι σχηματίζονται ὅλα τὰ σώματα. Εἰς τὸ τρίγωνον διακρίνομεν τρεῖς πλευράς, τρεῖς γωνίας, τρία ἴψη, τρεῖς διχοτόμους, τῶν γωνιῶν, τρεῖς διχοτόμους τῶν πλευρῶν. Οἱ ἄνθρωποι λαμβάνουν πεῖραν τῶν μέχρι σήμερον συμβάντων, διορθώνουν τὰ παρόντα καὶ λαμβάνουν τὰ μέτρα τῶν διὰ τὰ μέλλοντα δι' αὐτὸ ἡ τριάς καλεῖται εὐβουλία. Ἐκφράζει δὲ ἡ τριάς καὶ τὸ ὑπερμέγεθος, τὸ ὑπερφυσικόν, ὅταν λέγωμεν τριαμέ-

γιστος, τρισμακάριστος, τρικυμία, όπου νοοῦμεν τὸν ἐξόχως μέγιστον, τὸν πανευτυχῆ καὶ τὴν φοβερὰν θαλασσοταραχὴν καὶ ὄχι τὸν τρεῖς φορὰν μέγιστον, τὸν τρεῖς φορὰς εὐτυχῆ, τὰ τρία κύματα. Τριχθὰ δὲ πάντα δέδασται λέγει ὁ Ὅμηρος, ἦτοι διὰ τοῦ 3 χαρακτηρίζονται πάντα τὰ πράγματα. (Ἰλιάδος 0189). Ἐκ τοῦ στίχου αὐτοῦ τοῦ Ὅμηρου βλέπομεν ὅτι ἡ Πυθαγόρειος ἀριθμολογία ἔχει τὰς ρίζας τῆς εἰς πολὺ παλαιὰν ἐποχὴν. Ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν Χριστιανικὴν Ἑθνησελίαν παρατηρεῖται χρησιμοποίησις τοῦ διὰ τοῦ ἀριθμοῦ τρία συμβολισμοῦ, ὅπως π.χ. εἰς τὰς λέξεις τρισάγιον, τριώδιον, τριήμερα κλπ., δι' ὧν δηλοῦνται ἡ ἱερότης τῆς ἐπιτελουμένης λειτουργίας.

Ἡ τετράς : Ὁ Πυθαγόρας εἰς τὸ ἀπολεσθὲν σύγγραμμά του Περὶ θεῶν ὀρίζει τὴν τετράδα ὡς ἐξῆς: «τέσσαρες αἱ ἐπιβάθραι τῆς σοφίας, ἀριθμητικά, μουσικά, γεωμετρικά, σφαιρικά». Ἦτοι τὰ βάθρα τῆς σοφίας εἶναι τέσσαρα: ἡ ἀριθμητικὴ, ἡ μουσικὴ, ἡ γεωμετρία, ἡ ἀστρονομία. Τέσσαρες εἶναι αἱ κύρια διευθύνσεις τοῦ ὀρίζοντος: Ἀνατολή - Δύσις - Βορρᾶς - Νότος. Τέσσαρα εἶναι τὰ κύρια χαρακτηριστικά τῆς σφαίρας: κέντρον, διάμετρος, περιφέρεια, ἐπιβάδον.

Ἡ πεντάς : Εἶναι ὁ ἀριθμὸς 5 τὸ πρῶτον ἄθροισμα, τὸ ὁποῖον ἀποτελεῖται ἀπὸ τὸν πρῶτον ἄρτιον ἀριθμὸν τὸν 2 καὶ τὸν περιττὸν τὸ 3. Τὰ κανονικὰ πολύεδρα, ἦτοι τὰ στερεὰ σώματα, τὰ ἀποτελούμενα ἀπὸ ἴσας γωνίας καὶ ἴσας πλευρὰς εἶναι πέντε: ἡ πυραμῖς, τὸ ὀκτάεδρον, τὸ εἰκοσάεδρον, ὁ κύβος, τὸ δωδεκάεδρον, διὰ τῶν ὁποίων οἱ Πυθαγόρειοι καὶ κατόπιν ὁ Πλάτων ἐξέφεραζον ἀντιστοιχῶς: τὸ πῦρ, τὸν ἀέρα, τὸ ὕδωρ, τὴν γῆν, τὸ πᾶν. Πέντε οἱ παράλληλοι κύκλοι τοῦ οὐρανοῦ: ἰσημερινός, δύο τροπικοί, δύο πολικοί.

Εἰς τοὺς ἀρτίους ἀριθμοὺς μὲ πρῶτον τὸν δύο ἀποδίδεται ἡ ιδιότης τοῦ θήλεος. Εἰς τοὺς περιττοὺς ἡ ιδιότης τοῦ ἄρρενος. Ὁ πέντε προερχόμενος ἐκ τοῦ πρῶτου ἀρτίου καὶ τοῦ πρῶτου περιττοῦ ὀνομάζεται καὶ γάμος. Ἐκ τῆς πραγματείας τοῦ Πλουτάρχου Περὶ τοῦ ἐν Δελφοῖς Εἰ λαμβάνονται πολλαὶ ἐξηγηταὶ τοῦ ἀριθμοῦ 5, ὅπως δηλοῖ ἡ σύγκρισις τῆς λέξεως πέντε πρὸς τὴν λέξιν πᾶν.

Ἡ πεντάς ἐκφράζει τὴν ἀρμονίαν τοῦ κόσμου, ὁ ὁποῖος προῆλθεν ἐκ τοῦ χάους. Τοῦτο δέ, φαίνεται ἐκ πρώτης ὄψεως. Εἶναι ὁμῶς θαυμασίως καταληπτόν, ἐὰν ἐξετάσωμεν τὸ κλειστὸν πεντάγραμμον, ὡς μαγικὸν τετράγωνον. Διὰ τὸ μαγικὸν τετράγωνον τοῦ ἀριθμοῦ 5, χρειαζόμεθα 25 ἀριθμούς, ὡς τοῦτο φαίνεται εἰς τὸ σχῆμα 1' ὁ ἀριθμὸς ἀποτελούμενος ἐκ πέντε πεντάδων, διαιρούμενος διὰ πέντε, δίδει πληζόν 5. Ἡ ἀρμονία τῶν 25 ἀριθμῶν — 1, 2, 3, 24, 25 — ἔγκειται εἰς τοῦτο: Εἰς τὸ μαγικὸν τετράγωνον, τὸ ἀποτελούμενον ἐκ πέντε ὀριζοντίων καὶ πέντε καθέτων γραμμῶν, νὰ τοποθετηθοῦν οἱ ἀριθμοὶ κατὰ τοιοῦτον τρόπον, ὥστε ἄθροισόμενοι ἀ ν ἄ π έ ν τ ε, εἴτε ὀριζοντίως, εἴτε καθέτως, εἴτε

Σχ. 1

11	24	7	20	3
4	12	25	8	16
17	5	13	21	9
10	18	1	14	22
23	6	19	2	15

Σχ. 2

1	2	3	4	5
6	7	8	9	10
11	12	13	14	15
16	17	18	19	20
21	22	23	24	25

διαγωνίως, να δίδουν τὸ αὐτὸ ἄθροισμα. Ἴδου εἰς τὸ σχῆμα 2 ἡ μαγικὴ αὐτὴ ιδιότης τῶν πενταγράμμων, τὰ ὁποῖα συνεχῶν τὰ ἑκτακτα στοιχεῖα τοῦ χάους εἰς μίαν ἀρμονίαν.

Ὅπως καὶ ἂν γίνῃ ἡ πρόσθεσις, ὀριζοντίως — καθέτως — διαγωνίως, τὸ ἄθροισμα εἶναι πάντοτε 65.

Δέον νὰ σημειωθῇ, ὅτι τὸ ἄθροισμα $1+2+3+\dots+24+25=325$. Καὶ τὸ πηλίκον $325 : 65 = 5$.

Οἱ Πυθαγόρειοι ἐξάλουν τὴν πεντάδα Νέμεσιν, διότι νέμει προσηρόντως τὰ οὐράνια, τὰ θεῖα καὶ τὰ στοιχεῖα, πρόνοιαν, δίκην, Βουβάστειον, διότι ἐτιμάτο εἰς τὴν πόλιν τῆς Αἰγύπτου Βουβάστον, Ἀφροδίτην, διότι εἰς αὐτὴν ἐπιπλέκεται τὸ ὄηλον 2 καὶ τὸ ἄρρεν 3 κλπ.

Ἡ ἑξάς: Ὁ ἀριθμὸς 6 ἐξαλείτο γάμος, ὅπως καὶ ὁ ἀριθμὸς 5. Ἐνῶ ὁμως ὁ πέντε γίνεται ἐκ τῆς προσθέσεως τοῦ πρώτου ἀρτίου ἀριθμοῦ 2 καὶ τοῦ πρώτου περιττοῦ ἀριθμοῦ, τοῦ 3, ὁ ἑξ προσέρχεται ἐκ τοῦ πολλαπλασιασμοῦ τοῦ δύο ἐπὶ τρία. Εἶναι δὲ ὁ ἑξ καὶ ὁ πρῶτος τέλειος ἀριθμὸς, διότι ὅλα τὰ δυνατὰ πηλίκα τοῦ 6, τὰ ὁποῖα προκύπτουν ἐκ τῆς διαμέσεως αὐτοῦ διὰ 6, διὰ 3 καὶ διὰ 2, δίδουν προστιθέμενα τὸν ἀριθμὸν 6, ἤτοι $1+2+3=6$. Ὁ Ψυχογονιζὸς κύβος τῆς Πολιτείας τοῦ Πλάτωνος, ὅστις ἔχει ὑποστῆ μεγάλην ἐπίδρασιν ἐκ τῶν Πυθαγορείων, εἶναι ὁ κύβος τοῦ ἀριθμοῦ 6, ἤτοι ὁ 216. Οἱ Πυθαγόρειοι ὠνόμαζον τὴν ἑξάδα ὀλομέλειαν, φίλων, εἰρήνην, κόσμον, ὑγείαν, ἄξιονα, ἐκατηβέλειαν, τριοδίτην, διχρονίαν, Ἀμφιτριτήν, ὡς παρέχουσαν δύο τριάδας, Θάλλειαν, πανάκειαν, κ.λ.π.

Ἡ ἑπτὰς: Ὁ ἑπτὰ εἶναι ἀνήτων καὶ παρθένος. Ἐντὸς τῆς δεκάδος, οὔτε γεννᾷ οὔτε γεννᾶται. Τὸ ἄθροισμα τῶν ἀριθμῶν $1+2+3+4+5+6+7=28$, ὅστις εἶναι ὁ δεύτερος τέλειος ἀριθμὸς.

Ὁ 28 δέ, εἶναι γινόμενον τοῦ 4 ἐπὶ 7. Ἑπτὰ ἡμέραι εἶναι ἡ διάρκεια ἐκάστης φάσεως τῆς σελήνης καὶ εἰς $4 \times 7 =$ εἰς 28 ἡμέρας ὀλοκληροῦται μία περιφορὰ τῆς σελήνης περὶ τὴν γῆν. Καλεῖται δὲ καὶ τελεσφόρος, διότι τὰ ἑπτάμηνα εἶναι γόνιμα. Πάντα φιλέβδομα. Τὰ φρονήντα εἶναι 7, αἱ ἡλικία ἐπίσης (παιδίον, παῖς, μειράκιον, νεανίσκος, ἀνὴρ, πρεσβύτες, γέρον). Ἦτοι, παιδίον μὲν μέχρι ἐκβολῆς τῶν ὀδόντων εἰς τὰ 7 ἔτη, παῖς δὲ μέχρι γονῆς ἐκφύσεως (εἰς τὰ 2×7), μειράκιον δὲ μέχρι γενείου λαχνώσεως (εἰς τὰ 3×7), νεανίσκος δὲ μέχρις αὐξήσεως ὄλου τοῦ σώματος (εἰς τὰ 4×7), ἀνὴρ δὲ μέχρι 49 (7×7), πρεσβύτες δὲ μέχρι $7 \times 8 = 56$ καὶ πέραν τούτων γέρον.

Οἱ Πυθαγόρειοι ἐκάλουν τὴν ἑπτάδα σεπτάδα, διότι ὁ ἀριθμὸς 7 εἶναι σεβάσιμος κατ' αὐτούς. $10 - 7 = 4 - 1 = 3$, εἶναι ἡ ἱερὰ ἀριθμητικὴ ἀναλογία ἐντὸς τῆς πρώτης δεκάδος. Τέσσαρες ἀρχαὶ ὑπάρχοντες εἰς τὰ τοῦ κόσμου πράγματα, ἢ ὁ κόσμος ἀποτελεῖται ἐκ τεσσάρων στοιχείων (γῆς — ὕδατος — ἀέρος — πυρός). Τὰ τέσσαρα αὐτὰ στοιχεῖα συνδέονται μεταξὺ τῶν διὰ τριῶν δεσμιῶν, δίδουν δὲ οἱ ἀριθμοὶ τῶν στοιχείων καὶ τῶν δεσμιῶν οἱ 4 καὶ 3 ἀθροιζόμενοι τὸν ἀριθμὸν 7, ὡς παρατηρεῖ ὁ συγγραφεὺς Λίνος ὁ Θεολόγος εἰς τὴν πραγματείαν του, Πρὸς Ἐπιμένειον.

Οἱ Πυθαγόρειοι ἐκάλουν αὐτὴν καὶ Ἀθηναίαν, ὡς γεννηθεῖσαν οὔτε ἐκ μητρὸς οὔτε ἐκ πατρὸς, ἀλλ' ἀπευθείας ἐκ τοῦ Λιὸς προσελθούσαν. Ἐπιμβόλιζον δὲ διὰ τοῦ ἀριθμοῦ 7 τὸν Θεόν. Ἡ ἀντίληψις αὐτῆ τῶν Πυθαγορείων ἀνευρίσκειται καὶ σήμερον εἰς τὰς ἐκφράσεις ἐρτάριμχος, ἀθάνατος καὶ ἐρτασιόναχος, Θεομόναχος, ἀπολίτως, ἐντελῶς μόνος ἄνθρωπος. Τῆς ἐναρμονίου φωνῆς, ἦτοι μεταξὺ τῶν ὀκτὼ φθόγγων τῆς μουσικῆς κλίμακος, ὑπάρχουν 7 μουσικά διαστήματα.

Ἡ ὀκτάς : Ἡ ὀκτάς εἶναι ὁ πρώτος ἀρτιάζεις ἄρτιος ἀριθμὸς διαφορήμενος διὰ 2 ἀρτίων ἀριθμῶν, τοῦ 2 καὶ τοῦ 4. Εἶναι ἐντὸς τῆς δεκάδος ὁ πρώτος κύβος, $2 \times 2 \times 2 = 8$. Εἶναι τὸ ἀρμονικὸν μέσον τῆς μουσικῆς ἀναλογίας, διὰ τῆς ὁποίας κατασκευάζονται 8 μουσικοὶ φθόγγοι τῆς μουσικῆς κλίμακος. Λιὸ οἱ Πυθαγόρειοι ὠνόμαζον αὐτὴν πεναρμόνιον καὶ Κάδμειαν, διότι ἡ σύζυγος τοῦ Κάδμου ἐκαλεῖτο Ἀρμονία. Ὄκτω εἶναι αἱ οὐράνια σφαῖραι. (Λιὰ τῶν σφαιρῶν νοοῦνται αἱ τροχιαί: Σελήνης, Ἐρμοῦ, Ἀφροδίτης, Ἡλίου, Ἄρως, Λιός, Κρόνου, Ζωδίου). (Σημ.: Οἱ Πυθαγόρειοι ἐπρέσβευον τὸ ἡλιοκεντρικὸν σύστημα καὶ ὄχι τὸ γεωκεντρικόν). Ἐκαλεῖτο ἀσφάλειν καὶ ἔδρασμα. Ἐτιμολογικῶς λέγον, ὅτι ἡ λέξις ὀ γ δ ο ά ς προῆλθεν ἐκ τῆς λέξεως ἐ κ δ ν ά ς κυβισθείσης.

Ἡ ἐ ν ν ε ά ς : Εἶναι τῶν ἐντὸς τῆς δεκάδος ἀριθμῶν, ὁ μέγιστος καὶ πέρας ἀνεπέσβλητον. Λιὰ τοῦτο, ὠνομάζετο Ὠξενός. Ὀρίζων, Προμηθεύς.

Ἐκαλεῖτο Λιὸς ἀδελφῆ καὶ σύννευος διὰ τὴν συζυγίαν πρὸς

τὴν μονάδα, ἐπειδὴ $9 + 1 = 10$. Ἐκαλεῖτο ὑπὸ τοῦ Ὀρφέως καὶ τοῦ Πυθαγόρου Κουρήτις, ὡς ἱερὰ τῶν Κουρήτων (τῶν Κούρων, τῶν παλληκαριῶν). Εἶναι ὁ πρῶτος τετράγωνος ἀριθμὸς τοῦ πρώτου εἰς τὴν δεκάδα περιττοῦ ἀριθμοῦ 3.

Ὀνομάζετο Ὑπερίων, διότι εἶχε φθάσει εἰς μέγεθος ὑπὲρ πάντας τοὺς ἄλλους ἀριθμοὺς καὶ Τερψιχόρη καὶ παλιμπέτεια (παλινοψία), ἀφοῦ μετ' αὐτὴν σχηματισθῆ ἡ δεκάς, ἀρχίζει ἐκ νέου ἢ ἀριθμησις ἀπὸ τῆς μονάδος, ἤτοι πρώτη δεκάς, δευτέρα δεκάς κ.λ.π., πρώτη ἑκατοντάς, δευτέρα ἑκατοντάς κ.λ.π. Καλεῖται δὲ καὶ τελεσφόρος, διότι τελειοῖ τὰ ἐννεάμηνα.

Αἱ ὀκτώ σφαῖραι τῶν ἀστρῶν στρέφονται περὶ ἐνάτην τὴν γῆν.

Αἱ θυγατέρες τοῦ Διὸς Μοῦσαι ἦσαν ἐννέα (Κλειώ, Εὐτέρπη, Θάλεια, Μελπομένη, Τερψιχόρη, Ἐρατώ, Πολύμνια, Καλλιόπη).

Ἡ δ ε κ ά ς : Οἱ Πυθαγόρειοι ὀνόμαζον τὴν δεκάδα κόσμον, οὐρανόν, τὸ πᾶν, εἰμαρμένην, αἰῶνα, κράτος, πίστιν, ἀνάγκην, Ἄτλαντα, ἀκίμαντα, Φάνητα, ἥλιον, δεκάδα ἢ δεκάδα, διότι χωρεῖ τὰ πάντα, ὅπως ὁ οὐρανός, οὐρανόν, ἐκ τῶν Μουσῶν Οὐρανίαν. Ὁ Σπεύσιπτος, ὁ υἱὸς τῆς ἀδελφῆς τοῦ Πλάτωνος Ποτόνης, εἰς τὴν πραγματείαν του, Περὶ Πυθαγορικῶν ἀριθμῶν, ὀνομάζει τὴν δεκάδα φυσικωτάτην καὶ τελεστικωτάτην τῶν ὄντων, θεμέλιον ὑπάρχουσαν καὶ παράδειγμα παντελέστατον τοῦ δημιουργοῦ τοῦ παντός, τοῦ θεοῦ. Τὸ δέκα εἶναι τέλειος ἀριθμὸς (ὄχι ὑπὸ τὴν μαθηματικὴν ἔννοιαν, ἀλλὰ μυστηριακὴν) καὶ ὀρθῶς καὶ κατὰ φύσιν εἰς τοῦτον κατανοῶμεν μετροῦντες καὶ οἱ Ἕλληνες καὶ πάντες οἱ ἄνθρωποι. Ἀπὸ τῆς μονάδος μέχρι τῆς δεκάδος ἐγκλείονται τέσσαρες ἄρτιοι ἀριθμοὶ (2,4,6,8) καὶ τέσσαρες περιττοὶ (3,5,7,9). Ἡ στιγμή, δηλ. τὸ αὐτὸν σημεῖον ἐκφράζεται ὡς μέγεθος διὰ τοῦ ἐνός, ἢ γραμμῆ διὰ τοῦ δύο, τὸ τρίγωνον, δηλ. τὸ ἐπίπεδον, διὰ τοῦ τρία καὶ ἢ πυραμῖς, δηλ. τὸ στερεόν διὰ τοῦ τέσσαρα. Τὸ ἄθροισμα δὲ τῶν ἀριθμῶν τῶν τεσσάρων αὐτῶν στοιχείων ἀποτελεῖ τὴν δεκάδα. Ἡ δεκάς γεννᾶται δυνάμει ἐξ ἄρτίου καὶ περιττοῦ, διότι $2 \times 5 = 10$. Παντὸς ἀριθμοῦ ἢ δεκάς εἶναι κύκλος καὶ πέρας. Καλεῖται δὲ κράτος καὶ παντέλεια, διότι περαινέει πάντα ἀριθμὸν περιέχουσα πᾶσαν φύσιν ἐντὸς αὐτῆς, ἤτοι τοῦ ἀρτίου καὶ τοῦ περιττοῦ, τοῦ κινουμένου καὶ τοῦ ἀκινήτου, τοῦ ἀγαθοῦ καὶ τοῦ κακοῦ. (Διότι καὶ τὸ κακὸν εἶναι δημιουργήμα τοῦ θεοῦ κατὰ τὴν φιλοσοφίαν τῶν ἀνατολικῶν λαῶν). Ἐκ τῆς δεκάδος γεννᾶται ὁ ἀριθμὸς 55, περιέχων θαυμαστά κάλλη. Διότι οἱ ἀριθμοὶ 1, 2, 4, 8, ἀποτελοῦν γεωμετρικὴν πρόοδον μετ' ἄρτιον τὸν ἀριθμὸν 2, τὸ δὲ ἄθροισμα τῶν τεσσάρων προηγουμένων ἀριθμῶν εἶναι 15. Ἐξ ἄλλου, οἱ ἀριθμοὶ 1, 3, 9, 27 ἀποτελοῦν γεωμετρικὴν πρόοδον μετ' ἄρτιον τὸν ἀριθμὸν 3, τὸ δὲ ἄθροισμα τῶν τεσσάρων προηγουμένων ἀριθμῶν εἶναι 40. Τὸ ἄθροισμα $15 + 40 = 55$. Τοῦ 55 κάμνει μνεῖαν ὁ Πλάτων εἰς τὸν Τίμαιον, ἀρχόμενος τῆς ψυχογονίας.

Εἰς τὴν πρώτην γεωμετρικὴν πρόοδον, παρατηροῦμεν τρεῖς Πυθαγορείους μουσικὰς κλίμακας· 1 - 2, 2 - 4, 4 - 8 καὶ ἄλλας τρεῖς Πυθαγορείους μουσικὰς κλίμακας εἰς τὴν δευτέραν γεωμετρικὴν πρόοδον τὰς 1 - 3, 3 - 9, 9 - 27. Ὁ θεὸς κατὰ τὸν Πλάτωνα, ὅστις εἰς τὸν Τίμαιον ἐκφράζει ποιητικῶς καὶ μὲ χάριν Πυθαγορείους δοξασίας, ἐχρησιμοποίησεν 6 (ὁ πρῶτος τέλειος ἀριθμὸς) μουσικὰς κλίμακας διὰ τὴν κατασκευὴν τῆς ψυχῆς τοῦ κόσμου.

Καὶ αὐτοὶ μὲν εἶναι οἱ ἀριθμητικοὶ συμβολισμοὶ τῶν Πυθαγορείων ἐν συντομίᾳ, ὡς παραλαμβάνομεν αὐτοὺς ἐν γενικαῖς γραμμαῖς ἐκ τοῦ Ἰαμβλίχου καὶ τοῦ Ἀνατολίου, καὶ ἔν τινι μέτρῳ καὶ ἐκ τοῦ Πλάτωνος.

Ἡ εὐθεῖα γραμμὴ — ὁ κύκλος — τὸ ἰσόπλευρον τρίγωνον:

Ἐκ τῶν ὁρισμῶν τοῦ Ἡρώου τοῦ Ἀλεξανδρέως, ἀκμάσαντος πιθανῶς περὶ τὸ 100 μ.Χ., παραλαμβάνομεν μερικοὺς συμβολισμοὺς ἐκ τῆς γεωμετρίας, οἱ ὁποῖοι ἀποδίδονται εἰς τοὺς Πυθαγορείους. Κατ' αὐτούς, ἡ εὐθεῖα γραμμὴ εἶναι σύμβολον τῆς ἀταρραγκλίτου προνοίας καὶ ἀδιατρόφου καὶ ἀχράντου καὶ ἀνεκλείπτου καὶ παντοδυνάμου καὶ πᾶσι παρούσης, ἡ δὲ περιφέρεια τοῦ κύκλου εἶναι σύμβολον τῆς εἰς ἑαυτὴν συννευσούσης ἐνεργείας καὶ πρὸς ἑαυτὴν συνελισσομένης καὶ καθ' ἓν νοερὸν πέρασ τῶν ὅλων ἐπικρατούσης. Ὁ δημιουργικὸς νοῦς, προσέσας δύο ἀρχὰς εἰς τὸν ἑαυτὸν του, τὸ εἶθὺ καὶ τὸ περιφερές, δηλ. τὸ κυκλικόν, παρήγαγεν ἀφ' ἑαυτοῦ δύο μονάδας, τὴν μὲν ἐνεργοῦσαν κατὰ κύκλον καὶ τελεσιουργὸν τῶν νοερῶν οὐσιῶν, τὴν δὲ ἐνεργοῦσαν κατὰ τὸ εἶθὺ καὶ παρεχομένην τὴν γένεσιν τῶν αἰσθητῶν. Μὲ ἄλλους λόγους, ὁ κύκλος, μὴ ἔχων ἀρχὴν μήτε καὶ τέλος, συμβολίζει τὸν θεόν, ἐνῶ ἡ εὐθεῖα γραμμὴ ἔχουσα ἀρχὴν, μέσον καὶ τέλος, δυναμένη νὰ αὐξάνεται καὶ νὰ ἐλαττοῦται, συμβολίζει τὰ ἕλικὰ σώματα, τὴν γένεσιν καὶ τὴν φθορὰν. Ὁ κύκλος ἐγκλείει εἰς τὸν ἑαυτὸν του τὴν τριάδα ἐν κριτικῷ, ἧτοι τὴν περιφέρειαν, τὴν διάμετρον καὶ τὸ κέντρον, τὸ ὁποῖον δὲν φαίνεται. ●Θεν εἶναι προφανὴς ἡ ἱερότης τοῦ κύκλου καὶ τοῦ ἀριθμοῦ 3. Ὁ κύκλος εἶναι εἰκὼν τῆς νοερᾶς οὐσίας, τὸ δὲ ἰσόπλευρον τρίγωνον εἶναι εἰκὼν τῆς πρώτης ψυχῆς, διὰ τὴν ἰσότητά καὶ τιμότητα τῶν γωνιῶν καὶ τῶν πλευρῶν. Πᾶσα δὲ ψυχὴ προέρχεται ἀπὸ τὸν νοῦν καὶ ἐπιστρέφει πρὸς τὸν νοῦν καὶ μετέχει τοῦ νοῦ. Ὁ ἄνθρωπος μετέχει τοῦ κύκλου καὶ τῆς εὐθείας, κατὰ τὸ ἀθάνατον καὶ τὸ θνητὸν μέρος τῆς ὑποστάσεώς του.

Ἡ ὀρθὴ γωνία εἶναι σύμβολον τῆς ἀκλινῶς συνεχομένης ἐνεργείας· ὅθεν λέγεται ὑπὸ τῶν Πυθαγορείων καὶ εἰκὼν τῆς ζωῆς.

Ἡ γωνία εἶναι σύμβολον καὶ εἰκὼν τῆς συνοχῆς, ἡ ὁποία ὑπάρχει εἰς τὴν γένεσιν τῶν θεῶν καὶ τῆς συναγωγῆς τάξεως τῶν διηρημένων εἰς ἓν καὶ τῶν μερικῶν καὶ τῶν πολλῶν.

Οἱ Πυθαγόρειοι ἔλεγον ὅτι ἡ ἐπιφάνεια δέον νὰ συμβολίζεται διὰ τοῦ ἀριθμοῦ τρία. Λόγιτι τὰ σχήματα ὅλα πρώτην αἰτίαν ἔχουν τὴν τριάδα. Λέγουν οἱ Πυθαγόρειοι ἐπίσης, ὅτι ἡ ἀρετὴ ἐκφράζεται διὰ τῆς ὀρθότητος, δηλ. τῆς καθετότητος τῶν πλευρῶν μιᾶς γωνίας. Ἡ κακία ἐκφράζεται διὰ τῆς ἀμβλείας καὶ τῆς ὀξείας γωνίας, ἔνεκα τῆς ἀοριστίας τῶν γωνιῶν αὐτῶν, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν ὀρθὴν γωνίαν, ἡ ὁποία εἶναι ἐκ φύσεως σταθερὰ καὶ ἀμετάβλητος.

Ἐκ πάντων τῶν σχημάτων, μόνον τὸ τετράγωνον ἔχει τὰς πνευρὰς ἴσας καὶ τὰς γωνίας ὀρθὰς. Διὰ τοῦτο, λέγεται τὸ τιμιώτερον σχῆμα. Οἱ Πυθαγόρειοι τὸ παρομοιάζουν πρὸς τὴν θεότητα, ὡς ἔχον ἄχραντον τάξιν καὶ ἀπεικονίζον τὴν ἰσότητα καὶ τὴν μόνιμον δύναμιν.

Περὶ τῶν συμβολικῶν ρήσεων τοῦ Πυθαγόρου παρέχει εἰδήσεις ὁ Ἰάμβλιχος καὶ ὁ Πορφύριος, ὅστις λέγει ὅτι παραλαμβάνει αὐτὰς ἐκ τοῦ Ἀριστοτέλους. Μεταξὺ αὐτῶν, ἀναφέρομεν τὰς ἑξῆς: Ζυγὸν μὴ ὑπερβαίνειν = μὴ πλεονεκτεῖν.

Μὴ τὸ πῦρ τῇ μαχαίρᾳ σκαλεύειν = Νὰ μὴ βάξῃς λάδι στὴν φωτιά.

Στέφανον μὴ τίλλειν = νὰ μὴ ξεμαδάς τὸν στέφανον, δηλ. τοὺς νόμους τῆς Πολιτείας = νὰ σέβῃσαι τοὺς νόμους.

Μὴ καρδίαν ἐσθίειν = νὰ μὴ προξενῇς λύπας εἰς τὸν ἑαυτὸν σου.

Μὴ ἐπὶ χοίνικος καθίζεσθαι = νὰ μὴ εἶσαι τεμπέλης.

Μὴ ἀποδημοῦντα ἐπιστρέφεσθαι = ὅταν ἀποθνήσκῃ κανεῖς, νὰ μὴ ἔχῃ τὸν νοῦ του εἰς τὸν ἐπὶ τῆς γῆς βίον.

Τὰς λεωφόρους μὴ βαδίζειν = νὰ ἀκούῃς τὰς γνώμας τῶν ἐπαϊόντων καὶ ὄχι τοῦ ἀπαιδεύτου ὄχλου.

Μὴ χελιδόνας ἐν οἰκίᾳ δέχεσθαι = νὰ μὴ συναναστρέφῃσαι φλυᾶρους ἀνθρώπους.

Φορτίον συνανατιθέναι τοῖς βαστάζουσι, συγκαταίρειν δὲ μὴ = νὰ μὴ μένῃς ἀργός, ἀλλὰ νὰ πράττῃς εὐάρεστα πράγματα.

Θεῶν εἰκόνας ἐν δακτυλίοις μὴ φορεῖν = τὴν περὶ τῶν θεῶν γνώμην μὴ λέγε εἰς τοὺς πολλοὺς.

Σπουδὰς ποιεῖσθαι τοῖς θεοῖς κατὰ τὸ οὐδὲ τῶν ἐκπομάτων = νὰ τιμᾷς τοὺς θεοὺς καὶ νὰ ὑμνῇς διὰ τῆς μουσικῆς.

Μὴ ἐσθίειν ὅσα μὴ θέμις = νὰ μὴ τρώγῃς ὅ,τι ἀντιβαίνει πρὸς τὴν μετεμψύχωσιν.

Κυάμιον ἀπέχεσθαι.

Μὴ λέγειν ἄνευ φωτός.

Ἴερὸν συμβουλή.

ΡΑΜΠΙΝΤΡΑΝΑΘ ΤΑΓΚΟΡ

Σιὸ διάβα τῶν αἰώνων...

Σ' ἔχω πάντα ἀγαπήσει ὁ ἑκατοντάδες μορφές καὶ χρόνους,
αἶωνα τὸν αἶωνα, γενηὰ τῆ γενηά.

Τὴν ἀλυοίδα τῶν τραγουδιῶν ποὺ ἡ ἐρωτευμένη καρδιά μου
ἔφανε,

σὸ εὐγενικὰ τὴν περνοῦσες σιὸ Λαιμό σου,
αἶωνα τὸν αἶωνα, γενηὰ τῆ γενηά.

“Οἱαν ἀκούω τίς ἱστορίες τοῦ πρωτόγονου παρελθόντος,
γιὰ ἀγάπης ὀδύνες τῶν μακρυνῶν καιρῶν
γιὰ συναντήσεις καὶ χωρισμοὺς τῶν περασμένων αἰώνων,

Βλέπω τὴ μορφὴ σου νὰ μαζεύει φῶς
μέσα ἀπ' τὴ σκοτεινὴ θαμιάδα τῆς Αἰωνιότητος,
καὶ νὰ φαίνεσαι σὰν ἄστρο στερεωμένον πάντα στὴ μνήμη τοῦ
Παντός.

Ἦμεῖς οἱ δυὸ φθάσαμε πλέοντας στὰ δίδυμα ρεύματα ἀγάπης,
ποὺ πηγάζουν ἀπὸ τὰ φυλλοκάρδια τοῦ Ἄναρχου.

Ἦμεῖς οἱ δυὸ παίξαμε στὶς ζωές μιριάδων ἐραστῶν
σὲ δακρύβρεχη μοναξιά λύπης,
σὲ ντροπαλὴ τρεμούλα γλυκειᾶς ἔνωσης,
σὲ παλιὰ, παλιὰ ἀγάπη, ξανανιώνοντας πάντα τὴ ζωὴ της.

Ἦ ἀέγαιη πλήμμηρα τῆς ἀγάπης τῆς αἰώνιας
βρῆκε ἐπιτέλους τὴν πληρότητα στὸν τελειωτικὸ της δρόμο.

“Ολες οἱ χαρὲς καὶ λῦπες καὶ λαχτάρεις τῆς καρδιάς,

“Ολες οἱ ἀναμνήσεις τῶν στιγμῶν τῆς ἔκστασης,

“Ολα τὰ λυρικο - ἐρωτικά τῶν ποιητῶν ὅλων τῶν κλημάτων
καὶ καιρῶν ἦρθαν ἀπὸ τὸ παντοῦ

καὶ μαζεύτηκαν σὲ μιὰ μόνη ἀγάπη στὰ πόδια σου.

Μετάφραση

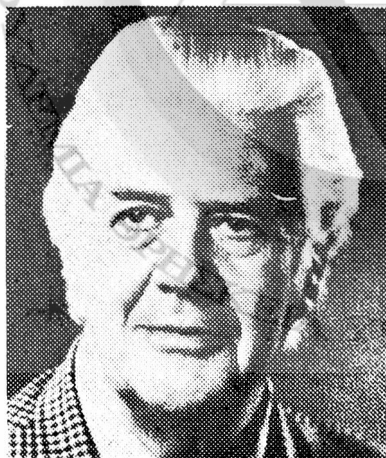
Εὔφης Λαγοπούλου - Ἀποστολίδου

ΤΡΙΑ ΑΝΕΚΔΟΤΑ ΚΕΙΜΕΝΑ
ΕΙΣ ΜΝΗΜΗΝ
ΤΟΥ JOHN B. S. COATS

1. Ἡ ζωὴ συνεχίζει μετὰ τὸν θάνατο;

ΟΜΙΛΙΑ ΤΟΥ ΑΕΙΜΝΗΣΤΟΥ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΥ
ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΤΗΣ ΘΕΟΣΟΦΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ

καὶ Σοφία. Μπορεῖ νὰ νομίζετε, ὅτι ἐμεῖς στὴ Θεοσοφικὴ Ἑταιρία σκοπεύουμε πολὺ ψηλά, ἂν ἰσχυριζόμαστε ὅτι γνωρίζουμε κάτι σχετικὰ μὲ τὴν Σοφία τοῦ Θεοῦ. Σκοπεύουμε ψηλά, εἴμαστε ὅμως μόνον σπουδασταί, καὶ κάθε ἓνα μέλος τῆς Ἑταιρίας σ' ὁλόκληρο τὸν κόσμο ἀναζητᾷ τὴν ἀλήθεια. Ἀναζητῶντας τὴν ἀλήθεια καὶ συνειδητοποιώντας ὅτι αὐτὴ ἡ ἀλήθεια δὲν μπορεῖ ποτὲ νὰ περιοριστεῖ, ποτὲ νὰ μπεῖ σ' ἓνα βιβλίον, ἢ σὲ μιὰ βιβλιοθήκη, ἢ σὲ μιὰ ἑκατοντάδα βιβλιοθηκῶν, ἀναζητῶντας τὴν ἀλήθεια πρέπει νὰ αἰσθανόμαστε ἐλευθε-

Ἡ λέξις Θεοσοφία προέρχεται ἀπὸ δύο ἑλληνικὰς λέξεις: Θεός

ροι να ψάξουμε παντού. 'Απ' αὐτή τὴν ἀποψη, εἴμαστε ἴσως λίγο διαφορετικοί ἀπὸ ἄλλες ομάδες. "Αν εἴσθε ἕνας σπουδαστής, πού πρόκειται νὰ ἐξεταστῆ στὴν ἱστορία, καὶ οἱ δάσκαλοί σας σᾶς πούν ὅτι μπορεῖτε νὰ διαβάσετε ἕνα συγκεκριμένο βιβλίο ἱστορίας καὶ κανένα ἄλλο, θὰ αἰσθανθεῖτε πολὺ ἐνοχλημένοι. "Αν ἔχετε θάρρος καὶ χαρακτήρα, θὰ πείτε: «Εἶμαι ἐλεύθερος νὰ ψάξω παντού, ἔπου μ' ἀρέσει. Θέλω νὰ γνωρίζω, τί ἱστορικά βιβλία γράφτηκαν στὴ Γαλλία, στὴ Γερμανία, στὴν Ἀμερικὴ, στὴν Ἀγγλία. Θέλω νὰ εἶμαι ἐλεύθερος νὰ ψάξω παντού, ἂν πρόκειται νὰ εἶμαι ἕνας ἱκανοποιητικὸς καὶ γεμάτος γνώσεις σπουδαστὴς τῆς ἱστορίας κι' ἂν πρόκειται νὰ περάσω τίς ἐξετάσεις». Καὶ αὐτὸ πιστεύω ὅτι αἰσθανόμαστε ἐμεῖς ἐπίσης στὶς Θεοσοφικὲς κινήσεις, ὅτι δηλ. δὲν ἐπιθυμοῦμε νὰ περιοριστοῦμε στὴν ἀναζήτησή μας γιὰ τὴν ἀλήθεια, σὲ μία μόνο κατευθύνση, ἀλλὰ νὰ αἰσθανόμαστε ἐλεύθεροι νὰ τὴν ἀναζητήσουμε πρὸς ὅλες τίς κατευθύνσεις πού φαίνονται: λογικὲς. Δὲν συνδεόμαστε μεταξὺ μας μὲ ὁποιοδήποτε δόγμα, παρ' ὅλο θέδια πού, μιλώντας γι' αὐτὰ τὰ πράγματα, φαίνεται: κανεὶς μερικὲς φορὲς σὰν νὰ ἦταν δογματικὸς. Στὴν πραγματικότητά, δὲν προσπαθοῦμε νὰ εἴμαστε δογματικοί ὡς πρὸς τίποτα. Γι' αὐτὸ καὶ ὑπάρχει τὸ ἐρωτηματικὸ μετὰ ἀπὸ τὸν τίτλο. «Συνεχίζει ἡ ζωὴ μετὰ τὸν θάνατο;» Συνδεόμεθα μεταξὺ μας στὴν κίνησή μας μόνον μὲ τὴν κοινὴ ἀναζήτηση γιὰ τὴν ἀλήθεια. Νομίζω ὅτι ὑπάρ-

χουν πολλὰ μέλη τῆς Ἑταιρίας μας, ὄντως πάρα πολλὰ πρόσωπα σ' ὁλόκληρο τὸν κόσμον, εἴτε ἀνήκουν στὴν Ἑταιρία μας εἴτε ὄχι, πού γνωρίζουν πολὺ καλά ἀπὸ τὴν δική τους ἐμπειρία, ὅτι ἂν εἴσθε ἕνας ἀλγθινὸς ἀναζητητῆς τῆς ἀλήθειας, ὄρισκετε ὄντως πολλὰ πού ὁ μέσος ἀνθρώπος δὲν ὄρισκε: ποτέ, γιατί δὲν ἀναζητᾷ. Τὸ πρόβλημα εἶναι ὅτι προσπαθώντας κανεὶς νὰ μοιραστῆ αὐτὲς τίς ιδέες, ὀρθώνεται συχνὰ ἐνάντια στὸν ἐρευνητῆ, πού δὲν μπήκε καθόλου στὸν κόπο νὰ ἐρευνήσει ὀρισμένα πεδία ἐνδιαφέροντος κι' ἔτσι τείνει, ἀπὸ ἀγνοία, νὰ ἀρνηθεῖ τὰ πάντα. Δὲν μπορεῖ νὰ γίνῃ τίποτα γι' αὐτό, ἐκτὸς ἀπὸ τὸ νὰ προσπαθοῦμε νὰ εἴμαστε ὑπομονητικοί καὶ νὰ ἐλπίζουμε ὅτι θὰ ἔλθει ἡ ἡμέρα, κατὰ τὴν ὁποία ὅλοι οἱ ἄνθρωποι θ' ἀρχίσουν νὰ εἶναι ἐρευνηταί.

Ἡ Θεοσοφία ἀσχολεῖται μεταξὺ τῶν ἄλλων μὲ τὸ θρησκευτικὸ πεδίο. Ἡ ἴδια ἡ Θεοσοφία δὲν εἶναι θρησκεία, ἀλλὰ ἐνδιαφερόμεθα, διότι οἱ θρησκευτῆς τοῦ κόσμου γωρίζουν τόσο πολὺ τοὺς ἀνθρώπους. Τὸ πόσο πολὺ, ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν ἀγνοία. Φιλονεικοῦμε μεταξὺ μας, ἔχουμε ἐντελῶς ἐσφαλισμένες ἀπόψεις γιὰ τοὺς ἄλλους γιατί, δυστυχῶς, δὲν γνωρίζουμε, καὶ αὐτὸ πού εἶναι χειρότερο, εἶναι ὅτι δὲν μπαίνουμε καθόλου στὸν κόπο νὰ γνωρίσουμε. Οἱ ἄνθρωποι ἱκανοποιοῦνται: νὰ λέγε συνεχῶς ἱστορίες, πού εἶναι ἐντελῶς ψεύτικες καὶ ἀδόσιμες σχετικὰ μὲ τοὺς ἀνθρώπους ἄλλων θρησκευτικῶν ομάδων, καὶ αὐτὸ δημιουργεῖ τόσο πολλή

δυσκολία. Για να απεικονίσω αυτό το σημείο, να τι εννοώ: αν μιλήσετε στους ανθρώπους μιας μεγάλης πόλεως του Δυτικού κόσμου, του Χριστιανικού κόσμου, για τον «Χρυσό Κανόνα» της Χριστιανωσύνης, σχετικά με το ότι δεν πρέπει να κάνεις στους άλλους ό,τι δεν θά ήθελες να σου κάμουν εκείνοι, και τους ρωτήσετε τί γνωρίζουν γι' αυτό, θά σάς πουν: «Ναί, το άκούσαμε στην Έκκλησία». Και αν έπειτα ρωτήσετε: «Τί άλλο γνωρίζετε;», δεν γνωρίζουν τίποτα. Ούτε ένας στο έκατομμύριο δεν γνωρίζει: ό-τι όταν ζούσε ο Κομφούκιος (551 - 478 π.Χ.) και δίδασκε στην Κίνα, είπε τά εξής:

«Αν υπάρχει κάποιο απόφθεγμα που πρέπει να εφαρμοζείται κατά την διάρκεια όλης της ζωής, σίγουρα είναι τó εξής: Μή κάνεις στον άλλον, αυτό που δεν θά ήθελες να σου κάμη».

Οι περισσότεροι άνθρωποι, αν τους πλησιάσετε με τέτοιες ιδέες, αποτραβιούνται: και λένε: «Ω, σίγουρα δεν μπορεί να είναι αλήθεια, θά τó έχει πάρει από έμάς», ή κάτι παρόμοιο. Και μπορείτε να πήτε «Μά όχι, έζησε 500 χρόνια πρό Χριστού, δεν μπορούσε να τó έχει πάρει από μάς» και ή αντίδρασις των ανθρώπων μερικés φορές θά ήταν να απογοητευθούν. Μάλλον στενοχωρούνται: να σκέπτονται: ό-τι ο Κομφούκιος θά μπορούσε να εκφράσει τέτοιες όμορφες ιδέες, άρκετές έκατοντάδες χρόνια πριν θαδίσει: ο Ίησους στη γή. Δεν είναι αυτή μιá μάλλον άσυνήθι-

στη στάσις; Δεν θά έπρεπε, αντίθετα, να είμαστε μάλλον εύχαριστημένοι, γιατί άνθρωποι: σ' ό-λον τον κόσμο, σέ όλες τίς θρησκείες είχαν μπροστά τους τέτοιες ιδέες; Οί Βουδδιστές λένε: «Μή πληγώνεις τούς άλλους με αυτό που προκαλεί πόνο σέ σένα». Οί Έβραίοι: «Αυτό που πληγώνει: έσένα, μή τó κάνεις στους συνανθρώπους σου». Οί Ίνδουιστές: «Αυτό είναι: τó άθροισμα του καθήκοντος: μή κάνεις τίποτα στους άλλους, που αν γινόταν σέ σένα, θά σέ έκανε να πονέσεις». Τó Ίσλάμ: «Κανένας από σάς δεν είναι: πιστός αν δεν έπιθυμήση για τόν άδελφό του αυτό που έπιθυμεί για τόν έαυτό του». Οί Ταοιστές: «Νά θεωρείς τó κέρδος του γείτονά σου σαν δικό σου κέρδος. Νά θεωρείς τó έλλειμμα του γείτονά σου σαν δικό σου έλλειμμα». Και οί Πάρσοι: τής Ζωροαστρικής πίστewσις: «Αυτή ή φύσις μόνον είναι: καλή που δεν θά κάνει: σέ άλλη αυτό που είναι: πάντα κακό στον ίδιο της τόν έαυτό».

Είναι μιá παγκόσμια διδασκαλία. Τήν βρίσκετε παντού σ' ό-λον τον κόσμο, στο στόμα των μεγαλύτερων Διδασκάλων που έζησαν σέ έντελώς διαφορετικές χρονικές περιόδους. Δεν είναι: μάλλον θαυμάσιο; Πόσοι όμως άνθρωποι τó ξέρουν; Πολύ λίγοι, όπως λέω. Μου φαίνεται: ό-τι, αν μόνον διδάσκονταν τέτοια πράγματα στα σχολεία, σ' όλόκληρο τον κόσμο, τά παιδιά μπορεί να μεγάλωναν με ένα αίσθημα κατανοήσεως πρός τίς άλλες μεγάλες θρησκείες.

Νομίζω: ό-τι ανατράφηκα με

τέτοιες συνθήκες, ώστε να γίνω ένας μικρός πνευματικός snob, να σκέπτομαι ότι η θρησκεία μου ήταν πολύ καλλίτερη απ' την θρησκεία όποιουδήποτε άλλου, και ότι όποιουδήποτε άλλος παγαιώνει στην αιώνια κόλαση, και άλλα τέτοια πράγματα. Είναι αυτό καλό; Νομίζετε στ' αλήθεια ότι είναι καλό; Με ποιά πλευρά είσθε; Με την πλευρά του κοινού αίσθηματος, την πλευρά της αγάπης, ή με την αντίθετη; Σκεφθήκαμε ποτέ; Ή τουλάχιστον να σκεφθούμε; Δεν θα ήταν καλλίτερο για τον κόσμο μας, αν όλα τα παιδιά είχαν αυτές τις ιδέες, είχαν ένα πλατύτερο και φιλικότερο βλέμμα και στάση προς τους ανθρώπους των άλλων πίστσεων; Μου φαίνεται ότι θα δημιουργούσε πολύ μεγαλύτερη ευτυχία για το μέλλον του κόσμου μας, παρά το να αναπτυχθούμε, σκεπτόμενοι το πόσο ανώτεροι είμαστε από τους άλλους ανθρώπους. Αυτό μόνον δημιουργεί προβλήματα και πόνο και μιξέρια. Κι' έτσι ενδιαφερόμαστε στην Θεοσοφική Έταιρία να προσπαθήσουμε και να δοηθήσουμε τους ανθρώπους να καταλάβουμε αυτά τα πράγματα, έχοντας σκοπό να σπάσουμε τα φράγματα, ώστε να μπορέσουν οι άνθρωποι να γνωριστούν καλλίτερα, και, σαν αποτέλεσμα, να μπορέσει να ωφεληθεί ο κόσμος.

Απόψε ασχολούμαστε με το πρόβλημα που ονομάσαμε «Συνεχίζεται η ζωή μετά θάνατον;» Δεν σκοπεύω, να είμαι δογματικός. Συναντήσαμε κριτικούς, κατὰ καιρούς, που ήλθαν και μᾶς

είπαν: «Κανένα δεν γύρισε ποτέ πίσω. Πώς μπορείτε να γνωρίζετε;» Και είναι: θέβαια δύσκολο να απαντήσουμε σε τέτοιους ανθρώπους. Η δυσκολία έγκαιται στην στάση τους. Όχι στο γεγονός, ότι υπάρχει κάτι που δεν μπορείτε να γνωρίσετε. Δεν υπάρχει σχεδόν κανένα θέμα σ' αυτόν τον ευρύ κόσμο μας για το οποίο να μὴ μπορείτε να γνωρίσετε κάτι, αν θέλετε να γνωρίσετε, αλλά οι περισσότεροι άνθρωποι: δεν θέλουν στ' αλήθεια να γνωρίσουν: προτιμούν να κάθονται πίσω και να κριτικάρουν τους άλλους. Και, φοβάμαι, αυτό είναι ένα γεγονός που πρέπει ως επί το πλείστον να το δεχθούμε. Τώρα λοιπόν, δεν ισχυρίζομαι ότι είμαι ικανός να σᾶς αποδείξω αυτό το θέμα. Σκοπός μου είναι μόνον να εκθέσω μερικές ιδέες που ήλθαν στο δρόμο μου από διαφορετικές πηγές, κι' επειτα εξαρτάται από σᾶς να σκεφθίτε ποιά σᾶς ἀρέσει. Υποθέτω ότι αν κάποιος ξεκινούσε να αναζητήσει μιὰ απάντηση γι' αυτό το ἐρώτημα, υπάρχουν μερικά μέρη, όπου μπορεί να απευθυνθεί για πληροφορίες. Μπορεί να ψάξει: στις θρησκείες του κόσμου, μπορεί να ψάξει στο πνευματιστικό πεδίο στην ευρύτατή του έννοια, μπορεί να ψάξει: ελπιδοφόρα στην επιστήμη και μπορεί, αν άκουσε ποτέ για την Θεοσοφική Έταιρία, να ρωτήσει τελικά τί έχει να πει σχετικά ή Θεοσοφία. Κι' έτσι θα ήθελα να εξετάσω αυτό το θέμα, σύμφωνα με αυτές τις τέσσερις πηγές.

Ας ξεκινήσουμε από την θρη-

σκεία στη Δύση, όπου αν προσπαθήσουμε να δρούμε τί συμβαίνει μετά τον θάνατο, μάλλον θα θρούμε εμπόδια. Υπάρχουν όντως πολύ λίγα που μπορούμε να ανακαλύψουμε. Υπάρχουν διαφορές απόψεων στις διάφορες εκκλησίες του κόσμου, σχετικά με την καθαρτήριο περίοδο, που μπορεί να υπάρχει μετά τον θάνατο, μια θεραπευτική ίσως περίοδο.

Μερικές εκκλησίες πιστεύουν, ότι μένουμε στους τάφους μας μέχρι την Ημέρα της Κρίσεως, όποτε κι' αν έλθει αυτή, και έπειτα εγειρόμαστε και κρινόμαστε και στελνόμαστε στον αιώνιο ουρανό ή στην αιώνια κόλαση, επί τη βάση των λίγων έστων, που περάσαμε εδώ κάτω. Δεν ξέρω πως αισθάνεσθε σχετικά με αυτό. Νομίζετε, σαν κοινός και λογικός άνθρωπος, νομίζετε στ' αλήθεια ότι μπορείτε να ζυγίσετε τον Χρόνο με την Αιωνιότητα; Στο κάτω - κάτω, ο Χρόνος είναι ένα κομμάτι της Αιωνιότητας, τό πιο μικρό, τό μικρότερο τμήμα της ολότητας, που είναι ασύλληπτα μεγάλη. Μπορείτε λοιπόν να αμαρτάνετε καθημερινά για 70 χρόνια, καθ' όλη την διάρκεια της ζωής σας, και έπειτα να αξίζετε μια αιώνια τιμωρία; Είμαι βέβαιος ότι θα σας αξίζαν θεραπευτικές καταστάσεις, αν υπάρχουν τέτοιες, στις όποιες θα πρέπει να πληρώσετε για τις αμαρτίες σας και να θερίσετε αυτό που σπείρατε. Μπορώ να φανταστώ ότι αυτό θα ήταν αλήθεια. Θα ήταν γεμάτο αγάπη, θα ήταν δίκαιο, αλλά να πιστέψω ότι ένας δύστυχος αμαρτωλός που έζησε μόνον μια ζωή

στην Γη για 70 χρόνια, πρέπει να υποφέρει αιώνια αβλιότητα στην κόλαση, για τό υπόλοιπο της Αιωνιότητας, άπλως δεν τό πιστεύω.

"Αν κοιτάξουμε την Ουράνια πλευρά του, δεν μαθαίνουμε στ' αλήθεια πολλά πράγματα. "Αν επισκεφθείτε τις μεγάλες εκθέσεις ζωγραφικής, κυρίως στην Ιταλία, βλέπετε πολλούς ωραιότατους πίνακες από την εποχή της Αναγεννήσεως: αυτοί οι ζωγράφοι απεικόνισαν σκηνές από τον Ουρανό: είναι θαυμάσιες εικόνες, αλλά οι "Άγιοι γύρω από τον Θρόνο του Θεού φορούν φαινομενικά μακριά νυχτικά, ρόζ, κίτρινα και γαλάζια. Μερικοί απ' αυτούς έχουν τρομπέτες, μερικοί έχουν άρπες, και μερικοί τραγουδούν. Αυτό είναι: ότι πρόκειται να είναι ο Ουρανός; Δεν γνωρίζω. Έγώ ο ίδιος αισθάνομαι: ότι σ' αυτή την μεγαλειώδη Δημιουργία, στην οποία ο Δημιουργός έπροίχισε τον άνθρωπο με μια διάνοια για να σκέπτεται: και να έξερευνά κάθε είδους ιδέες, δεν μπορώ να δω τον Άγιστόν να παιανίζει: με μια τρομπέτα για πάντα στον ουρανό. Δεν μπορώ να δω άλλους μεγάλους ανθρώπους αυτού του κόσμου να είναι ευχαριστημένοι, έπειδή φορούν νυχτικά και τραγουδούν για πάντα. Φαντάζομαι: ότι ο ουρανός θα πρέπει να είναι ένας πολύ διαφοροποιημένος τόπος, αν πρόκειται: να είναι ένας Ουρανός, στον οποίο ίκανοποιούνται τό ενδιαφέροντα όλων. "Ίσως όμως αυτή να είναι μια πολύ υλιστική άποψη. Μπορεί να πιστεύουμε, μπορεί να έχουμε πι-

στη σέ μια μεταθανάτια ζωή, πού πιστεύω ότι είναι ένα πολύ σωστό πράγμα, και όντως τό πιστεύω εγώ νομίζω ότι θά όρουμε εύτυχία, αν έχουμε συμπεριφερθεί σωστά στον έαυτό μας. Θά όρουμε εύτυχία ίσως πέρα από κάθε περιγραφή. Άλλά άκριβώς ως πρós τήν φύση αúτης τής εύτυχίας και ως πρós τό πώς θά τήν πετύχουμε, δέν νομίζουμε ότι γνωρίζουμε πολλά στις Δυτικές μας θρησκείες. "Αν στραφείτε στις Ανατολικές θρησκείες, νομίζω ότι μπορείτε νά μάθετε κάτι περισσότερο, αλλά τό θέμα των λεπτομερειών δέν είναι επίσης πολύ εύκολο. Αυτό πού όντως μαθαίνετε, είναι, νομίζω, ότι ή πλειοψηφία των λαών στην Ανατολή έχει μια έντελώς διαφορετική στάση ως πρós τήν ζωή.

Σκεφτόμαστε τον έαυτό μας με τά όνόματά μας και νομίζουμε ότι έχουμε ψυχές. Οι Ινδουιστές και οι Βουδδιστές σκέφτονται τον έαυτό τους κατ' αρχήν σαν ψυχές, πού φορούν, ούτε καν έχουν, αλλά φορούν σώματα, μέσω των οποίων αποκτούν έμπειρία. Έτσι, οι περισσότεροι απ' αυτούς πιστεύουν ότι ό άνθρωπος επιστρέφει στην Γή πολλές φορές, χρησιμοποιώντας διαφορετικά έργαλεία, διαφορετικά όργανα για νά αποκτήσει διαφορετικές έμπειρίες. Κι' έτσι, ή έμφαση όρίζεται στην Ζωή εύθης έξ αρχής, όρίζεται στην αιώνια φύση του πνεύματος του ανθρώπου, όχι στην υλική πλευρά τόσο πολύ, όσο στην Δύση. Και πρέπει νά καταλάβετε καθαρά, ότι αν πιστεύετε, όπως πολλοί πιστεύουν, ότι ό άνθρωπος επιστρέφει

στην Γή, καιρό με τον καιρό, τότε ό θάνατος πρέπει νά γίνει άπλως ένα τμήμα αúτης τής διαδικασίας: μια από τις πύλες στον κύκλο τής ζωής και του θανάτου, και συνεπώς δέν θά είναι πλέον κάτι πού προσεχει φόβο ή τρομοκρατεί.

"Ένα από τά πράγματα πού αξίζουν νά μελετηθούν, αν μπορούσαμε νά κοιτάξουμε αντικειμενικά τον έαυτό μας, είναι ή φύση των κηδεών μας. Βέβαια, είναι: θλιβερό, όταν πεθαίνει κανείς: μας λείπει αυτό τό άτομο, μας λείπει ή φωνή του, μας λείπει ή παρουσία του, αυτό είναι πολύ φυσικό. Άλλά αληθινά, όταν τό σκεφθείτε αντικειμενικά, οι περισσότερες από τίς κηδείες μας είναι άπελπιστικά ζοφρές. "Αν είχαμε ένα αίσθημα, ότι κάποιος πού πέθανε πηγαίνει σε κάτι καλύτερο, θά είχαμε αναμφίβολα μια διαφορετική προσέγγιση.

Νάρηκα πολύ όταν όρθια αúτη τήν διαφορετική προσέγγιση, όταν κάποτε παρακολούθησα μια κηδεία στό Μπάι, τής Ινδονησίας. Ήταν από τίς πιο χαρούμενες εκδηλώσεις, πού μπορείτε νά φαντασθείτε καθόλας ήταν ντυμένος με τά καλύτερά του ρούχα, και όλοι έκαναν σ' αλήθεια ότι καλύτερο μπορούσαν με τραγούδια και χορό, για νά ξεπροβάδίσουν τον άδελφό τους σε μια πιο χαρούμενη ζωή.

"Ήταν μια από τίς πιο χαρούμενες και εύτυχιμένες κηδείες πού είδα ποτέ. Πίστευαν σ' αλήθεια, ότι ό αγαπημένος πού αναχώρησε, βάζε στον σωστό δρόμο.

Στραφόμενος στους Πνευματιστές, δὲν προτεινῶ νὰ ἀσχοληθοῦμε μὲ τὶς πρὸ φανερὲς ἀπόψεις, πού ἔχουν οἱ περισσότεροὶ ἄνθρωποι, ἢ μὲ τὶς ἱστορίες πού ἀκοῦν οἱ περισσότεροὶ ἄνθρωποι ἀπὸ τοὺς Πνευματιστές σχετικὰ μὲ τὰ ἄτομα πού μιλάνε μέσῳ τῶν μέντιουμ στους φίλους τους. Πολλοί, πολλοὶ ἄνθρωποι εἶχαν αὐτὲς τὶς ἐμπειρίες καὶ πιθανῶς πολλοὶ ἀπὸ σὰς γνωρίζουν σχετικὰ μ' αὐτὲς.

“Ὅταν ἤμουν νέος δούλευα στὴν Γλασκῶδη, καὶ κάποιος μου δάνεισε ἕνα βιβλίο. Ὀνομαζόταν «Μέσα ἀπὸ τὶς Ὀμίχλες». Μερικοὶ ἀπὸ σὰς ἴσως τὸ ἔχουν διαβάσει. Ἀναφερόταν στὶς περιπέτειες, στὴν ἄλλη πλευρά, ἐνὸς νεαροῦ μετὰ τὸν θάνατό του. Εἶχε γραφῆ ἀπὸ κάποιον πού ὀνομαζόταν Les Robert James Loes, ὁ ὁποῖος δὲν ἰσχυρίστηκε ποτὲ ὅτι ἔγραψε τὸ βιβλίο ἀλλὰ δήλωνε μόνο ὅτι ἦταν ἕνας γραφεὺς γιὰ κάποιον ἄλλον. Αὐτὸ τὸ βιβλίο ἦταν τὸ πρῶτο πού διάβασα, τὸ ὁποῖο ἔδινε μιὰ αἰσθητὴ εἰκόνα τῆς συνέχειας, ἐξηγώντας ὅτι ἔχοντας ἀπαλλαγῆ ἀπὸ τὸ σῶμα σὰς συνεχίζετε κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον ἐκεῖ πού φύγατε, μὲ τὰ ἴδια ἐνδιαφέροντα καὶ οὕτω καθ' ἑξῆς: Δὲν γίνετε ξαφνικὰ μιὰ μορφή μὲ φτερά ἢ κάτι τέτοιο. Ἐμοιάζε νὰ εἶναι μᾶλλον κοινὴ λογικὴ, χωρὶς νυχτικὰ καὶ ἄρπες. Κι' ἔτσι κράτησα σὸ μυαλό μου αὐτὸ τὸ βιβλίο κι' ὅταν ξεπρόβαλλε τὸ θέμα τῆς μεταθανάτιας ζωῆς, ἔδωγα ἰδέες

ἀπ' αὐτὸ ὅταν εἶχαμε συζητήσεις. ὅταν ἤμουν πολὺ νέος,

Ἐπῆρχε ἕνας πολὺ γνωστὸς γιατρός στὴν Σουηδία πού πέθανε πρὶν δύο χρόνια. Ἐχανε γιὰ πολλὰ χρόνια πειράματα μὲ τὸν ὑπνωτισμό. Διάβασα ἕνα μεγάλο ἄρθρο του, πού δημοσιεύτηκε σ' ἕνα ἐπιστημονικὸ περιοδικὸ τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Lund στὴν Σουηδία. Αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος ἐνδιαφερόταν νὰ ἀνακαλύψει ὁποιαδήποτε πληροφορία μπορούσε, θέτοντας ἀνθρώπους σὲ καταστάσεις ὑπνώσεως καὶ στέλοντάς τους πίσω στὸν χρόνο. Δὲν ἀσχολήθηκε μόνον μὲ ἕνα ἢ δύο ἄτομα. Τὰ ἀρχεῖα του περιλαμβάνουν περισσότερα ἀπὸ 600 ἄτομα στὰ ὁποῖα ἐφάρμοσε τὴν ὑπνωση. Καὶ μὲ τὴν ἐξαίρεση ἐνὸς ἀτόμου πού ἦταν σὲ τόσο θαυσιὰ ὑπνωση, ὥστε δὲν μπορούσε νὰ γίνε τίποτα, σὲ κάθε ἄλλη περίπτωση, εἴτε ἦταν ἕνας ζητιάνος τοῦ δρόμου, εἴτε ἕνας καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου, σὲ κάθε περίπτωση ἦταν ἱκανὸς νὰ θέτει τὰ ὑποκειμμένα του σὲ μιὰ ὑπνωτικὴ κατάσταση καὶ νὰ τὰ στέλνει πίσω, κι' ἀκόμα περισσότερο, νὰ τὰ στέλνει σ' αὐτὸ πού ὀνομάζεται δευτερεύουσα προσωπικότητα. Γιὰ νὰ ξεκινήσουμε μὲ κάποιον, ἄς ποῦμε, 40 ἐτῶν, θὰ τὸν στείλουμε πίσω στὸν χρόνο 20 ἔτη καὶ θὰ τοῦ ζητήσουμε νὰ περιγράψει τί συνέβαινε, θὰ τοῦ κάνουμε μιὰ ἐρώτηση κι' αὐτὸς θὰ μιλοῦσε ἀπὸ τὴν ἄποψη ἐνὸς σπουδαστῆ εἰκόσι ἐτῶν, περιγράφοντας ὅ,τιδήποτε ἔκανε στὴν ἡλικία τῶν εἰκοσι ἐτῶν. Ἐπειτα, θὰ τὸν ἔστειλε πίσω ἄλλα 15 χρόνια, δηλ. στὴν ἡλικία τῶν 5

έτων, και ξανά λείπει στο άρθρο του ότι: σε κάθε μία περίπτωση, ακόμη κι' αν εκείνοι οί άνθρωποι ήσαν μεγαλύτεροι παρ' όλο που είχαν αρρενωπές θαθείες φωνές, σε κάθε μία περίπτωση άπαντούσαν με την φωνή ενός πεντάχρονου παιδιού. "Επειτα ο Σουηδός γιατρός τους έσπρωχνε ακόμα περισσότερο, μέσω της γεννήσεώς τους, είτε 50 χρόνια πριν γεννηθούν, είτε 80, είτε 100, είτε 150 σε κάθε περίπτωση, χωρίς καμιά εξαίρεση, έστω κι' αν τους έσταλνε πίσω σε μία δευτερεύουσα προσωπικότητα.

Κι' αυτή ή δευτερεύουσα προσωπικότητα συχνά άλλαζε φύλο και γλώσσα. Θα μιλούσαν σαν να ζούσαν στον κόσμο, ως πούμε, πριν 150 χρόνια, περιγράφοντας τί τους συνέβαινε σ' αυτόν τον κόσμο, τί έκαναν και με τί έμιαιξε, κλπ. Κι' αν επαναλάμβανε τό πείραμα με τό ίδιο άτομο για δεύτερη, τρίτη ή τέταρτη φορά, πάντα επέστρεφαν στην ίδια δευτερεύουσα ενσάρκωση, στην ίδια χρονική περίοδο. Αυτό τό ήλεγξε πολύ συχνά. Σε μερικές περιπτώσεις έστειλε τους ανθρώπους σε μία τρίτη ή τέταρτη δευτερεύουσα προσωπικότητα, πηγαίνοντας πίσω εκατοντάδες χρόνια. Πιθανώς αυτό να συνδέεται με την ιδέα ότι ο άνθρωπος έχει περισσότερες από μία ζωές. Και κάπου θαθεία μέσα στην συνειδητότητά μας υπάρχει αυτή ή μνήμη, αν μπορείς ποτέ να αποκαλυφθεί. Πολλοί από τους ανθρώπους δέν θυμόντουσαν τί τους συνέβη. Μπορούσαν να τους τό υπενθυμίσουν, ή μνήμη τους μπο-

ρούσε να εξακουνηθεί όταν επέστρεφαν στην συνειδητότητα, αλλά υπήρχε ένα 8% που δέν είχαν ποτέ συνειδητότητα. Τά πάντα τους συνέβαιναν, και ήξεραν ότι τους συνέβαιναν, μπορούσαν ν' ακούσουν και να δούν, αλλά δέν μπορούσαν καθόλου να επέμβουν. Δέν είχαν κανένα μέσο για να σταματήσουν την διαδικασία. Και μερικά τέτοια άτομα, σε πλήρη συνειδητότητα, συνειδητοποίησαν ότι ή φωνή τους μιλούσε μία γλώσσα που δέν την ήξεραν! Αυτό πρέπει να είναι μία θαυμάσια έμπειρία.

Υπάρχει μία ιστορία μεταεταρκώσεως που μπορεί να σας ενδιαφέρει. Συνάντησα αυτόν τον άνθρωπο στην Αμερική, ζούσε στο Landsing, στο Μίτσιγκαν. Τό όνομά του ήταν Γκάρντενερ και πίστευε από μικρός ότι ζούσε κάποτε σε μία πόλη της Αρχαίας Αιγύπτου. Ένας φίλος του του έστειλε κάποτε από την Αγγλία «τά Εικονογραφημένα Νέα» του Λονδίνου, που είχαν πολλές φωτογραφίες σχετικά με ανασκαφές που γινόντουσαν στην Αίγυπτο από τον διάσημο Αιγυπτολόγο Sir Flinders Petrie. Οί φωτογραφίες ήσαν διαφόρων αντικειμένων. Ένα απ' αυτά ήταν ή κορυφή ενός όβελίσκου από μαύρο όψιδιανό με πολλά ιερογλυφικά, και από κάτω έγραφε ότι ο Sir Flinders έφαχνε για τό κάτω μέρος του για να αποικωδικοποιήσει την έπιγραφή. Λοιπόν, ο κ. Γκάρντενερ όταν είδε αυτές τίς εικόνες άναγνώρισε ότι αυτός ο όβελίσκος ήταν στην πόλη που νόμιζε ότι ζούσε εδώ και πολλά, πολλά, χρόνια. Κι' αφού πάλεψε

για λίγο με τον έαυτό του, έγραψε τελικά στον Sir Flinders. Μου έδειξε ένα αντίγραφο του γράμματός του. Δεν έχω κανέναν λόγο να άμφιδάλλω αν το έγραψε πραγματικά, ήταν ένας πολύ έντιμος άνθρωπος. Είπε: «Μπορεί να νομίζετε ότι είμαι τρελός, πιστεύω όμως ότι έζησα στην Αίγυπτο και αναγνωρίζω αυτόν τον όδελίσκο. Δεν ξέρω πώς θρήνηκα το τιμήμα του όδελίσκου εκεί που το θρήνηκα, γιατί αν ή μνήμη μου είναι σωστή, ήταν στημένος κάπου άλλου και σάς έσωκλείω έναν χάρτη που έχει σημειωμένη με σταυρό την περιογή, όπου ήταν κανονικά το μνημείο». Έλαβε άπάντησή από τον Σέρ Φλίντερς, που κι αυτή έπίσης, είμαι σίγουρος, ότι ήταν αυθεντική. Ο Αίγυπτιολόγος έγραφε ότι, έχοντας άσχυλγηθεί τόσα πολλά χρόνια της ζωής του κάνοντας άνασκαφές σε άρχαίους πολιτισμούς, θά ήταν το τελευταίο πρόσωπο που θά μπορούσε να άρηθεί ότι ο άνθρωπος έχει περισσότερες από μία ζωές πάνω στην γη. Ήταν τόσο πρόθυμος να το σκέπτεται σαν πιθανότητα, ώστε πήγε εκεί που υπέδειξε ο κ. Γκάρντενερ, ο όποιος θά χάρηκε πολύ, όταν άκουσε ότι θρήνη εκεί το κάτω μέρος του όδελίσκου. Αυτή είναι μία ιστορία από δεύτερο χέρι για μένα, είναι από τρίτο χέρι για σας, ήταν από πρώτο χέρι για τον κ. Γκάρντενερ και μία άπόδειξη γι' αυτόν, αν θέλετε. Άλλά τότε δεν χρειάζοταν άπόδειξη. Ήταν βέβαιος, ότι είχε όπωσδήποτε ζήσει εκεί.

Έτσι μου φαίνεται, ότι είναι

μια άληθινή δυνατότητα να υπάρχουν: συνειδητότητα πέρα από τον τάφο. Τι έχει να πει ή Θεοσοφική Έταιρία; Η Θεοσοφική Έταιρία δεν έχει να πει τίποτα. Οι σπουδαστές όμως της Θεοσοφίας μπορεί να έχουν μερικές ιδέες σχετικά μ' αυτό το θέμα. Οι ιδέες τους θά ενδιαφερόντουσαν με την φύση του ανθρώπου και ότι αν καταλαβαίναμε τον έαυτό μας και το τί άληθινά είμαστε, θά είμασταν ίκανοί να άπαντήσουμε πω ίκανοποιητικά, πιθανώς ακόμα και από την δική μας έμπειρία. Οι άνθρωποι λένε συχνά: «Αν είναι άλήθεια ότι οι άνθρωποι έχουν περισσότερες από μία ζωές, γιατί δεν τις θυμόμαστε;» Και ή καλύτερη άπάντησή είναι ή έξης: «Έχω ένα ρούχο που φοράω τώρα, υπάρχει ένα άλλο ρούχο επάνω, στην κρεβατοκάμαρα. Αυτό το ρούχο, θυμάται εκείνο το ρούχο; Και θά πείτε: «Τί γελοίο! Μια ήλίθια έρώτησή. Πώς μπορεί να ρούχο να θυμάται ένα ρούχο;» Λοιπόν, είναι άκριβώς τόσο γελοίο, όσο και ή άλλη έρώτησή. Γνωρίζω και τα δύο ρούχα έπειδή τα φοράω. Αν όμως φαντασθώ τον έαυτό μου σαν ρούχο, αυτό δεν θά ήταν καλό, θά ήταν; Όσο ταυτίζεστε με το ρούχο σας, δεν μπορείτε να θυμηθείτε κανένα άλλο ρούχο, αν όμως ταυτίσετε τον έαυτό σας με αυτό που άλήθεια είσθε, σαν έναν που φοράει σήματα σε άλλες ζωές, τότε θά γνωρίσετε τον έαυτό σας. Άλλά ποιός μπαίνει στον κόπο να το κάνει; Πρακτικά, κανείς δεν το κάνει. Ταυτιζόμαστε όλοι τόσο πολύ μ' αυτό

τὸ ροῦχο, ἢ μὲν αὐτὸ τὸ ἄλογο, μὲν αὐτὸ τὸ φυσικὸ ἄλογο, ποῦ ὑποτίθεται: ὅτι ἐξασκοῦμε καὶ χρησιμοποιοῦμε, τὸ σῶμα ποῦ ὑποτίθεται: πῶς διατηροῦμε ὑγιές: γιὰ νὰ μπορέσουμε νὰ τὸ χρησιμοποιοῦμε στὸ ἔργο μας καὶ γιὰ νὰ ἐλθοῦμε σὲ ἐπαφή μὲ ὅλες αὐτὲς τὲς ἐμπειρίες τῆς ζωῆς, ποῦ καρδίσταμε ἐδῶ, σ' αὐτὸν τὸν ὄλικὸ κόσμο. Αὐτὸ ὅμως τὸ ὄλικὸ σῶμα δὲν εἶναι ἐγὼ, πο-τὲ δὲν ἦταν ἐγὼ, δὲν μπορεῖ νὰ εἶναι ἐγὼ. Δὲν εἶμαι ἄλογο. Εἶμαι ἄνθρωπος. Καταλαβαίνετε τί ἐννοῶ; Πρέπει νὰ χρησιμοποιήσω αὐτὸ τὸ ἄλογο. Ἀλλὰ δὲν εἶναι ἐγὼ. "Αν πεθάνει, ἐγὼ εἶμαι ἀκόμα ἐγὼ. "Αν ὀβάλω τὸ ροῦχο μου, ἐγὼ εἶμαι ἀκόμα ἐγὼ. Δὲν ξέρω ἂν ὀλέπετε ἐδῶ τὸ σημεῖο. "Αν ὁρᾶτε ἕναν ἄνθρωπο, ποῦ ταυτίζει τὸν ἑαυτό του μὲ κάποιον ὄργανο, π.χ. ἕναν μαραγκὸ ποῦ λέει: «Εἶμαι ἡ τιμὴ μου», τὸν κλέβετε στὸ τραλοκομείο. Καὶ πολλοὶ ἀπὸ μᾶς ἀνήκουν ἐκεῖ ἐπίσης γιὰ τὸν ἴδιον λόγο. Ταυτιζόμαστε ὅλοι μὲ αὐτὸ τὸ σῶμα σὰν νὰ ἦταν τὸ μοναδικὸ πράγμα καὶ δὲν μπαίνουμε στὸν κόπο νὰ μάθουμε ὅτι δὲν εἶναι. Τὰ ροῦχα ὑπάρχουν ὅπως καὶ τὰ ἄλογα, γιὰ νὰ μᾶς φέρνουν σὲ ἐπαφή μὲ ὀρισμένες ἐμπειρίες. Τὰ ροῦχα ποῦ φοράω τώρα, εἶναι κατάλληλα γιὰ νὰ μὲ φέρουν σὲ ἐπαφή μὲ ἕνα ἀκροατήριον, ἂν ὅμως πῆγαίνα νὰ κολυμπήσω. Ἢ ἐδᾶρα ἕνα ροῦχο μπάνιου. Δὲν ἦλθα ὅμως ἐδῶ μὲ ροῦχα μπάνιου. "Αν πῆγαίνα νὰ χορεύω, Ἢ φοροῦσα τὴν μαύρη μου γραβάτα, ἢ κάτι τέτοιο, καὶ ἢ ντυνόμουν γιὰ τὴν

ἐμπειρία τοῦ χοροῦ. Γι' αὐτὸ ὑπάρχουν τὰ ἄλογα, γιὰ νὰ μᾶς φέρνουν σὲ ἐπαφή μὲ ἐμπειρία. Μπορεῖτε ἀκόμα νὰ φαντασθεῖτε ὅτι ἔπρεπε νὰ ὑπάρχει κάτι σὰν διανοητικὸ ἄλογο γιὰ νὰ μᾶς φέρε: σὲ ἐπαφή μὲ τὸν κόσμο τῆς σκέψης, ἢ ἕνα συναίσθηματικὸ ἄλογο, γιὰ νὰ μᾶς φέρε: σὲ ἐπαφή μὲ τὸν κόσμο τοῦ αἰσθη-ματός. Τί ἐννοοῦμε ὅταν λέμε «ἔ-χασα τὴν ψυχικὴ μου διάθεση»; Καὶ τώρα πρέπει νὰ ἐλέγξω τὸν ἑαυτό μου: Τί ἐννοῶ; Ποιὸς εἶμαι ἐγὼ; Ποιὸς τὰ λέει αὐτά; Λοιπὸν εἶναι τὸ ἄλογο ποῦ ἔχασε τὴν ψυχικὴ του διάθεση, ὅχι ἐγὼ. Μπορῶ ὅμως νὰ τὸ ἐλέγξω καὶ νὰ τοῦ πῶ: «Καίταξε ἐδῶ τό-ωρα, συμπεριφέρεσαι ἄσχημα, σταμάτα». Δὲν εἶμαι ἐγὼ ὅταν σκέφτομαι αὐτὸ τὸ μαγνητόφωνο, ὅπως συχνὰ κάνω κατὰ τὴν διάρ-κεια τῶν διαλέξεων, λυπάμαι ποῦ τὸ λέω, λέω στὸν ἑαυτό μου: «Δὲν θέλω νὰ σκέπτομαι τὸ μα-γνητόφωνο, θέλω νὰ σκέπτομαι αὐτὰ τὰ λουλούδια». Ποιὸς χαλι-ναγοῦσε τὴν διάνοιά μου γιὰ μένα; Ποιὸς; Ποιὸς; Τὸ ἄλογο νευριάζει γιὰ τὸ μαγνητόφωνο, στὸ ἄλογο ἀρέσει ἢ μισοῦν τῶν λουλουδιῶν, ἀλλὰ ἐγὼ δὲν εἶμαι τίποτα ἀπὸ τὰ δύο. Ἐλέγγω αὐ-τὸ τὸ ἄλογο. Κι' ἔτσι μὲ μιά, οὕτως εἰπεῖν, διαδικασία ἐκμη-δενισμας, φθάνουμε σταδιακὰ νὰ γνωρίσουμε ποιοὶ εἶμαστε. Καὶ ταυτίζεστε μὲ ἐκεῖνο τὸ τμήμα τῆς συνειδητότητός σας, ποῦ εἶ-ναι ἀνώτερο ἀπὸ ὅλα, ἢς ποῦμε, τὰ ἄλογα, καὶ ποῦ εἶναι πολὺ πρὸ ἀλληθινὰ δικό σας. Καὶ αὐτὴ εἶ-ναι ἡ συνειδητότητα ποῦ ἴσως, οὕτως μετενσαρκιώνεται. Βεβαίως,

όχι: τὰ ἄλογα. Τὰ ἄλογα εἶναι μόνον τὰ ρούχα πού φοράτε καί τὰ ἐργαλεία πού χρησιμοποιεῖτε.

Ἄν μπορέσετε τώρα νά ταυτίσετε τόν ἑαυτό σας μέ αὐτήν τήν συνειδητότητα, μπορούμε τότε νά σκεφθοῦμε γιά λίγο, ποιὰ εἶναι ἡ φύση αὐτῆς τῆς συνειδητότητας; Ἡ φύση αὐτῆς τῆς συνειδητότητας εἶναι πολύ πιό διαφορετική ἀπ' τήν συνηθισμένη μας σκέψη. Εἶναι μιὰ συνειδητότητα πού ἀσχολεῖται πολύ περισσότερο μέ τόν αἰώνιο, παρά μέ τόν χρόνο, μιὰ συνειδητότητα, στήν ὁποία τὸ ἄτομο συνειδητοποιεῖ τήν Ζωή. Κι' ἂν ταυτισθεῖτε μέ τήν Ζωή, δέν ἀνησυχεῖτε πλέον γιά τόν θάνατο, γιατί ὁ θάνατος δέν σᾶς ἐνδιαφέρει περισσότερο ἀπό ὅσο τόν Yogi, πού μπαϊνόβγαϊνε στό σῶμα του. Δέν τόν ἐνδιέφερε ἂν ἦταν μέσα στό σῶμα του ἢ όχι. Γνώριζε ὅτι ὁ ἑαυτός του ἦταν ζωντανός, εἴτε εἶχε σῶμα εἴτε όχι, καί αὐτή εἶναι ἀκριβῶς ἡ ἴδια κατάσταση, πού μπορεῖ νά φθάσει ὁ καθένας μας, ἂν μπεῖ στόν κόπο. Δέν εἶναι ὅμως εὐκόλο νά φθάσουμε αὐτή τήν συνειδητότητα. Κανείς δέν ἰσχυρίζεται ὅτι εἶναι εὐκόλο. Ἡ φύση τῆς εἶναι ἀπεριγράπτη. Μποροῦμε μόνο νά φαντασθοῦμε, πῶς μπορεῖ νά εἶναι. Θά ἔπαιρνα ἐδῶ τήν εἰκόνα τοῦ κοτόπουλου, πού βγαίνει ἀπ' τὸ αὐγό. Τώρα τὸ κοτόπουλο βγαίνει ἀπὸ τὸ αὐγὸ καί θρῖσκεται: μέσα σ' ἕναν ἀπόλυτα, ἀκατανόητα μεγαλύτερο κόσμον ἀπ' τὸν μικρὸ σκοτεινὸ κόσμον μέσα στό αὐγὸ ἢ ἀπόσταση, τὸ φῶς, τὸ χρώμα, ὁ ἤχος, ὁ οὐρανός, τὰ

πάντα. Πῶς μπορεῖ νά τὸν περιγράψει; στὰ ἄλλα κοτόπουλα, πού εἶναι: ἀκόμα μέσα στ' αὐγὰ; Μπορεῖ νά τρέξει; καί νά τοῦς πεῖ: «Θέλω νά σᾶς πῶ τὰ πιό θαυμάσια νέα, μοῦ συνέβη κάτι καταπληκτικό. Δέν ξέρω πῶς ν' ἀρχίσω. Εἶναι θαυμάσιο. Ὁ κόσμος εἶναι τόσο μεγάλος». Καί θά πῶν: «Ἄ, τί λές ὅτι ὁ κόσμος εἶναι μεγάλος; Δέν εἶναι καθόλου μεγάλος». «Ὁ κόσμος εἶναι γεμάτος φῶς». «Ἄ, τί λές, ὁ κόσμος δέν εἶναι φῶς, εἶναι σκοτάδι: ἐδῶ μέσα στό μικρὸ αὐγό». «Ὁ κόσμος εἶναι γεμάτος θαύματα». «Ἄ, τί λές...», μπορεῖτε νά φαντασθεῖτε τί συμβαίνει. Μέχρι νά χυμῆξουν τελικὰ ἐπάνω του τὰ κοτόπουλα, πού εἶναι: μέσα στ' αὐγὰ καί νά πῶν: «Τὸν καημένο, τρελάθηκα». Τί μπορεῖ νά κάνει; Γνωρίζει πολύ καλὰ αὐτὸν τὸν μεγαλύτερο κόσμον, ἀλλὰ εἶναι ἐντελῶς ἀνίκανο νά μιλήσει: σ' ὁποιοδήποτε ἄλλον γι' αὐτό. Κι' αὐτὸ θά τὸ δεῖτε πάντα μέ τοὺς μυστικιστὲς καί τοὺς μεγάλους Yogi. Δέν μποροῦν νά σᾶς πῶν πῶς εἶναι αὐτή ἡ συνειδητότητα. Εἶναι ἐντελῶς διαφορετικὴ ἀπ' ὅτι γνωρίζουμε μέ τήν συνηθισμένη μας τριδιάστατη διάνοια. Δέν μποροῦν νά μᾶς πῶν. Σ' αὐτή ὅμως τήν συνειδητότητα θρῖσκεται ἡ γνώση τῆς ζωῆς σὰν τέτοιας, κι' ἂν μποῦμε στόν κόπο, ὅπως μποροῦμε μέ ἀσκήσεις διαφόρων εἰδῶν, μέσω τοῦ διαλογισμοῦ, μέσω μιᾶς ὀριζόμενου εἰδους ζωῆς, ὅλοι οἱ σπουδαῖοι διδάσκαλοι ἀσχολήθηκαν μ' αὐτὰ τὰ σημεῖα, μέσω μελέτης, μέσω φυσικῆς ζωῆς, ἀνοιχτῆς, ταυτόχρονης, μέ τὸ

νά είμαστε ζωντανοί, με τὸ νά ζούμε μ' ἕναν ὀρισμένο τρόπο. ὅλα αὐτὰ τὰ πράγματα κάνουν δυνατὸ γιὰ μᾶς νά καταλάβουμε τί εἶναι αὐτή ἡ συνειδητότητα. Καί ἔπειτα θά γνωρίσουμε τί εἶμαστε ἡμεῖς οἱ ἴδιοι. Ἴσως ὄχι πλήρως. Θά γνωρίσουμε ὅμως ὀπωσδήποτε μερικὰ τί εἶμαστε. Ἀρκεῖ νά γνωρίζουμε ὅτι ἀνήκουμε στήν Ζωή, ὅτι ἔχουμε τίς ρίζες μας στήν Ζωή. Καί ἐργαζόμαστε σάν νά ἦμασταν σχεδόν σκυμμένοι πρὸς τὰ κάτω σ' αὐτὸν τὸν ὕλικό κόσμο, γιὰ νά κερδίσουμε ἐμπειρία. Δὲν θέλω νά μπιῶ σέ περισσότερες λεπτομέρειες σχετικά μ' αὐτό. Θέλω μόνον νά σᾶς διαβεβαιώσω, ἂν ἀληθινὰ θέλετε νά ἀνακαλύψετε τὰ πάντα, μπορείτε νά τὰ βρεῖτε ἂν προσπαθήσετε. Ἴσως δὲν μπορῶ νά σᾶς πείσω, ὅτι ὑπάρχει ὀριστικά μιὰ συνειδητότητα πέρα ἀπὸ τὸν τάφο. Ἐγὼ ὁ ἴδιος τὸ δέχομαι, νομίζω ὅτι ὑπάρχουν ἀρκετὲς μαρτυρίες γιὰ νά τὸ ἀποδείξουν προσωπικὰ στήν δική μου ἐμπειρία. Μπορῶ νά σᾶς διαβεβαιώσω, ὅτι ἂν μπειτε μέσα στὸν ἐαυτὸ σας καί προσπαθήσετε νά ἀναλύσετε τὴν φύση τῆς δικῆς σας συνειδητότητας. Θά καταλάβετε ὅτι εἴσθε ὁ Ἄσπιτος Υἱὸς ποὺ ἐγκατέλειψε τὸν οἶκο τοῦ Πατρὸς καί εἶναι πολυάσχολος ἐδῶ στὸν ὕλικό κόσμο. Οἱ ρίζες του ὀρίζονται στὸν οἶκο τοῦ Πατρὸς, καὶ ὅταν τελειώσει μετὰ τὰ ξυλοκέρματα τῶν χαί-

ρων, θά ἐπιστρέψει στὸν Οἶκο τοῦ Πατρὸς. Ἐκεῖ ἀνήκουμε. Δὲν ἀνήκουμε ἀληθινὰ ἐδῶ. Οἱ ρίζες μας ὀρίζονται στὸν πνευματικό κόσμο, ἀνήκουμε στήν Ζωή, ἀνήκουμε στὸ Πνεῦμα, ἀνήκουμε στὸν Θεό, καὶ ἀπλῶς κερδίζουμε ἐμπειρία γιὰ μιὰ ὀρισμένη χρονικὴ περίοδο σ' αὐτὸν τὸν ὕλικό κόσμο. Ἄν ξέρουμε τί εἶμαστε, τότε ὁ θάνατος εἶναι ἀπλῶς μιὰ πύλη, ἕνα τμήμα αὐτοῦ τοῦ κύκλου, δὲν εἶναι: πρὸ σημαντικὸς ἀπ' ὅσο εἶναι γιὰ τὸ δέντρο τὸ πέσιμο τῶν φύλλων τὸ φθινόπωρο. Τὸ δέντρο δὲν πεθαίνει: ἐπειδὴ πέφτουν τὰ φύλλα, καί ξανάρχονται: τὴν ἄνοιξη. Καί μέσω αὐτῆς τῆς πορείας, τὸ δέντρο μεγαλώνει, καί τὸ ἴδιο συμβαίνει καί με ἡμᾶς. Ὁ κόσμος εἶναι ἕνα σχολεῖο. Ἐρχόμαστε πίσω στὸ σχολεῖο. Εἶμαστε σὲ μιὰ τάξη. Εἶμαστε σὲ μιὰν ἄλλη. Μελετᾶμε ἕνα θέμα, μελετᾶμε ἕνα ἄλλο. Καὶ ἔτσι: σταδιακὰ προχωροῦμε μέσω αὐτοῦ τοῦ κόσμου, μαθαίνοντας ὅλα ἐκεῖνα καί περισσότερα ἀπ' αὐτὰ ποὺ ἔχει νά μᾶς διδάξει τὸ σχολεῖο. Μέχρι: τὴν ἡμέρα ποὺ θά πρέπει νά φύγουμε, καὶ αὐτὸ θά γίνει μετ' ὅρους τῆς συνειδητότητας ὅταν ὁ καθενας μας θά γνωρίζει: ὀριστικά τί εἶναι, σάν τμήμα τῆς Ζωῆς. Ὅταν γνωρίζετε ὅτι εἴσθε Ζωή, τότε ὁ θάνατος δὲν ἔχει πιά καμὲν ἕναν τρόπο.

Μετάφρ. Τρ. Κοτζ.

2. Ἐπιστολή ὑποδοχῆς νέων μελῶν τῆς Θ.Ε.

ὑποδεχόμενοι τὰ νέα μέλη μέσα στην παγκόσμια αὐτὴ ἀδελφότητα φυλῶν καὶ πίστεων, ποὺ εἶναι ἡ Θεοσοφικὴ Ἐταιρία, ἐπωφελοῦμεθα τῆς εὐκαιρίας γιὰ νὰ ἐξετάσουμε τί στην πραγματικότητα σημαίνει τὸ νὰ ἀνήκει κανεὶς στην Ἐταιρία αὐτή.

Ἀπὸ τὴ στιγμή ποὺ ἀποφασίζει κανεὶς νὰ γίνῃ μέλος τῆς Θεοσοφικῆς Ἐταιρίας, βρίσκειτο στὸ κατώφλι μιᾶς νέας φάσεως τῆς ζωῆς του. Ἡ προοπτικὴ, ποὺ ἀνοίγεται μπρὸς του εἶναι μία πρόκληση: Τόσα βιβλία γιὰ μελέτη, τόση σπουδὴ καὶ αὐτοπειθαρχία νὰ ἐπιτελέσει κανεὶς. Καὶ πάνω ἀπ' ὅλα αὐτὰ τὸ ἐμπνεόν παράδειγμα τῶν ὑψηλῶν ἐκείνων προσωπικοτήτων τῆς Θεοσοφικῆς Κίνησης ἀπὸ τὴν ἐποχὴ τῆς ἰδρύσεώς της. Οἱ Ἰνδοὶ, κατ' ἐξοχήν, δὲν παίρνουν νὰ μιλοῦν γιὰ τὴν προσωπικότητα τῆς Αἰ. Ἄννι Μπέζαντ καὶ τὸ θαυμαστὸ ἔργο της, τόσο γιὰ τὴ Θεοσοφία, καθὼς καὶ γιὰ τὴν ἴδια τὴν Ἰνδία. Ἄλλ' ἂν μὴ ξεχνοῦμε ὅτι καὶ αὐτὴ ἀκόμη ἡ Μπέζαντ εἶχε προσέλθει κάποια μέρα στὴ Θεοσοφικὴ Ἐταιρία σὰν ἓνα ἀπλὸ νέο μέλος. Ἀπὸ τὴν ἡμέρα, ὥστόσο, ἐκείνη, ἔπαιρνε τὴν ἀπόφαση νὰ ἀφιερῶσει τὴ ζωὴ της στὸ Θεοσοφικὸ ἔργο, καὶ ἀπὸ τότε μέχρι τὸν θάνατό της δὲν ἔπαψε νὰ μεγαλύνεται σὲ πνευματικὸ ἀνάστημα

καὶ σὲ προσφορὰ ὑπηρεσίας, ἀφήνοντας μιὰ θαυμαστὴ πνευματικὴ κληρονομία.

Ἐνα πράγμα εἶναι ἀπαραίτητο νὰ συνειδητοποιήσουμε εὐθύς ἀπὸ τὴν ἀρχή: Ὅτι ἡ προσωπικὴ ἀνάπτυξη τοῦ καθενὸς μας μέσα στὴ Θεοσοφικὴ Ἐταιρία ἐξαρτᾶται ὀλοκληρωτικὰ ἀπὸ ἐμᾶς τοὺς ἴδιους, τὴ στιγμή ποὺ ὑπογράφουμε τὰ τυπικὰ ἔγγραφα, ποὺ συνιστοῦν τὴν ἀποδοχὴ ἐκ μέρους τῶν νέων μελῶν τῶν τριῶν Σκοπῶν τῆς Ἐταιρίας, παίρνουμε μιὰ πολὺ σοβαρὴ ἀπόφαση. Εἶναι ἴσως ἡ πρώτη φορὰ μέσα στὴ μακρὰ ἱστορία τῶν γήινων ἐνσαρκώσεών μας, ποὺ μᾶς δίνεται ἡ εὐκαιρία νὰ συνδεθοῦμε στενὰ μὲ τὰ ἰδεώδη τῆς ἀδελφότητας καὶ τῆς παγκοσμιοτήτας, ἰδεώδη ποὺ ἔχουν ἀποδοθῆ καὶ πάλι στὸν κόσμον διὰ μέσου τῆς Θεοσοφικῆς Ληδασκαλίας. Παρ' ὅλον ὅτι εἶναι οὐσιώδες τὸ νὰ μπορέσει ὁ καθεὶς νὰ διατηρήσει μιὰν αἴσθησι «χιτῶμος» κατὰ τὴ μελέτη τῆς Θεοσοφικῆς Ληδασκαλίας, ἀποφεύγοντας νὰ περιπέσει σὲ μεγάλη σοβαρότητα, ἐν τοῖτοις, κανένα μέλος δὲν θὰ πρέπει νὰ εἶναι ἐλαστικὸ στὴ συγκατάθεσὴ του ὡς πρὸς τοὺς τρεῖς Σκοποὺς τῆς Θεοσοφικῆς Ἐταιρίας, καθὼς καὶ στίς προστάθειές του νὰ τοὺς πραγματοποιεῖ.

Ἡ βεβαίωση τοῦ νεοεισερχο-

μένον: «Αναγνωρίζω την ανθρωπινή αδελρότητα χωρίς καιμία διάκριση», αποτελεί μία υπόσχεση υποχρεωτική. Το νέο μέλος δηλώνει την πίστη του ότι η Παγκόσμια Αδελρότητα της Ανθρωπότητας είναι η θεμελιώδης αλήθεια της ζωής και της υπαγωγής. "Ότι οι άνθρωποι όλοι είναι αδελφοί, είτε το γνωρίζουν, είτε όχι. "Ότι όποιαδήποτε κι αν είναι ή εθνικότητά τους, ή θρησκευτική πίστη, το φθόβο, ή κοινωνική τάξη ή ή φυλή τους, δέχονται όλοι μέσα τους τη ζωή μας και της αυτής πηγής και εξελίσσονται όλοι προς μία και την αυτή σκοπιμότητα.

"Όταν ορίζουμε ότι ο πρώτος σκοπός της Έταιρίας είναι ο σχηματισμός ενός πυρήνα της Παγκόσμιας Αδελρότητας, εννοούμε μ' αυτό ότι ή Έταιρία μας είναι μία φρεσική έκφραση και μία διωρυξ' ενωτισμών δυνάμεων για την Αδελρότητα. Δεν μπορούμε να αγνοήσουμε τη βαρύτητα του καθήκοντός μας: Η δυσαπιστία και ή ανταγωνισμός ανάμεσα στους ανθρώπους διαφόρων εθνικοτήτων και πίστεων, κοινωνικών τάξεων ή φυλών, και, δυσιτυχώς και στην εποχή μας ακόμα, ανάμεσα στα φύλα, έχουν διατρέσει αυτόν τον κόσμο μας. Σε αντίθεση προς όλα αυτά ή Έταιρία μας αγωνίζεται να δώσει τεκμήριο της μεγάλης αλήθειας, ότι ή Παγκόσμια Αδελρότης βρίσκεται πάνω απ' όλα αυτά και ότι ή Έκότης του Πνεύματος δεν μεταβάλλεται από τις παροδικές φρεσικές διαφορές των ανθρώπων.

"Ο δεύτερος σκοπός της Έταιρίας μας ενθαρρύνει την έρευνα της μοναδικής πηγής και βάσης κάθε θρησκευτικής και φιλοσοφικής αλήθειας. Αυτό, φυσικά, δεν σημαίνει το να ενθαρρύνουμε μόνο τους άλλους στην έρευνα. Αλλά αντίθετα, αυτό επιβάλλει στον καθένα την υποχρέωση να συμμετέχει ενεργά στις δραστηριότητες της Στοάς, όπου ανήκει, προσπαθώντας να έμβυθύνει στην ίδια τη διζή του καινούρηση. "Αν κάθε μέλος είναι με ειλικρίνεια άφοσιωμένο στους Σκοπούς της Έταιρίας, οι συγκεντρώσεις των Στοών δεν μπορεί παρά να είναι μία πηγή εμπνεύσεως. "Αν βρίσκετε τις συγκεντρώσεις της Στοάς άναυρες, παρατηρήστε μέσα στον ίδιο τον εαυτό σας: "Αν ή προσωπική εργασία σας στη Στοά σας έχει αποτελέσει παράγοντα τμήμα αναπόσπαστο της ζωής σας, θα έχετε πάντα κάποια συμμετοχή να προσφέρετε σ' αυτήν. Κανείς δεν θέλετε να περιμένει την τελειότητα των άλλων μελών. Δεν είμαστε όλοι μας, παρά ένωμένοι έρευνητές. "Αν είμαστε επίεικεις προς τους άλλους και ειλικρίνεις στην άφοσίωσή μας για γνώση, οι συγκεντρώσεις των Στοών δεν μπορεί παρά να είναι για όλους μας πλήρεις σημασίας.

"Ο τρίτος Σκοπός της Έταιρίας ζητεί από το κάθε μέλος την έρευνήση των ανεφορηθέντων νόμων της Φύσεως και των λαμβανουσών δυνάμεων του ανθρώπου. "Ο ποστός Προέδρος και Ίδρυτής Συνταγματάρχης Νέντον Στήλ "Ολκοττ, είχε γράψει

σχετικά ότι, ενώ η πρώτη υποχρέωση για τον ειλικρινή σπουδαστή συνίσταται στην ανακάλυψη εκ μέρους του του βάθους και της εκτάσεως της αγνοίας του, το επόμενο βήμα αφορά την ανακάλυψη ότι η αγνοία αυτή μπορεί να διαλυθεί. «Τό φως της Ἀλήθειας δὲν παύει νὰ λάμπει», ἔγραφε ὁ Ὁλκοττ, «μὲ τὸ νὰ εἴμαστε ὅμως τυφλοὶ δὲν τὸ βλέπουμε».

Σ' αὐτὸ ἀκριβῶς ἀποβλέπει ἡ ἀνάπτυξη τῶν λανθανουσῶν δυνάμεων τοῦ ἀνθρώπου. Τολμῶ νὰ εἰπῶ ὅτι, ἐφόσον ἀνερχόμαστε πάνω στὴν κλίμακα τῆς ζωῆς, πάσης φύσεως ψυχικὲς δυνάμεις μποροῦν νὰ ἐκδηλωθοῦν μέσα μας. Ἀλλὰ δὲν πρόκειται γι' αὐτὲς τὶς δυνάμεις, στίς ὁποῖες ἀποβλέπει ὁ τρίτος Σκοπὸς τῆς Θεοσοφίας. Πρόκειται γιὰ τὶς δυνάμεις ἐκεῖνες, ποὺ ἐμφανίζονται στὸν ἄνθρωπο, ὅταν ἡ ἐσωτερικὴ του ἀντίληψη (αἴσθησις) — ὁ Ὁλκοττ τὴν ὀνόμαζε «Τὸ μάτι τοῦ πνεύματος» — ἔχει ἀφυπνισθῆ.

Ἡ Θεοσοφία εἶναι στὴ βαθύτερή της οὐσία κάτι ποὺ ὑπάρχει πέρα ἀπὸ τὴν ἀνθρώπινη διάνοια, καὶ γιὰ τὸν λόγο αὐτόν, ἂν καὶ ἀντανακλάται σὲ ὅλα τὰ πεδία συνειδήσεως, ὅπου ἐργαζόμαστε, παραμένει, ὡστόσο, στὸ ἴδιον τὸ δικό της πεδίο, ἀπρόσιτη καὶ ἀπαραβίαστη, μὴ μπορῶντας νὰ περιγραφεῖ μὲ λόγια. Δὲν εἶναι ἔτσι παρὰ κάτι, ποὺ μόνον μέσα στὰ μύχια βάθη μας μποροῦμε ν' ἀντιληφθοῦμε, καὶ εἶναι αὐτὴ ἡ ἐσωτερικὴ ἐμπειρία τῆς Ἀληθινῆς Θεοσοφίας, ποὺ κάνει νὰ ἀνοπτύσσονται μέσα μας οἱ λεγόμενες

«Δυνάμεις». Εἶναι χάρις στὴ διαρκῆ διαπέραση ἀπὸ τὶς πνευματικὲς αὐτὲς ἐνέργειες, ποὺ τὸ άτομο μπορεῖ νὰ ἀποκτήσει συνείδηση αὐτοῦ ποὺ στὴν πραγματικότητα εἶναι. Πιστεύω, ἐπιπομένως, ὅτι οἱ τρεῖς Σκοποὶ τῆς Θεοσοφίας καλοῦν καθένα ἀπὸ τὰ μέλη της σὲ μιὰ πολὺ ἀληθινὴ ἐργασία, καθὼς καὶ ὅτι τὸ ἔργο ποὺ ἀναλαμβάνουμε μὲ τὴν εἰσοδὸ μας στὴν Ἑταιρία αὐτὴ, εἶναι κάτι ποὺ αὐτὸ τὸ ἴδιον τὸ ἐσώτατο Εἶγώ μας μᾶς ἔχει παρακινήσει νὰ κάνουμε.

Ἀπὸ μιὰν ἄποψη, τώρα, πὸ ἀπτὴ καὶ πὸ πρακτικὴ, θὰ εἶχα νὰ συστήσω ὅπως κάθε νέο μέλος θελήσει νὰ μελετήσῃ ὀρισμένα πράγματα, ποὺ σχετίζονται μὲ τὰ πρῶτα χρόνια τῆς ιδρύσεως τῆς Θεοσοφικῆς Ἑταιρίας, ὄχι μόνο γιὰ τὴν εὐχαρίστηση τοῦ ν' ἀνατρέξει στίς ἀρχὲς τῆς ἱστορίας μας, ἀλλὰ περισσότερο γιὰ νὰ ἐξοικειωθῆ μὲ τὸ πνεῦμα τοῦ παρελθόντος μας. Ἄν διαβάσετε τὸ Ἡμερολόγιον τοῦ Συνταγματάρχου Ὁλκοττ, τὰ γραπτὰ τῆς Ἑλενας Π. Μπλαβάτσκι, καὶ πάνω ἀπ' ὅλα, φυσικά, τὶς Ἐπιστολὰς Ἐκείνων ποὺ ἀποκαλοῦμε Ἐσωτερικοὺς Ἰδρυτὰς, διεισδύοντας μὲ τὸν τρόπο αὐτόν στὴν ἀτμόσφαιρα τῶν πρῶτων ἐκείνων ἡμερῶν, εἶναι ἀδύνατον νὰ μὴ κυριευθῆτε ἀπὸ μιὰ βαθειὰ αἴσθησις ἀποστολῆς καὶ ἀφιερώσεως στὸ ἔργο. Τὸ ἔργο αὐτὸ ἔχει δύο ὄψεις, συνδέοντας τὴν ἀνάταση πρὸς τὸ θεῖον μὲ τὴν ὑπηρεσίαν τῆς Ἀνθρώπινης Ἀδελφότητος. Θὰ μπορούσαμε νὰ θεωρήσουμε τοὺς ἑαυτοὺς μας

σάν μικρές λάμπες, πού σιρέφονται πρὸς τὸ κέντρο τους, ἀναζητώντας ἐκεῖ περισσότερο λάδι, καὶ ἐνῶ ἀπορροφοῦν τὸ λάδι αὐτό, ἀκτινοβολοῦν συγχρόνως τὸ φῶς τους πρὸς ζωηρό, ὥστε νὰ διαχέεται ὁλόενα καὶ πρὸ μακρῶν, βοηθώντας καὶ φωτίζοντας τοὺς ἄλλους στὸ δρόμο τους. Ἀναζητοῦμε στὸ κέντρον γιὰ νὰ δώσουμε στὴν περιφέρεια.

Εἶναι ἀλήθεια ὅτι ἡ Θεοσοφικὴ Κίνηση διανύει μιὰ περίοδο δύσκολη μέσα στὸν σύγχρονο κόσμο μας: Ἔχουμε νὰ ἀντιμετωπίσουμε ἓνα συναγωνισμό μὲ ἀναριθμήτους ἀποκρουστικὸς ἢ ψευτο-ἀποκρουστικὸς ὁμίλους, πού ἔχουν ξεφυτρώσει κατὰ τὰ τελευταῖα αὐτὰ χρόνια, μὲ τίς ὑλικές ἀπολαύσεις πού προσφέρονται ἀπὸ τὰ «μαζικά μέσα» (mass media), καθὼς καὶ μὲ τὴν ἀντίσταση τοῦ πνευματικοῦ σκότους, πού γεννιέται ἀπὸ τὴν ὅλη κοσμικὴ κατάσταση. Ἀγωνιζόμαστε νὰ διατηρήσουμε μιὰ στάση ἀκλόνητη ἀνάμεσα στὶς καταγίδες πού μᾶς κυκλώνουν καὶ νὰ δώσουμε ἓνα παράδειγμα μεγαλοψυχίας καὶ πνευματικῆς εὐρύτητας, στὸ πείσμα τῶν κατατιέσεων τῆς σύγχρονης κοινωνίας. Μὴν ἐγκαταλείπεσθε ποτὲ στὴν ἀποθάρρυνση ὡς πρὸς τὸ καθήκον σας, καὶ μὴν ἐπιτρέπετε ποτὲ

στὶς ἐξωτερικὲς προσβολές νὰ ψυχραίνουν τὸν ἐνθουσιασμό σας γιὰ τὴν Ἀλήθεια καὶ τὴν Ἐπιφροσύνη.

Ἄν καὶ ἡ ἐξωτερικὴ μορφή τῆς Θεοσοφικῆς Ἐταιρίας εἶναι χρήσιμη καὶ ἀναγκαία, δὲν θὰ πρέπει, ὡστόσο, νὰ ἐξαρτωμαστε ὁλοκληρωτικὰ ἀπὸ αὐτήν. Ἡ μορφή δὲν εἶναι παρὰ μία διωρυξὶς γιὰ τὴ διοχέτευση τῶν ζωτικῶν δυνάμεων, καὶ ὅταν ἡ μορφή γηράσει, ἡ ροὴ τῆς ζωῆς δὲν μπορεῖ παρὰ νὰ ἐμποδίζεται ἀπὸ αὐτήν. Ἄς εἴμαστε, λοιπόν, ἀνοικτοὶ πρὸς τὴν ἀλλαγὴ. Ἄν μάθουμε νὰ εἴμαστε σιωπηλοὶ, ἂν μάθουμε ν' ἀκοῦμε τὴν Ἐσωτερικὴ Φωνή, θὰ μπορούμε ν' ἀνακαλύπτουμε αὐτὸ πού μᾶς προτρέπει νὰ κάνουμε. Θὰ μπορούσε νὰ εἶναι γὰρ, στὸ ὁποῖο εἰμὶς οἱ ἴδιοι δὲν εἴχαμε σκεφθῆ. Ὅτων ὅμως παραμένουμε ἐσωτερικὰ γαλήνιοι, ἀκούγοντάς τιν, ἴσως κατορθώσουμε τέλος νὰ τὴν ἐννοῦμε. Καὶ ἂν κάποιος ἀλλαγὴ προκίνηται ἀπὸ τὴν κατανόηση αὐτῆ, ἂς γίνουμε ἱκανοὶ νὰ πραγματώσουμε αὐτὴ τὴν ἀλλαγὴ, ἐφόσον εἴμαστε Θεόσοφοι ἐλεύθεροι καὶ εὐλαβεῖς καὶ συναισθητόμαστε τὴ φύση τῆς ἐργασίας μας.

Μετάφρ. Αἰμ. Ἰβού

3. Πρακτικὴ δεοσοφία

ΟΜΙΛΙΑ ΣΤΗΝ ΙΤΑΛΙΑ, 1977

Ἡ Θεοσοφικὴ Ἐταιρία εἶναι μιὰ πολὺ ἀσυνήθιστη ὀργάνωσις.

Ἰσως δὲν ὑπάρχει καμμιά ἐντελῶς ὁμοιά τῆς Ἐταιρίας στὸν κόσμ.

Κατ' ἀρχήν, δὲν ἔχει κανένα δόγμα. Κάθε μέλος εἶναι ἐλεύθερο νὰ σκέπτεται γιὰ λογαριασμό του. Καὶ αὐτὴ ἡ ἐλευθερία τοῦ ἀτόμου πρέπει νὰ προστατεύεται, γιατί εἶναι ἀπὸ τίς σπουδαιότερες δυνάμεις τῆς κινήσεώς μας καὶ εἶναι ἀπὸ τίς θεμελιώδεις βάσεις τῆς ἰδεολογίας μας. Ἔχουμε θεβαιωθῆ ὅτι ἡ Ἐταιρία, ὡς σῶμα, δὲν ἔχει κανένα «πιστεύω», διότι τὰ «πιστεύω» δὲν εἶναι παρὰ κελύφη πού περιβάλλουν τὴν πνευματικὴ γνώση, ἐνῶ ἡ Θεοσοφία εἶναι αὐτὴ αὐτὴ ἡ πνευματικὴ γνώσις. Γι' αὐτο, ἡ Ἐταιρία μας εἶναι ἕτοιμη νὰ δώσει καὶ νὰ πάρει, νὰ διδαχθῆ καὶ νὰ διδάξει με τὸν πρακτικὸ πειραματισμὸ κι' ὄχι ἀπλῶς με μιὰ παθητικὴ ἀποδοχὴ τῆς ἀποκεκαλυμμένης ἀλήθειας.

Ὁ μεγάλος κίνδυνος πού ἀπειλεῖ ὅποιοδήποτε διδακτικὸ σῶμα, εἶναι ἡ τάσις πρὸς τὸν δογματισμὸ. Μπορεῖ ἐγὼ νὰ ἔχω μιὰ ἰδιαίτερη ἰδέα τῆς Θεοσοφίας κι' ἐσεῖς μπορεῖ νὰ ἔχετε μιὰ ἄλλη. Καὶ οἱ δύο μπορεῖ νὰ εἶναι σωστές, ἀλλὰ καμμιά χωριστὰ ἢ μαζί, δὲν ἀποτελεῖ τὴν Ἄ λ ἡ θ ε ἰ α. Ὅλοι μελετοῦμε τὴν ἀλήθεια καὶ προσπαθοῦμε νὰ τὴν καταλάβουμε, κανένας ὅμως ἀπὸ μᾶς δὲν κατέχει τὴν Ἀλήθεια, διότι ἡ Ἀλήθεια διαφεύγει ἀπὸ τὴν κατοχὴ καὶ βρίσκεται πάντοτε μπροστὰ ἀπ' ὅποιον τὴν ἀκολουθεῖ. Μᾶς ἐλέχθη ὅτι ἡ ἐπίτευξις αὐτῶν τῶν σκοπῶν μπορεῖ νὰ ἐξασφαλισθῆ ἂν πείσουμε τὴν λογικὴ καὶ θερμάνουμε τὸν ἐνθουσιασμὸ τῶν νεαρῶν διανοιῶν, πού μόλις τώρα

ἀρχίζουν νὰ ὠριμάζουν, κι' ἂν καταστήσουμε αὐτοὺς τοὺς ἴδιους ἕτοιμους νὰ πάρουν τὴν θέση τῶν προκατελημμένων συντηρητικῶν πατέρων τους. Καὶ μᾶς δόθηκε ἡ συμβουλὴ (ἀφοῦ καθένας μας — τόσο οἱ σπουδαῖοι ὅσο καὶ οἱ μικροὶ — πάτησε τὸ βασιλικὸ δρόμο τῆς γνώσεως) νὰ ἀκοῦμε τοὺς πάντες καὶ νὰ παίρνομε στὴ συντροφιά μας τόσο τοὺς σπουδαίους, ὅσο καὶ τοὺς μικροὺς. Ἀφοῦ δὲν μποροῦμε νὰ πούμε, ὅτι μόνον ἐμεῖς ἔχουμε τὴν ἀλήθεια, πρέπει νὰ εἴμαστε ἕτοιμοι νὰ ἐνθαρρύνουμε τοὺς πάντες νὰ ἀναζητήσουν τὴν ἀλήθεια κατὰ μῆκος ὅποιοῦδήποτε δρόμου διαλέγουν νὰ ἀκολουθήσουν. Κάθε μέλος τῆς Ἐταιρίας ἔχει τὴν εὐθύνη νὰ ὑποστηρίξῃ τὴν ἰδέα τῆς ἐλευθερίας γιὰ ὅλους. Δὲν πρέπει ποτὲ νὰ ἐπιβάλλουμε τίς ἀπόψεις μας σὲ κανέναν' ἂς ἐκφράζει ὅμως ὁ καθένας μας τίς ἰδέες του, κατανώοντας πλήρως, ὅτι οἱ ἄλλοι ἔχουν ἴσα δικαιώματα νὰ ὑποστηρίξουν διαφορετικὰς ἀπόψεις.

Ὅταν προσπαθοῦμε νὰ ἐξηγήσουμε τίς προσωπικὰς ἐμπειρίες τῆς ἐσωτερικῆς ζωῆς, ἔσπεροβάλλουν δυσκολίες. Πιθανόν οἱ περισσότεροί μας νὰ εἶχαν τέτοιες ἐμπειρίες με τὴν μιὰ ἢ τὴν ἄλλη μορφή, καὶ μερικὰς μποροῦν νὰ συζητηθοῦν ἀρκετὰ εὐκόλα. Ἡ ἐσωτερικὴ ὅμως ζωὴ δὲν ἀποτελεῖ μιὰ σειρά ἐμπειριῶν, ἀλλὰ τὴν ἴδια τὴν Ἐ μ π ε ἰ ρ ἰ α. Εἶναι δύσκολο νὰ τὴν ἐξηγήσουμε ἰκανοποιητικὰ σὲ ὅποιοδήποτε ἄλλον, γιατί οἱ πῶς θαθεῖς ἐμπειρίες μας εἶναι ἱερὰς γιὰ μᾶς καὶ χάνουν αὐτὴ

τήν ιδιότητα, αν μιλήσουμε σχετικώς μ' αὐτές. Ἐν τούτοις, μπορούμε ὅλοι νὰ διδαχθοῦμε ὁ ἕνας ἀπὸ τὸν ἄλλον, καὶ ἢ πρὸ ἀληθινῆς μάθησις ἔρχεται περισσότερο ἀπὸ τὴν σιωπὴν μεταξὺ τῶν ἐκφρασιμῶν μὲ λόγια σκέψεων, παρὰ ἀπὸ τὰ ἴδια τὰ λόγια. Ἡ ἐσωτερικὴ σας ἐμπειρία πρέπει νὰ εἶναι δική σας· δὲν μπορείτε νὰ τὴν δανεισθῆτε ἀπὸ κανέναν ἄλλον. Ὑπάρχει μὲν μεγάλη διαφορὰ ἀνάμεσα στὸ νὰ ἐπαναλάβετε αὐτὸ πὺν εἶπε κάποιος ἄλλος, καὶ στὸ νὰ τὸ γνωρίζετε γιὰ τὸν ἑαυτὸ σας. Σ' ἕνα ἐνδιαφέρον δοκίμιον γιὰ τὴν Ὑπατία, ὁ Ἀμερικανὸς φιλόσοφος Ἐλμπερτ Χάμπαρντ μιλάει σχετικῶς μὲ μιὰ «νέα σκέψη», καὶ μιὰ «μεταχειρισμένη σκέψη». Αὐτὸς πὺν ἔχει μιὰ «νέα σκέψη» εἶναι ἐλεύθερος, ἐνῶ αὐτὸς πὺν ἔχει μιὰ «μεταχειρισμένη σκέψη», εἶναι φυλακισμένος. Ἐνας ἄνθρωπος, πὺν χρησιμοποιεῖ «μεταχειρισμένη σκέψη» (καὶ ὅλοι μας τὸ κάνουμε συχνά) θὰ πεῖ: «Αὐτὸ εἶναι ἢ ἀλήθεια, καὶ δὲν εἶναι τίποτ' ἄλλο». Ὁ ἄνθρωπος ὅμως πὺν ἔχει μιὰ νέα σκέψη, λέει: «Ἄν δὲν σᾶς ταυρίζεις, ἀφήστε τὴν καὶ μὴν ἐνοχλεῖσθε. Καὶ ὅτι: κ' ἂν κάνετε, νὰ μὴ τὸ πιστεύετε ἀπλῶς ἐπειδὴ τὸ λέω ἐγώ». Ἡ «νέα σκέψη» δασκάζεται: στοὺς νόμους τῆς Ἰδίας μας τῆς φύσεως καὶ σύνθημά της εἶναι: τὸ «γνώθι σεαυτὸν».

Ὁ Χάμπαρντ υπογραμμίζει: πολὺ σοφά, πόσο εὐκολο εἶναι νὰ ξεκινήσει κανεὶς μὲ νέα σκέψη καὶ ἔπειτα νὰ ἐμπλακεί τόσο πολὺ σ' αὐτήν, ὥστε νὰ προσ-

παθεῖ νὰ τὴν ἐπιβάλλει στοὺς ἄλλους ἄνθρώπους. Τότε χάνετε τὴν ἐλευθερίαν σας. Δὲν εἴσθε πλέον ἕνας ἄνθρωπος πὺν ἔχει μιὰ «νέα σκέψη», ἀλλὰ ἕνας πὺν ἔχει μιὰ μεταχειρισμένη σκέψη.

ὑποθέτω, ὅτι ὅλοι σχεδὸν στὴ Θεοσοφικῆ Ἑταιρεία, πὺν ἀφιέρωσαν λίγη σκέψη στὴν πιθανότητα νὰ ὑπάρχουν στ' ἀλήθεια οἱ Διδάσκαλοι, εἶπαν, στὸν ἑαυτὸ τους: Μιὰ μέρα θὰ ἴθωλα νὰ τοὺς πλησιάσω, θὰ ἴθωλα νὰ ἀκολουθήσω τὴν ἀτραπὸ τῆς μαθητείας.

Οἱ Πρεσβύτεροι Ἀδελφοὶ εἶπαν κάποτε ὅτι γνωρίζουν σχετικῶς μὲ τὸν καθένα πὺν ἔρχεται στὴν Ἑταιρεία καὶ μίλησαν ἀκόμα καὶ γιὰ πολλοὺς πὺν ἔχουν τὸ «δικαίωμα» νὰ εἶναι μέλη. Αὐτὴ εἶναι μιὰ ἐνδιαφέρουσα δήλωσις. Γιατί ἂν ἔχετε δικαίωμα σὲ κάτι, σημαίνει ὅτι κερδίσατε ἢ κατακτήσατε αὐτὸ τὸ δικαίωμα. Κάνω στὸν ἑαυτὸ μου αὐτὴ τὴν ἐρώτησιν καὶ μπορείτε νὰ τὴν κάνετε καὶ σεῖς στὸν ἑαυτὸ σας: Πῶς κέρδισα αὐτὸ τὸ δικαίωμα; Δὲν θυμάμαι. Σὲ κάποια ἄλλη ζωὴ; Τὸ ὑποθέτω. Δὲν αἰσθάνομαι ὅτι τὸ κατέκτησα σ' αὐτὴ τὴ ζωὴ. Ἄν ἀνατρέξω κανεὶς στὴς πρώτες ἡμέρας τῆς Ἑταιρείας μας καὶ μελετήσῃ τίς πολλὰς ἐπιστολὰς πὺν ἐλήφθησαν τότε ἀπὸ τοὺς Πρεσβύτερους Ἀδελφοὺς, φαίνεται: πολὺ καθαρά ὅτι εἶχαν σπρέψει τὸ ἐνδιαφέρον τους σ' ὀλόκληρον τὸν κόσμον — μὲ τὴν δύστυχον «ὄρφανὴν» ἀνθρωπότητα — καὶ ὅτι δὲν ἔσπασαν τὴν σιγὴ τῶν κί-

ώνων για τὸ χεῖρι λίγων μόνων δραματιστῶν. Οὔτε τὴν ἔσπασαν γιὰ τὴν διδασχὴ καὶ τὴν ἀνεση λίγων Θεοσόφων, ἀλλὰ γιὰ νὰ ἐξασκήσουν μιὰ ἀφοσιωμένη ομάδα βοηθῶν, γιὰ νὰ ὑπηρετήσουν τὸν κόσμο. Ἔτσι, ἂν σεῖς ἢ ἐγὼ ἐγῶμιε τὸ δικαίωμα νὰ εἶμαστε μέλη τῆς Ἑταιρίας, αὐτὸ πρέπει νὰ συνέθῃ, γιὰτι σεῖς καὶ ἐγὼ ἐργαζόμεσταν δραστήρια γιὰ νὰ βοηθήσουμε τοὺς συνανθρώπους μας. Ἄν θέλουμε τὰ ἴδια προνόμια γιὰ τὴν ἐπόμενη φορά, θὰ πρέπει νὰ ξαναεργασθοῦμε δραστήρια τῶρα πάλι. Δὲν εἶναι ἀρκετὸ νὰ μιλάμε σχετικὰ μετὰ τὴν Θεοσοφία σὰν μιὰ θαυμάσια φιλοσοφία. Ἄς μελετήσουμε μετὰ ὅλα τὰ μέσα (καὶ αὐτὸ εἶναι ἀπαραίτητο) θὰ πρέπει ὁμοῦ νὰ θυσοῦμε ἔξω στὸν κόσμο καὶ νὰ ἀναμχθοῦμε μετὰ τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους. Σὲ μιὰ ἐπιστολή του ὁ Μάχα Τσόχαν μᾶς λέει, ὅτι ἡ ἀναζήτησις τῆς δικῆς μας Νιρβάνα «εἶναι . . . μόνον ἓνας ἐξυψωμένος καὶ ἐνδοξος ἐγωισμὸς . . .». Ὑπῆρξε μιὰ ἰδέα στὴ Θεοσοφική Ἑταιρία καὶ πολλὰ καλὰ μέλη τὴν ἐξέφρασαν: «Ὅταν ἓνας ἀνθρώπος εἶναι ἔτοιμος, θὰ ἔλθῃ σὲ μᾶς.» Δὲν λέω ὅτι αὐτὸ δὲν ἀληθεύει, ἀλλὰ μερικὲς φορὲς τὸ κάνουμε χωρὶς λόγο δύσκολο γι' αὐτοὺς. Γνωρίζω κάποιον πὸν ζοῦσε εἴκοσι χρόνια σὲ μιὰ πόλη, ὅπου ὑπῆρχε στοά. καὶ ἀγνοοῦσε τὴν ὑπαρξή τῆς. Ἡ στοά ἦταν πολὺ ἀπησχολημένη μετὰ τὸν ἑαυτὸ τῆς — στριφογυρίζοντας, οὕτως εἶπειν, σ' ἓναν μικρὸ κύκλο, ὅπως ἓνας

πίθηκος στὸ κλουδὶ — πολὺ δραστήρια ἐσωτερικά, χωρὶς ὁμοῦ νὰ ἐρχεται σὲ ἐπαφή μετὰ κανέναν ἔξω ἀπ' αὐτήν. Ἄν στ' ἀλήθεια αἰσθανόμαστε ἀγάπη γιὰ τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους, θὰ πρέπει νὰ τὸ ἀποδείξουμε, χωρὶς ἀμφιβολία, μετὰ πρακτικὸς τρόπους. Χαίρομαστε πάραπολύ, ἔταν γνωρίζουμε ὅτι ὑπάρχουν μέλη πὸν ἐνεργοῦν κατ' αὐτὸν τὸν τρόπο.

**

Τί χαρακτηριστικὰ θὰ πρέπει νὰ ζητᾶμε νὰ ἐνσωματώσουμε στὸν ἑαυτὸ μας, ἐμεῖς πὸν θέλουμε νὰ ὑπηρετήσουμε τοὺς συνανθρώπους μας; Κατ' ἀρχήν, εὐκαμψία, μιὰ θέληση γιὰ ἀλλαγὴ. Πρέπει νὰ εἶμαστε ἱκανοὶ νὰ λέμε: «Ἐδῶ βρίσκομαι, στείλε με.» Εἶναι ὄντως λίγοι αὐτοὶ πὸν μποροῦν νὰ εἶναι τόσο ἀπρόσωποι, ὥστε νὰ εἶναι ἱκανοὶ νὰ πῶν: «Θὰ πάω ὅπουδήποτε θέλεις ἐσὺ νὰ πάω. Θὰ πάω σὲ ὅποιαδήποτε πόλη, σὲ ὅποιαδήποτε χώρα. Θὰ κάνω ὅ,τιδήποτε θέλεις νὰ κάνω, εἴτε εἶναι τὸ ἴδιο πράγμα πὸν κάνω τῶρα, εἴτε εἶναι κάτι ἐντελῶς διαφορετικὸ. Θὰ ζήσω μιὰ δημόσια ζωὴ, ἢ μιὰ ἰδιωτικὴ ζωὴ. Θὰ γίνω διάσημος, ἢ θὰ ἀρκεσθῶ νὰ ἐργάζομαι στὸ παρασκήνιο.» Μιὰ μέρα, ὅταν θὰ εἶμαστε ἀρκετὰ ἀγνοί, θὰ εἶμαστε ἱκανοὶ νὰ πῶμε αὐτὰ τὰ λόγια μετὰ ὅλη μας τὴν καρδιά. Ἄλλὰ μποροῦμε νὰ κάνουμε τῶρα μιὰ ἀρχή.

**

Κατὰ δεύτερον, πρέπει νὰ εἶμαστε δημιουργικοὶ. Πρέπει νὰ εἶμαστε ἱκανοὶ νὰ σκεφτόμαστε

νέες προσεγγίσεις, να βλέπουμε με νέους τρόπους τις κατεστημένες ιδέες, και να εΐμαστε έτσι ικανοί να δημιουργήσουμε ένα ευχάριστο μείγμα βασικών αρχών, που πρέπει να διαφυλαχθούν και των σκέψεων του σύγχρονου κόσμου με τις ανάγκες του, που είναι: έντελως διαφορετικές από τις ανάγκες που υπήρχαν πριν από εκατό — ή ακόμα και πενήντα — χρόνια. Στήν Ίνδία, όπου η Μπέζαντ είναι μια μεγάλη ήρωίδα, οι άνθρωποι συχνά χρησιμοποιούν αποσπάσματα από τα λόγια της (και όντως αξίζει κάτι τέτοιο, γιατί είπε τόσα πολλά σοφά πράγματα). Αυτή όμως η συνήθεια δίνει την εντύπωση, ότι, αν ζούσε σήμερα, θα έλεγε τα ίδια και θα υποστήριζε τις ίδιες απόψεις, και εΐμαι σέβαιος, ότι δεν θα έπρεπε να περιμένουμε απαραίτητα κάτι τέτοιο, παρά μόνον στα θέματα αρχής. Το ίδιο ήσαν η Μπλαβάτσκι και ο Όλκοτ. "Αν ζούσαν σήμερα, θα ερισχόντουσαν στο μέσον των σύγχρονων μαχών, δεν θα άφηναν άπλως τα πράγματα να ολοσιθαίνουν προς τα πίσω.

**

Τρίτον, η αξιοπιστία είναι πολύ σημαντική. Σ' ένα γραφείο είναι ουσιαστικά να έχετε κάποιον στον οποίο να μπορείτε να βασισθείτε. "Αν πει: «Θά το κάνω», ξέρετε ότι το έγχείρημα θα γίνει. Δέν θα επιστρέψει λέγοντας: «Λυπάμαι, δέν μπορούσα να το κάνω, γιατί έδραχε. Δέν μπορούσα να το κάνω, γιατί έπρεπε να πάω να φάω».

Μια άλλη σημαντική ιδιότητα είναι η επιμονή. Πρέπει να συνεχίσουμε να προσπαθούμε και να μΐν τα παρατάμε. "Επειτα, είναι σημαντικό το άπρόσωπο. Δέν έχεις σ' αλήθεια σημασία ποιός κάνει το έργο: αυτό που έχει σημασία είναι να γίνει το έργο. Θα πρέπει να υπενθυμίζουμε στον έαυτό μας, κατά καιρούς, ότι το έργο της Έταιρίας, σαν σύνολο, μπορεί να εμποδίζεται από ένα μεμονωμένο μέλος, ίσως από μΐς. Δόθηκε η ευκαιρία στήν Έταιρία να εκτελέσει ένα ώρισμένο έργο. Εΐτε το κάνουμε, εΐτε δέν το κάνουμε. "Αν δέν εΐμαστε έτοιμοι να το κάνουμε, δέν θα σταματήσει εν τούτοις το έργο, γιατί τα σχέδια των Πρεσβυτέρων Άδελφών πρέπει να εκτελεσθούν. "Αν μΐς δόθηκε μια ευκαιρία και δέν τήν πήραμε, η προσπάθεια θα ανατεθεί σε κάποιον άλλον. Δέν υπάρχει καμμιά ποινή για άνυπακοή, όπως στον στρατό, υπάρχουν όμως άναμφύβολα καριμικές ποινές, που συνδέονται με τήν παραμέληση μΐας ευκαιρίας.

Και το πιο σημαντικό είναι, ότι το έργο δέν θα μΐς προσφερθεί ξανά. Μπορούμε να παρηγορούμε τον έαυτό μας με τήν σκέψη ότι, δέν θα μΐς ζητηθεί ποτέ να κάνουμε κάτι περισσότερο άπ' όσο εΐμαστε ικανοί να κάνουμε, γιατί κι' αυτό επίσης είναι ένας νόμος του Κάρμα. Μπορεί να μΐς ζητηθεί να κάνουμε κάτι που δέν κάναμε ποτέ προηγουμένως. Μπορεί να μΐς ζητηθεί να κάνουμε κάτι δύσκολο, αλλά ποτέ δέν θα μΐς ζητηθεί να κάνουμε κάτι που είναι πέρα

από τις ειλικρινείς μας ικανότητες. Δέν είμαστε όμως καλοί στην προσπάθεια που καταβάλλει ο έαυτός μας. Λέμε: «Δέν μπορώ να τὸ κάνω αυτό, εἶναι πολὺ δύσκολο». Ὑποστηρίζω, ὅτι αὐτὸ δέν εἶναι ἀλήθεια. Διαφορετικά, ὁ νόμος τοῦ Κάρμα δέν θά μᾶς ἔδινε τὴν εὐκαιρία. Ἄν ἀντισταθοῦμε στὴν ἀλλαγὴ που πρέπει νὰ ἔλθει φυσικά στὴ ζωὴ μας, ὁ νόμος θά πάρει τὸ πάνω χέρι καὶ θά ἐπιβάλλει πάνω μας τὴν ἀλλαγὴ, καὶ τότε εἶναι που θά γίνεῖ δύσκολη καὶ ὀδυνηρὴ. Θά πρέπει νὰ εἴμαστε ἱκανοὶ νὰ ἀφῆσουμε νὰ φεύγουν ἀπλᾶ καὶ χωρὶς λύπη. Ἄλλὰ τὸ θρῆσκουμε δύσκολο, ἀγαπάμε τὶς παλιές ιδέες, κρατιόμαστε πάνω σὲ πράγματα — σὲ ἀντικείμενα, σὲ θέσεις, σὲ ἀνθρώπους.

Θυμᾶστε τὴν ἱστορία: ἓνας Διδάσκαλος τοῦ Ζέν περπατοῦσε στὴν ἐξοχὴ μὲ ἓναν μαθητὴ, που διαρκῶς τοῦ ἔκανε ἐρωτήσεις. Ἔφθασαν σ' ἓνα λάκκο μὲ λασπὸνέρια, που ἔκλεινε τὸν δρόμο (γιατὶ ἔβρεχε δυνατά). Δίπλα στεκόταν ἓνα ὄμορφο κορίτσι, που ἔψαχνε μὲ ἀγωνία γιὰ ἓνα στεγνὸ πέρασμα. Ὁ Διδάσκαλος τοῦ Ζέν προσφέρθηκε νὰ τὴν βοηθήσει, κι' ἔδειξεν δέχθηκε μ' εὐγνωμοσύνη. Τὴν σήκωσε σὰ χέρια του καὶ ἀφοῦ τὴν μετέφερε πάνω ἀπὸ τὶς λάσπες, τὴν ἄφησε κάτω στὴν ἀπέναντι μεριά καὶ συνέχισε τὸν δρόμο του. Ὁ μαθητὴς ἔμεινε σιωπηλὸς γιὰ τὸ ὑπόλοιπο πρωῒνὸ καὶ γιὰ ὄλο τὸ ἀπόγευμα. Τὸ βράδυ ὅμως, δέν μπορούσε νὰ ἀντέξει περισσότερο. Ἦταν φανερὰ ἐκπληκτὸς καὶ

ἀναστατωμένος. «Διδάσκαλε», εἶπε, «εἴμαστε μοναχοί: ὑποτίθεται ὅτι δέν πρέπει νὰ ἀγγίζουμε γυναῖκες, κι' ὅμως ἐσὺ σήκωσες αὐτὸ τὸ ὄμορφο κορίτσι: καὶ τὸ κράτησες σὰ χέρια σου! Πῶς μπόρεσες νὰ κάνεις κάτι τέτοιο; Δέν καταλαβαίνω!» Ὁ Διδάσκαλος τὸν κοίταξε, γέλασε καὶ εἶπε ἤρεμα: «Ἄφησα τὸ κορίτσι στὴν ἄκρη τοῦ δρόμου ἐδῶ καὶ πολλὴ ὥρα. Ἐσὺ τὴν μετέφερες στὴν διάνοιά σου ὅλη τὴν ἡμέρα;» Ὁ Διδάσκαλος ἔξετέλεσε τὴν πράξη που ἄπειτοῦσε τὸ καθήκον, τὴν τελείωσε καὶ προχώρησε σὲ κάτι ἄλλο. Θά πρέπει νὰ δροῦμε μὲ παρόμοιο τρόπο. Ὅταν ἔχουμε νὰ κάνουμε μιὰ δουλειά, ἂς δίνουμε τὸν καλλίτερο ἑαυτὸ μας γι' αὐτή, ἂς τὴν τελειώνουμε κι' ἂς μὴν ἀπασχολούμαστε μὲ τὰ ἀποτελέσματα. Ἄλλοι μπορεῖ νὰ τὴν ἀναλάβουν ὅταν τὴν ἀφήσουμε ἐμεῖς: ἂς τοὺς ἐμπιστευθοῦμε λοιπὸν νὰ κάνουν ὅ,τι καλλίτερο μποροῦν.

**

Συνάντησα κάποτε κάποιον, που ἦταν Πρόεδρος στὴν στοά του γιὰ σαράντα χρόνια. Ἦταν ἓνας καλὸς ἄνθρωπος καὶ ἦταν ἀκέριος. Σίγουρα ὅμως ὑπάρχει ἐκεῖ ἓνα εἶδος ἐγωῖσμοῦ. Σίγουρα, ὁ σκοπὸς μᾶς στοᾶς καὶ ἡ ἀντίληψη τῆς ἀδελφότητας ἀπαιτοῦν νὰ δοθεῖ στὸν κ α θ έ ν α μιὰ εὐκαιρία, καὶ νὰ μὴν κρατᾶ ἀπεριόριστα σὰ χέρια του τὰ ἡνῖα τὸ ἴδιο ἄτομο. Βέβαια, ὅταν δοθεῖ σὲ κάποιον μιὰ θέση, εἶναι πολὺ ἀπαραίτητο νὰ πάρει αὐτὴ τὴν θέση σοβαρά. Τὴν ἴδια στιγμή, κανένας ἄνθρωπος δέν μπο-

ρεί να γνωρίζει τα πάντα. Κανείς δεν μπορεί να κάνει όλη την δουλειά μόνος του. Είναι απέραστη. Μπορούμε, όμως, να προσπαθήσουμε όλοι να κάνουμε το δικό μας μέρος της δουλειάς όσο πιο καλά γίνεται. Συνήθως δεν γνωρίζουμε πλήρως πόσο σημαντικό είναι αυτό το κομμάτι της δουλειάς.

Ένας άνθρωπος στέκεται μπροστά σε μια μεταφορική ταβίνα σ' ένα εργοστάσιο αυτοκινήτων και ένα ώριμο κομμάτι μηχανισμού έρχεται μπροστά του. Πρέπει να δάλει μια είδα σε μια ώριμη τρύπα, να την σφίξει όσο πιο πολύ μπορεί και έπειτα το κομμάτι προχωράει, και ένα άλλο παίρνει την θέση του. 'Ο εργάτης μπορεί να σκεφθεί: «Αυτό ή δουλειά δεν είναι σημαντική. Το μόνο που έχω να κάνω, είναι να δάλω μια είδα και να την σφίξω. Δέστε αυτούς τους ανθρώπους εκεί κάτω! Βάφουν τα αυτοκίνητα γκριζα, κίτρινα, γαλάζια, πράσινα: τί ενδιαφέρουσα και σημαντική δουλειά!» Το κομμάτι όμως της μηχανής που δρίσκεται μπροστά του, είναι το κέντρο του δοντωτού τροχού του αυτοκινήτου. "Αν δεν βιδωθεί καλά, θα γίνει τελικά ατύχημα.

Πρέπει να ζούμε με μια ώριμη ένταση και με την κατανόηση ότι όλα τα πράγματα φυσιολογικά δεν προχωρούν σε ευθείες γραμμές, αλλά σε καμπύλες ή κύματα. Υπάρχουν λόφοι και χαράδρες στη ζωή. Πολύ συχνά βρίσκουμε τον έαυτό μας να κατηγορείται σε μια χαράδρα, κι' απελπιζόμαστε γιατί τίποτα

δεν μιιάζει να πηγαίνει καλά. Θα πρέπει να θυμόμαστε ότι όταν βρεθούμε στο πιο χαμηλό σημείο, υπάρχει μόνον ένας δρόμος, κι' αυτός είναι ο δρόμος που οδηγεί προς τα επάνω. "Αν μπορούσαμε μόνο να συνειδητοποιήσουμε αυτό το πράγμα, θα διατηρούσαμε την ισορροπία μας. Μπορεί να μη δούμε αποτελέσματα τόσο γρήγορα, όσο θα θέλαμε, θα έλθουν όμως όπωςδήποτε. Μερικές φορές, ακόμα και μια φαινομενική άποτυχία, μπορεί να βοηθήσει. Κάποιος μπορεί να αναλάβει μια δουλειά, γιατί την θεωρεί χρήσιμη, αλλά μπορεί να μην την φέρει σε πέρας. Δεν απέτυχε απαραίτητα. Μπορεί να εισήγαγε μια νέα γωνία. "Άλλοι μπορεί να παρατηρήσουν την προσπάθειά του και να πουν: «Αυτή είναι μια καλή ιδέα». Έτσι, την παίρνουν και δημιουργούν απ' αυτή μια επιτυχία. "Ακόμα και μια προσωπική άποτυχία, αν την κοιτάσουμε απ' την σωστή γωνία, μπορεί συχνά να οδηγήσει σε κάτι καλλίτερο. Οί Γάλλοι έχουν μια παροιμία: «'Οπισθοδρομούμε για να πηδήξουμε καλλίτερα.» Συχνά ή «'οπισθοδρόμηση» (που πολλοί την θεωρούν σαν άποτυχία), είναι απαραίτητη για να μας οδηγήσει ακόμα πιο πέρα.

Στις παιδικές ιστορίες με νεράιδες, τα νέα ζευγάρια παντρεύονται συνήθως και ζουν «εύτυχια για πάντα». Στην ουσία «τακτοποιούνται καλά», και οί Θεόσοφοι δεν θα πρέπει ποτέ «να τακτοποιηθούν». Πρέπει να συνεχίσουμε να κινούμεθα. Δεν ζητάμε την αλλαγή μόνον για

χάρη της αλλαγής, αλλά πρέπει να είμαστε πάντα ανοιχτοί στις νέες ιδέες, που έρχονται στον κόσμο, συχνά από τους ίδιους Διδασκάλους που ήσαν υπεύθυνοι για την ίδρυση της Έταιρείας μας. Πρέπει να εξασκήσουμε την διάκριση. Πρέπει να χρησιμοποιήσουμε την διαίσθησή μας. Πρέπει να κάνουμε ό,τι μπορούμε για να διατηρήσουμε την κίνηση ζωντανή και ξύπνια, καθώς προχωράμε προς τον δεύτερο κί-

ωνα της υπάρξεώς της. Έχουμε θαυμάσια μέλη που είναι εξαιρετικοί άνθρωποι. Και υπάρχουν αρκετοί λόγοι για να πιστέψουμε ότι η Έταιρεία θα γίνει πιο γνωστή, θα γίνει πηγή έμπνευσης για χιλιάδες ανθρώπους, που αναζητούν ένα νόημα στη ζωή τους. Αυτή είναι μια πρόκληση για όλους μας. Με καλή θέληση θα επιτύχουμε σίγουρα στην προσπάθειά μας.
Μετάφρ. Τρ. Κοτζ.

ΚΩΣΤΗ ΜΕΛΙΣΣΑΡΟΠΟΥΛΟΥ

ΜΗΤΙΣ

Το βιβλίο της σοφίας

Β' έκδοση, αναθεωρημένη, ΣΕΛΙΔΕΣ 320

Πωλείται δεμένο δρχ. 200

Είς τὰ γραφεία τοῦ ΙΛΙΣΟΥ

Ἀποστείλατε ταχ)κὴν ἐπιταγὴν διὰ νὰ τὸ λάβετε ταχυδρομικῶς εἰς τὴν διεύθυνσιν πού θὰ ἀναγράψετε εἰς τὴν ἐπιταγὴν.

Ἡ χαρὰ ἐκδηλώνεται κατὰ διάφορους τρόπους. Μπορεῖ νὰ εἶναι ἐκχειλίττουσα ἢ συγκρατημένη, ἔξωτερικευμένη ἢ ἐσωτερικὴ. Λέν θὰ μᾶς ἀπασχολήσει, παρὰ ἡ τελευταία αὐτή.

Ὅποιος μιλάει γιὰ χαρὰ, ἐννοεῖ πληρότητα καρδιάς καὶ αὐτότητα πνευματικῆ. Ἡ χαρὰ εἶναι τὸ ἀπαραίτητο συμπλήρωμα τῆς πίστεως. Καὶ εἶναι αὐτὴ ποὺ φανερώνει τὸ μέτρο τῆς. Ὅταν ἡ πίστις ἀνυψώνει τὴν ψυχὴ πρὸς τὴν κορυφὴν, ἡ χαρὰ ποὺ ἀναδίδεται ἀπ' αὐτὴν πλημμυρίζει καὶ αὐτὸν ποὺ πιστεύει καὶ τὸ περιβάλλον του ὅλο. Ἄς εἶστε πάντα χοροῦμενοι ὅλοι σεῖς ποὺ γνωρίζετε καὶ πιστεύετε. Ἄς εἶστε χαρούμενοι καὶ γαλήνιοι κάθε φορὰ ποὺ ἡ ἀπαισιοδοξία καὶ ἡ ἀπόγνωσις τῆς σύγχρονης ἐποχῆς ἐκδηλώνεται γύρω σας. Θὰ βοηθήσετε πολὺ περισσότερο τοὺς ἄλλους μ' αὐτὴ σας τὴ στάση, παρ' ὅσο μὲ τὰ πιὸ εὐχάριστα λόγια, γιατί ἡ χαρὰ καὶ ἡ ἐσωτερικὴ γαλήνη εἶναι ἡ πιὸ κατάλληλη στάση. Ἐνα αἶσθημα βαθιᾶς χαρᾶς ἔχει τὴ δύναμη νὰ ἀκτινοβολεῖ καὶ νὰ ἐπιδρᾷ στὸ περιβάλλον, ὅσο δὲν μπορεῖτε νὰ τὸ φαντασθεῖτε.

Αὐτὸς ποὺ ἐκδηλώνει τὴ χαρὰ τῆς ζωῆς, ὅταν ἡ ζωὴ ἐξτελλίζεται γύρω του, ἐπηρεάζει τὰ μύχια τοῦ εἶναι καὶ ἀναγκάζει τοὺς

ἄλλους νὰ σκέφτονται. «Γιὰ νὰ εἶναι τόσο χαρούμενος, τόσο σύγουρος, τόσο γαλήνιος» — θὰ λέει ὁ καθένας — «θὰ πρέπει νὰ ἔχει ἀνακαλύψει τὴν Ἀλήθεια». Ἔτσι, μέσα στὴν ἀβεβαιότητα, τὴν ἀγωνία, δὲν μπορεῖ παρὰ νὰ στραφοῦν πρὸς αὐτόν. Προκειμένου νὰ ἀσκήσει κανεὶς μιὰ ἐπίδραση ἐνεργητικὴ σὲ κάποιον ἄλλον, δὲν εἶναι καθόλου ἀνάγκη νὰ χρησιμοποιήσῃ τὸν λόγος ἢ τὴν εἰκόνα. Ἡ ἀταραξία, ποὺ συνοδεύει τὴν ἀληθινὴ χαρὰ, εἶναι πολὺ πρὸ εὐγλωττῆ κι' ἀπ' αὐτὴ τὴν πρὸ πειστικὴ δογματικὴ ἀγόρευση.

Σεῖς ποὺ γνωρίζετε, ποὺ ἔχετε πίστη στὴν ἀνθρωπότητα καὶ στὰ πεπονημένα της, ἄς εἶστε πάντα χαρούμενοι, ἐφόσον ἔχετε πεισθεῖ.

Μιὰ ἀταραξία ὁλότελα πνευματικὴ θὰ διαχύνεται ἀπὸ μέσα σας, φωτίζοντας πολλοὺς ἀπὸ κείνους ποὺ ἀναζητοῦν ἀζώμη, ψυχὲς ποὺ βρίσκονται μέσα στὴν ἀποθάρρυνση. Μὲ τὸν τρόπο αὐτὸν θὰ ἔχετε διασκορπίσει γύρω σας χαρὰ, χωρὶς πολλὴ ἐργασία καὶ μεγάλη προσπάθεια, ἕνα φῶς ἐνεργητικό. Δὲν θὰ εἶστε, βέβαια, σὲ θέση νὰ γνωρίζετε τὸ ἀποτέλεσμα αὐτῆς τῆς ἐνεργείας σας, παρὰ μόνον ὅταν θὰ ἔχετε φθάσει στὰ ἀνώτερα πεδία. Γιατὶ δὲν εἶναι ὀρατὴ, δὲν δοῖ, παρὰ μόνον μέσα στὸ ἐσώτατο Ἐγώ, ποὺ εἶναι καὶ τὸ μόνον ἀληθινό.

Εἶναι, λοιπόν, ἀναγκαῖο νὰ ἐνισχύσει ὁ καθένας μας τὸ συναίσθημα αὐτὸ τῆς γαλήνης, τῆς ἐσωτερικῆς χαρᾶς, ποὺ περιλαμβάνεται στὴ λέξι «ΕΜΠΙΣΤΟΣΥΝΗ»: Πίστη στὸ μέλλον. Σὰν ἕνας μοχλός, ἡ πίστη αὐτὴ θὰ σᾶς χρησιμεύσει καὶ θὰ σᾶς βοηθήσει νὰ ἐπηρεάζετε τὶς ψυχές, ποὺ ὑποφέρουν, τόσες πολλὲς στὴ σημερινὴ ταραγμένη ἐποχὴ. Τὸ Φῶς λάμπει μὲ ἔνταση πάνω ἀπὸ τὸ Χάος αὐτό, καὶ οἱ ἐνεργητικὲς του ἀχτίδες, θὰ διαπεράσουν, ὅταν ἔλθει ἡ ὥρα, τὸν μαῦρο πέπλο, ποὺ σκεπάζει αὐτὸν τὸν δύστυχο κόσμὸ σας.

Ἀπὸ τὸ βιβλίον: «Ἐπὶ τῆς Ὀδοῦ», Pauchard

Μετάφρ. Αἰμ. Ἰβου

ΖΑΧ. ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ

Σερενάδα

βιὸ παράθυρο

τουῦ βοφοῦ

Σοφὲ μου, τὸ τετράσχοφο
 πού σέ φωτᾷει λυχνάρι
 νύτανε, λέει, φεγγάρι
 καὶ σὺ εἶζοσι χρονοῦ!

Νῆτανε τάχα ἡ γνώμη σου
 μὲ τὸν ἀγέρο ἀμάχη,
 μιὰ δασομένη φράξη
 ξεζίνημα προῶνό...

Νῆτανε τάχα ἡ σκέψη σου
 σφυροῦ χοροῦ τραγουδία,
 μιὰν ἀγκυλιὰ λουλούδια,
 μιὰν ἱστορία τρελλή,

Τὰ μέρια πού δὲ γνώρισες
 νερὸ θᾶν τάειχες μάθει
 μὲ δάσκαλο τὰ πάθη
 ἢ ἓνα κλεφτὸ φίλι.

Πολὸν τὴν κατιαρρόνεσες
 τῆ ζωῆ, πανάθεμά τη...
 Καὶ τώρα; Εἶναι φευγάτη
 σὰν ὄνειρο προῶνό.

Χειλάκια ἀνθοῦν στὴ γειτονιά,
 γαρουίφαλα στὴ γλάστρα—
 καὶ σὺ διαβάζεις τᾶστρα
 καὶ τὸ βαθὸ οὐρανό.

ΕΥΦΗ ΛΑΓΟΠΟΥΛΟΥ —

ΑΠΟΣΤΟΛΙΔΟΥ

Ἡ ἀνημποριά μου

Ὅπου καὶ νὰ πάω
 ὅπου κι ἂν σταθῶ,
 μὲ ἐντοπίζουν πάντα
 οἱ θλίψεις τοῦ κόσμου.

Ἔρχονται καὶ ἀράζουν
 στὴ φτωχὴ καρδιά μου
 μὲ πελώρια μάτια τῆς ἀτελι-
 (σίας.

Τὸ λιμάνι τοῦτο τί μπορεῖ νὰ
 (γάνει
 τὸ λιμάνι τοῦτο τοῦ ἄνισου ἀγώνα
 σὲ χαρὰ ν' ἀλλάξει
 τοῦ κόσμου τὸ δάκρυ;

Τί μπορεῖ νὰ γάνει
 τῆς δόσης ἀχτίδα
 τῆς βροχῆς σταγόνα,
 ἓνας κόκκος ἄμμου;

Ἔρχεται καὶ ἀράζει
 ἄλλη μιὰ μεγάλη
 θλίψη στὴν καρδιά μου,
 ἡ ἀνημποριά μου.

Τὸ περιοδικὸ ἐλευθέρως σκέψεως

“ Ι Λ Ι Σ Ο Σ , ,

Δ/νοιοι Δραγατοσάνιου 6, τ. 122, τηλ. 324.6837, ὥραι 9-1

Ἐκδίδεται ἀπὸ τὸ ἔτος 1956

Συνδρομὴ 1980, δρχ. 200 (ἐθελοντικῶς δρχ. 300)

Οἱ τόμοι 1956 - 1970 ἔχουν ἔξαντληθεῖ.

Ἔχουν ὅμως ἐκδοθῆ ἐπιλογαὶ περιεχομένων τόμων, ὡς ἑξῆς:

Τόμος ἐπιλογῆς περιεχομένων τόμων	τριετίας	1956 - 1958
» » » » »		1959 - 1961
» » » » »	τετραετίας	1962 - 1965
Θὰ ἐκδοθῆ προσεχῶς τόμος ἐπιλογῆς	πενταετίας	1966 - 1970

Ἐξαστος τόμος ἐπιλογῆς χρυσόδετος δρχ. 250

διὰ τοὺς συνδρομητὰς τοῦ «ΙΛΙΣΟΣ» μόνον δρχ. 200

Οἱ τόμοι 1971 - 1976, χαρτόδετοι, ἔξαστος δρχ. 150

» » 1977 - 1979, » » δρχ. 200

Ἐκκυκλοφόρησε :

ΚΩΣΤΗ ΜΕΛΙΣΣΑΡΟΠΟΥΛΟΥ

ΜΕΓΑΛΕΣ ΠΡΑΞΕΙΣ

ΚΑΙ

ΜΕΓΑΛΑ ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ

ΣΤΗΝ

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

Δρχ. 250

Ο ΚΡΙΣΝΑ ΜΟΥΡΤΙ ΓΙΑ ΤΟΝ ΔΙΑΛΟΓΙΣΜΟ

ΕΠΙΛΟΓΗ : Κωστής Μελισσαρόπουλος

Άπό τό βιβλίο

Έκπαίδευση και ή σημασία τής ζωής (1953)

Ό άνθρωπος πού βρίσκεται στην άγνοια δέν είναι ό άμόρφωτος, αλλά εκείνος πού δέν γνωρίζει τόν έαυτό του. Ό μορφωμένος άνθρωπος είναι άνόητος, όταν πιστεύη ότι τά βιβλία, ή γνώση και ή αυθεντία θά τού δώσουν κατανόηση. Η κατανόηση έρχεται μόνον με τή γνώση του έαυτού μας, πού είναι έπίγνωση όλόκληρης τής ψυχολογικής μας λειτουργίας.

Η γνώση του έαυτού μας είναι ή αρχή τής έλευθερίας, και μόνον όταν γνωρίζουμε τόν έαυτό μας, μπορούμε νά επιφέρουμε τάξη και ειρήνη.

Τό νά άκολουθοῦμε μίαν αυθεντία, είναι ή άρνηση τής

νοημοσύνης. Ἡ ἀποδοχὴ μιᾶς αὐθεντίας εἶναι ἡ ὑποταγὴ σὲ μιὰ κυριαρχία, ἡ ὑποδούλωση τοῦ ἑαυτοῦ μας σὲ ἕνα ἄτομο, σὲ μιὰ ομάδα ἢ σὲ μιὰ ἰδεολογία. Καὶ αὐτὴ ἡ ὑποδούλωση σὲ μιὰν αὐθεντία εἶναι ἡ ἄρνηση, ὄχι μόνο τῆς νοημοσύνης, ἀλλὰ καὶ τῆς ἀτομικῆς ἐλευθερίας. Τὸ νὰ ἐνδίδουμε σὲ μιὰ πίστη ἢ σ' ἕνα οὐσιῆμα ἰδεῶν, εἶναι μιὰ αὐτοπροστατευτικὴ ἀντίδραση.

Ἐκ τῆς βιβλίου

Ἐλευθερία, ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος (1954)

Ἡ πραγματικὴ ἐπανάσταση δὲν γίνεται σύμφωνα πρὸς κάποιο ἰδιαίτερο ὑπόδειγμα, ἀλλὰ εἶναι μιὰ ἐπανάσταση ἀξιών. Γιὰ νὰ ἀνακαλύψουμε τὶς ἀληθινὲς ἀξίες ποὺ θὰ φέρουν μιὰ ριζικὴ ἐπανάσταση, μιὰ μεταϊόρφωση ἢ μιὰ ἀναγέννηση, εἶναι οὐσιῶδες νὰ ἀνακαλύψουμε τὸν ἑαυτὸ μας. Ἡ αὐτόγνωση εἶναι ἡ ἀρχὴ τῆς σοφίας καὶ ἐπομένως ἡ ἀρχὴ τῆς μεταμορφώσεως, ἢ τῆς ἀναγεννήσεως.

Μόνον ὅταν ὁ νοῦς εἶναι ἐντελῶς σιωπηλός, ὄχι μόνον στὸ ἐπιφανειακό του ἐπίπεδο, ἀλλὰ βασικά, πέρα γιὰ πέρα, καὶ στὰ ἐπιφανειακὰ καὶ στὰ βαθύτερα στρώματα τῆς συνειδήσεως — μόνο τότε μπορεῖ νὰ γεννηθῆ τὸ ἄγνωστο. Τὸ ἄγνωστο δὲν εἶναι κάτι ποὺ μπορεῖ ὁ νοῦς νὰ τὸ δοκιμάσῃ. Τὸ μόνο πρᾶγμα ποὺ μπορεῖ νὰ δοκιμάσῃ εἶναι ἡ σιωπὴ, τίποτε ἄλλο ἀπὸ τὴ σιωπὴ. Ἄν ὁ νοῦς δοκιμάσῃ ὅτιδήποτε ἄλλο, ἐκτὸς ἀπὸ τὴ σιωπὴ, τότε προβάλλει ἀπλῶς τὶς ἴδιες του τὶς ἐπιθυμίες, καὶ ἕνας τέτοιος νοῦς δὲν εἶναι σιωπηλός. Ἐφ' ὅσον ὁ νοῦς δὲν εἶναι σιωπηλός, ἐφ' ὅσον ἡ σκέψη ὑπὸ ὁποιαδήποτε μορφή, εἴτε ἐνσυνείδητη, εἴτε ἀσυνείδητη, βρίσκεται σὲ κίνηση, δὲν μπορεῖ νὰ ὑπάρξῃ σιωπὴ. Ἡ σιωπὴ εἶναι ἡ ἐλευθερία ἀπὸ τὸ παρελθόν, ἀπὸ τὶς γνώσεις, ἀπὸ τὴ συνειδητὴ καὶ ἀπὸ τὴν ἀσυνείδητη μνήμη. Ὅταν ὁ νοῦς εἶναι ἀπολύτως σιωπηλός, ὅταν δὲν βρίσκεται σὲ χρῆση, ὅταν ὑπάρχῃ ἡ σιωπὴ ποὺ δὲν εἶναι προῖον προσιαθείας, τότε μόνο μπορεῖ τὸ ἄχρονο, τὸ αἰώνιο, νὰ γεννηθῆ.

Ἐκ τῆς βιβλίου

Στοχασμοὶ πάνω στὴ ζωὴ (Α' σειρά) (1956)

«Εἶχε ἀσκηθῆ γιὰ πολλὰ χρόνια στὸν λεγόμενο διαλογισμό. Εἶχε ἀκολουθήσει ὀρισμένα γυμνάσματα, ἀφοῦ προηγου-

μένως διάβασε πολλά βιβλία πάνω σ' αυτό το θέμα, και είχε πάει σὲ κάποιο μοναστήρι, όπου διαλογίζοταν γιὰ πολλές ὥρες κάθε μέρα. Δὲν τὸ ἔπαρνε συναισθηματικά τὸ ζήτημα αὐτὸ οὔτε εἶχαν θολώσει τὰ μάτια του ἀπὸ τὰ δάκρυα τῆς αὐτοθυσίας. Εἶπε ὅτι, ἔπειτα ἀπ' ὅλα αὐτὰ τὰ χρόνια πὸν ὁ νοῦς του εἶχε ἀσκηθεῖ σὶν ἔλεγχῳ, καμμιὰ φορά ἀκόμα καὶ τώρα, ξέψευγε ἀπ' αὐτὸν τὸν ἔλεγχῳ καὶ ὅτι δὲν ὑπῆρχε καμμιὰ χαρὰ σὶν διαλογισμό του. Επίσης, ὅτι οἱ ἀσθηρότητες πὸν εἶχε ἐπιβάλει σὶν ἑαυτὸ του, τὸν ἔκαναν μᾶλλον σκληρὸ καὶ στεγνὸ. Κατὰ κάποιον τρόπο, ἦταν πολὺ ἀνογοσημευμένος μὲ τὴν ὅλην ὑπόθεσιν. Ὑπῆρξε μέλος πολλῶν ἀπὸ τῆς λεγόμενης θρησκευτικῆς Ἑταιρίας, ἀλλὰ τώρα εἶχε ξεριλέξει ἀπ' ὅλες αὐτὲς καὶ ἀναζητοῦσε ἀνεξάρτητα τὸν Θεὸ πὸν ὅλες αὐτὲς ὑπόσχονταν. Ἦταν μᾶλλον προχωρημένης ἡλικίας καὶ ἀρχίζε νὰ αἰσθάνεται κουρασμένος».

Ὁ ὁμοῖος διαλογισμὸς εἶναι ἀναρᾶιττος γιὰ τὴν κάθαρσιν τοῦ νοῦ, γιὰτὶ χωρὶς τὸ ἔδειασμα τοῦ νοῦ, δὲν μπορεῖ νὰ υπάρξει ἀνανέωσιν. Ἡ ἀπλὴ συνέχισιν εἶναι παρασμός. Ὁ νοῦς μαραινεται μὲ τὴν διαρκὴ ἐπανάληψιν, μὲ τὴν τριβὴ τῆς κακῆς χρήσεως, μὲ τῆς ἐντυπώσεις πὸν τὸν κουράζουν καὶ τὸν ἀμβλύνουν. Ὁ ἔλεγχος τοῦ νοῦ δὲν ἔχει σημασία. Ἐκεῖνο πὸν ἔχει σημασία εἶναι νὰ ἀνακαλύψουμε τὰ ἐνδιαφέροντα τοῦ νοῦ. Ὁ νοῦς εἶναι ἓνα κουβάρνι ἀπὸ ἀλληλοσυγκρούόμενα ἐνδιαφέροντα καὶ τὸ νὰ τονώσουμε τὸ ἓνα ἐνδιαφέρον ἐναντίον τοῦ ἄλλου ἀποτελεῖ ἐκεῖνο πὸν ὀνομαζόμεν ὀγκέντρωσιν, μηχανισμό τῆς πειθαρχή-

σεως. Ἡ πειθάρχηση εἶναι ἡ καλλιέργεια τῆς ἀντιστάσεως καὶ ὅπου ὑπάρχει ἀντίσταση δὲν ὑπάρχει κατανόηση. Ἐνας πειθαρχημένος νοῦς δὲν εἶναι ἕνας ἐλεύθερος νοῦς καὶ μόνο μέσα στὴν ἐλευθερία μπορεῖ ν' ἀνακαλύψῃ κανεῖς. Πρέπει νὰ εἴμαστε αὐθόρμητοι γιὰ νὰ ἀποκαλύψουμε τὶς κινήσεις τοῦ ἑαυτοῦ, σ' ὁποιοδήποτε ἐπίπεδο κι' ἂν τὸν τοποθετήσουμε. Μολονότι μπορεῖ ν' ἀνακαλύψουμε δυσάρεστα πράγματα, ἡ κίνηση τοῦ νοῦ πρέπει νὰ ἀπογυμνωθῇ καὶ νὰ κατανοηθῇ, ἀλλ' ἡ πειθάρχηση καταστρέφει τὸν αὐθόρμητισμό, μέσα στὸν ὁποῖον γίνονται οἱ ἀνακαλύψεις. Ἡ πειθάρχηση, ὅσο ἀποτελεσματικὴ κι' ἂν εἶναι, καθηλώνει τὸν νοῦ σ' ἕνα ὑπόδειγμα. Ὁ νοῦς θὰ προσαρμοσθῇ σ' ἐκεῖνο σὶδ ὁποῖο ἔχει ἐξασκηθῇ, ἀλλ' ἐκεῖνο σὶδ ὁποῖο προσαρμόζεται δὲν εἶναι τὸ πραγματικόν. Ἡ πειθάρχηση εἶναι ἀπλῆ ἐπιβολὴ καὶ γι' αὐτὸ ποτὲ δὲν μπορεῖ νὰ εἶναι ἕνα μέσον ξεσκεπάσιματος τοῦ ἑαυτοῦ. Μὲ τὴν αὐτοπειθάρχηση ὁ νοῦς μπορεῖ νὰ τονωθῇ χάριν τοῦ σκοποῦ του. Ἄλλ' αὐτὸς ὁ σκοπὸς εἶναι προβολὴ τοῦ ἑαυτοῦ μας καὶ γι' αὐτὸ δὲν εἶναι πραγματικόν. Ὁ νοῦς δημιουργεῖ μιὰ πραγματικότητα κατ' εἰκόνα καὶ ὁμοίωσίν του καὶ ἡ πειθάρχηση δίνει ἀπλῶς ζωὴ σ' αὐτὴ τὴν εἰκόνα.

Ὅταν ὅλα τὰ στρώματα τῆς συνειδήσεως ἡρεμήσουν, ἀκίνητήσουν ἐντελῶς, μόνον τότε ὑπάρχει τὸ ἀπροσμέτρητο, ἡ μακαριότης ἐκεῖνη ποὺ εἶναι ἄχρονη, ἡ ἀνανέωση τῆς δημιουργίας.

«Ἐνδιαφερόταν σὰ σοβαρὰ γιὰ τὸν διαλογισμό καὶ εἶπε ὅτι εἶχε ἀσκηθῇ σ' αὐτὸν γιὰ πολλὰ χρόνια. Δὲν ἀνῆκε σὲ καμμιά ἰδιαίτερη σχολὴ σκέψεως καὶ μολονότι εἶχε διαβάσει πολλοὺς Χριστιανοὺς μυστικιστὰς, τὸν τραβοῦσε περισσότερο ὁ διαλογισμὸς καὶ ἡ πειθάρχηση τῶν Ἰνδουϊστῶν καὶ Βουδδιστῶν ἀγίων. Εἶχε ἀντιληφθεῖ νωρὶς, συνέχισε, τὴν ἀνωριμότητα τοῦ ἀσκητισμοῦ, μὲ τὴν ἰδιαίτερη γοητεία του καὶ τὴν καλλιέργεια τῆς δυνάμεως μὲ τὴν ἐγκράτεια καὶ εἶχε ἀποφύγει ἀπὸ τὴν ἀρχὴ κάθε ἀκρότητα. Εἶχε, ἐντούτοις, ἀσκηθῇ στὴν πειθάρχηση, σ' ἕναν συνεχῆ αὐτοέλεγχο κι' ἦταν ἀποφασισμένος νὰ βρῇ ἐκεῖνο ποὺ βρισκόταν πέρα ἀπὸ τὸν διαλογισμό. Εἶχε ζήσει μιὰν αὐστηρὰ ἠθικὴ ζωὴ, ἀλλ' αὐτὸ ἦταν μόνο ἕνα μικροεπεισόδιο, οὔτε καὶ τὸν τραβοῦσαν τὰ ἐγκόσμια. Εἶχε παιζεῖ, κάποτε, μὲ τὰ ἐγκόσμια, ἀλλὰ τὸ παιχνίδι τελείωσε πρὶν μερικὰ χρόνια».

Ὁ σκοπὸς τοῦ διαλογισμοῦ εἶναι αὐτὸς ὁ ἴδιος ὁ διαλογισμὸς. Ἡ ἀναζήτηση ἐκείνου ποὺ εἶναι πέρα ἀπὸ τὸν διαλογισμό, εἶναι ἡ ἐπίτευξη ἑνὸς σκοποῦ. Κι' ἐκεῖνο ποὺ κερδίζει κανεῖς, χάνεται καὶ πάλι. Ἡ ἀναζήτηση ἑνὸς ἀποτελέσματος εἶναι ἡ συνέχιση τῆς αὐτοπροβολῆς. Τὸ ἀποτέλεσμα, ὁσοδήποτε ὑψη-

λὸ κι' ἂν εἶναι, εἶναι ἢ προβολὴ τῆς ἐπιθυμίας. Ὁ διαλογισμός, σὰν ἕνα μέσον γιὰ νὰ φθάσῃ κανεὶς κάπου, γιὰ νὰ κερδίσῃ, γιὰ ν' ἀνακαλύψῃ, τονώνει ἀπλῶς ἐκεῖνον ποὺ διαλογίζεται.

«Διαλογίζομαι γιὰ νὰ βρῶ τὴν ὑπέριστη πραγματικότητα ἢ γιὰ νὰ ἐπιτρέψω σ' αὐτὴν τὴν πραγματικότητα νὰ ἐκδηλωθῇ. Δὲν ἀναζητῶ ἀκριβῶς ἕνα ἀποτέλεσμα, ἀλλὰ ἐκείνη τὴν μακαριότητα ποὺ αἰσθάνεται κανεὶς καμμιά φορά. Εἶναι ἐκεῖ. Καὶ ὅπως ἕνας διψασμένος ποθεῖ τὸ νερό, ἔτσι κι' ἐγὼ ἐπιθυμῶ αὐτὴ τὴν ἀνέκφραστη εὐτυχία. Αὐτὴ ἢ εὐδαιμονία εἶναι ἀπείρωσ μεγαλύτερη ἀπὸ κάθε ἄλλη χαρὰ καὶ τὴν ἐπιδιώκω σὰν τὴ πιὸ λαίρρευτὴ μου ἐπιθυμία».

Δηλαδή, διαλογίσεσθε γιὰ νὰ κερδίσετε αὐτὸ ποὺ θέλετε. Γιὰ νὰ ἐπιτύχετε αὐτὸ ποὺ ἐπιθυμεῖτε, ὑποβάλλετε τὸν ἑαυτὸ σας σὲ αὐστηρὴ πειθαρχία, ἀκολουθεῖτε ὀρισμένους κανόνες καὶ κανονισμοὺς. Διαγράφετε καὶ ἀκολουθεῖτε μιὰ πορεία, γιὰ νὰ ἔχετε ἐκεῖνο ποὺ βρίσκεται στὸ τέλος τῆς πορείας. Ἐλπίζετε νὰ ἐπιτύχετε ὀρισμένα ἀποτελέσματα, ὀρισμένα στάδια, ἀνάλογα μὲ τὴν ἐπιμονὴ τῆς προσπάθειάς σας καὶ νὰ δοκιμάσετε οἰγὰ - οἰγὰ ὄλο καὶ μεγαλύτερη χαρὰ. Αὐτὴ ἢ καλοσχεδιασμένη πορεία σᾶς ἐξασφαλίζει τὸ τελικὸ ἀποτέλεσμα. Ὁ διαλογισμός σας, λοιπόν, εἶναι μιὰ ὑπόθεση καλὰ ὑπολογισμένη, δὲν εἶναι;

«Ὅταν τὸ θέτετε ἔτσι, φαίνεται πράγματι, ἐπιφανειακά, μᾶλλον ἀνόητο. Ἀλλὰ βαθύτερα, τί κακὸ τοῦ βρίσκετε; Τί οὐσιαστικὸ κακὸ ὑπάρχει στὸ νὰ ἀναζητᾶτε κανεὶς αὐτὴ τὴν εὐδαιμονία; Ὑποθέτω ὅτι πράγματι θέλω ἕνα ἀποτέλεσμα τῶν πολλῶν προσπαθειῶν μου. Ἀλλὰ γιατί νὰ μὴ θέλω;».

Αὐτὴ ἢ ἐπιθυμία γιὰ τὴν εὐδαιμονία προϋποθέτει ὅτι ἢ εὐδαιμονία εἶναι κάτι τὸ τελικὸ, τὸ αἰώνιο, δὲν εἶν' ἔτσι; Ὅλα τὰ ἄλλα ἀποτελέσματα δὲν ὑπῆρξαν ἱκανοποιητικά. Ἔχει κνηγῆσει κανεὶς μὲ ζῆλο τοὺς συνηθισμένους σκοποὺς αὐτοῦ τοῦ κόσμου κι' ἔχει δεῖ τὴν παροδικὴ τους φύση. Καὶ τώρα θέλει τὴν αἰώνια κατάσταση, ἕναν σκοπὸ ποὺ νὰ μὴν τελειώνει ποτέ. Ὁ νοῦς ἀναζητᾶ ἕνα τελικὸ καὶ αἰώνιο καταφύγιο. Γι' αὐτὸ πειθαρχεῖται καὶ γυμνάζεται καὶ καλλιεργεῖ ὀρισμένους ἀρετές, γιὰ νὰ κερδίσῃ ἐκεῖνο ποὺ θέλει. Μπορεῖ κάποτε νὰ εἶχε δοκιμάσει αὐτὴ τὴν εὐδαιμονία καὶ τώρα λαχονιάζει κνηγώντας τὴν. Σὰν ἄλλους ποὺ ἀναζητοῦν ἀποτελέσματα, ἀναζητᾶτε καὶ σεῖς τὸ δικό σας, μόνο ποὺ τὸ ἔχετε τοποθετήσῃ σὲ διαφορετικὸ ἐπίπεδο. Μπορεῖ νὰ τὸνομάζετε ὑψηλότερο, ἀλλ' αὐτὸ δὲν ἔχει σημασία. Τὸ φθάσιμο κάπου συνελάγεται μὴ νέα προσπάθεια γιὰ νὰ γίνῃ κανεὶς κάτι. Ὁ νοῦς ποτὲ δὲν εἶναι ἥσυχος, πάντα ἀγωνίζεται, πάντα ἐπιτυγχάνει, πάντα κερδίζει — καί, φυσικά, πάντα φοβᾶται μήπως χάσει. Αὐτὴ ἢ πορεία λέγεται διαλογισμός. Μπορεῖ ἕνας νοῦς, ποὺ εἶναι πιασμένος στὸ αἰτέ-

λειωτο «γίγνεσθαι», να γνωρίση την εὐδαιμονία; Μπορεῖ ἓνας νοῦς, πού ἔχει ἐπιβάλει τὴν πειθαρχία στὸν ἑαυτό του, νὰ εἶναι ποτὲ ἐλεύθερος νὰ δεχθῆ αὐτὴ τὴν εὐδαιμονία; Μὲ τὴν προσπάθεια καὶ τὴν πάλη, μὲ τὴν ἀντίσταση καὶ τὴν ἀπάρνηση, ὁ νοῦς γίνεται ἀναίσθητος. Καὶ μπορεῖ ἓνας τέτοιος νοῦς νὰ εἶναι ἀνοικτός καὶ τρωτός; Μὲ τὴν ἐπιθυμία σας γι' αὐτὴ τὴν εὐδαιμονία, δὲν ἔχετε χτίσει ἓναν τοῖχο γύρω σας, πού μέσα του δὲν μπορεῖ νὰ εἰσχωρήσῃ τὰ ἀνάλαφρο, τὸ ἄγνωστο; Δὲν ἔχετε ἀποκλείσει ἀποτελεσματικὰ τὸν ἑαυτό σας ἀπὸ τὸ νέο; Ἀπὸ τὸ παλιό, φτιάξατε ἓνα μονοπάτι γιὰ τὸ νέο. Καὶ μπορεῖ τὸ νέο νὰ κλεισθῆ μέσα στὸ παλιό;

Ὁ νοῦς δὲν μπορεῖ ποτὲ νὰ δημιουργήσῃ τὸ νέο. Ὁ ἴδιος ὁ νοῦς εἶναι ἓνα ἀποτέλεσμα καὶ ὅλα τὰ ἀποτελέσματα πηγάζουν ἀπὸ τὸ παλιό. Τὰ ἀποτελέσματα δὲν μποροῦν ποτὲ νὰ εἶναι νέα. Ἡ ἐπιδιώξη ἑνὸς ἀποτελέσματος ποτὲ δὲν μπορεῖ νὰ εἶναι αὐθόρμητη. Ἐκεῖνο πού εἶναι ἐλεύθερο δὲν μπορεῖ νὰ ἐπιδιώκῃ ἓναν σκοπό. Τὸ τέρμα, τὸ ἰδεῶδες, εἶναι πάντα μιὰ προβολὴ τοῦ νοῦ καὶ ἀσφαλῶς αὐτὸ δὲν εἶναι διαλογισμός. Διαλογισμός εἶναι ἡ ἀπελευθέρωση τοῦ διαλογιζομένου. Μόνο μέσα στὴν ἐλευθερία ὑπάρχει ἀνακάλυψη, εὐαισθησία γιὰ νὰ δεχθῆ κανεῖς. Χωρὶς ἐλευθερία, δὲν μπορεῖ νὰ ὑπάρξῃ εὐδαιμονία. Ἀλλὰ ἡ ἐλευθερία δὲν ἔρχεται μὲ τὴν πειθάρχηση. Ἡ πειθάρχηση δημιουργεῖ τὸ ὑπόδειγμα τῆς ἐλευθερίας, ἀλλὰ τὸ ὑπόδειγμα δὲν εἶναι ἡ ἐλευθερία. Τὸ ὑπόδειγμα πρέπει νὰ καταστραφῆ γιὰ νὰ ὑπάρξῃ ἡ ἐλευθερία. Καὶ διαλογισμός εἶναι τὰ σπάσιμο τοῦ καλοπιού. Ἀλλ' αὐτὸ τὸ σπάσιμο τοῦ καλοπιού δὲν εἶναι ἓνα τέρμα, ἓνα ἰδεῶδες. Τὸ καλούπι σπάζεται τὴν κάθε στιγμή. Ἡ σπασμένη στιγμή εἶναι ἡ λησιμονημένη στιγμή. Μόνον ἡ στιγμή πού ζῆ στὴν ἀνάμιση δίνει σχῆμα στὸ καλούπι καὶ μόνο τότε γεννιέται ὁ κατασκευαστὴς τοῦ καλοπιού, ὁ δημιουργὸς τῶν προβλημάτων, τῶν συγκρούσεων, τῶν ἀθλιότητων.

Ὁ διαλογισμός ἐλευθερώνει τὸν νοῦ ἀπὸ τὴς ἴδιες του τὴς σκέψεις σὲ ὅλα τὰ ἐπίπεδα. Ἡ σκέψη δημιουργεῖ τὸν σκεπτόμενο. Ὁ σκεπτόμενος δὲν εἶναι ξεχωριστός ἀπὸ τὴ σκέψη: εἶναι μιὰ ἐνιαία πορεία καὶ ὄχι δυὸ χωριστὲς πορεῖες. Οἱ χωριστὲς πορεῖες ὀδηγοῦν μονάχα στὴν ἄγνοια καὶ στὴν ἰλάνη. Ὁ διαλογιζόμενος εἶναι ὁ διαλογισμός. Τότε ὁ νοῦς εἶναι μοναχός, δὲν τὸν κάνοουμε μοναχό. Τότε εἶναι σιωπηλός, δὲν τὸν κάνοουμε σιωπηλό. Μόνο στὸ μοναχικὸ μπορεῖ νὰ ἔλθῃ ἐκεῖνο πού δὲν ἔχει μιὰν αἰτία, μόνο στὸ μοναχικὸ ὑπάρχει εὐδαιμονία.

Ἐκ τὸ βιβλίον Στοχασμοὶ πάνω στή ζωή (Β' σειρά) (1958)

Ἡ πειθαρχία, σ' ὁποιαδήποτε μορφή της, δὲν μπορεῖ ποτὲ νὰ φέρι τὴν ἐλευθερία ἀπὸ τὸν φόβο. Τὸν φόβο πρέπει νὰ τὸν παρατηρήσῃ κανεὶς, νὰ τὸν μελετήσῃ, νὰ τὸν κατανοήσῃ. Δὲν εἶναι ἡ πειθαρχία, λοιπόν, σὴν πλατιότερη καὶ βαθύτερη της ἔννοια, ἕνας παράγων ἀποσυμπύκνωσης; Δὲν εἶναι ὁ φόβος, μὲ τὴς συνέπειές του τῆς μνησέως καὶ τῆς καταπίεσέως, μὰ ἀποσυμπυκνικὴ δύναμη;

Ἡ ἐπιθυμία γιὰ ὁλοκλήρωση δὲν εἶναι διαφορετικὴ ἀπ' ὅποιαν ἄλλην ἐπιθυμία, καὶ κάθε ἐπιθυμία εἶναι αἰτία συγκρούσεως. Ὅταν δὲν ὑπάρχει σύγκρουση, ὑπάρχει ὁλοκλήρωση. Ἡ ὁλοκλήρωση εἶναι μὴ κατάσταση πλήρους προσοχῆς. Δὲν μπορεῖ νὰ ὑπάρξῃ πλήρης προσοχὴ ὅταν ὑπάρχει προσπάθεια, σύγκρουση, ἀντίσταση, συγκέντρωση. Ἡ συγκέντρωση εἶναι ἐμμονή. Ἡ συγκέντρωση εἶναι μὴ κίνηση χωρισμοῦ, ἀποκλεισμοῦ, καὶ ἡ πλήρης προσοχὴ δὲν εἶναι δυνατὴ ὅταν ὑπάρχει ἀποκλεισμός.

Μπορεῖ ὁ νοῦς ποὺ εἶναι πειθαρχημένος, καταπιεσμένος, νὰ εἶναι ποτὲ ἐλεύθερος; Ἡ ἐλευθερία δὲν εἶναι τελικὸς σκοπός, θὰ πρέπει νὰ ὑπάρχει ἀπὸ τὴν ἀρχή, δὲν πρέπει; Ὁ νοῦς ποὺ εἶναι πειθαρχημένος, ποὺ βρίσκεται κάτω ἀπὸ ἔλεγχο, εἶναι ἐλεύθερος μέσα στὸ δικό του ὑπόδειγμα, ἀλλ' αὐτὸ δὲν εἶναι ἐλευθερία. Τὸ τέρμα τῆς πειθαρχίας εἶναι ἡ συμμόρφωση. Ὁ δρόμος της ὁδηγεῖ στὸ γνωστό, καὶ τὸ γνωστὸ δὲν εἶναι ποτὲ ἐλεύθερο.

Ἄν ὁ νοῦς εἶναι δεμένος σὲ μὴ πίστι, πῶς μπορεῖ νὰ πάῃ μακριά; Γιὰ νὰ ταξιδέψῃ μακριά, ὁ νοῦς πρέπει νὰ εἶναι ἐλεύθερος. Ἡ ἐλευθερία δὲν εἶναι κάτι ποὺ τὸ κερδίζει κανεὶς στὸ τέλος μιᾶς μακρόχρονης προσπάθειας. Πρέπει νὰ ὑπάρχει ἀπὸ τὴν ἀρχὴ τοῦ ταξιδιοῦ.

«Ἦταν σαννάζι, καλόγερος, ἀλλὰ δὲν ἀνῆκε σὲ κανένα Τάγμα. Ὅταν ἦταν ἀκόμα πολὺ νέος, ἀπαρνήθηκε τὸν κόσμον καὶ τὴς ἐπιδιώξεις του, καὶ περιπλανήθηκε σ' ὅλη τὴ χώρα, μένοντας μὲ τοὺς γνωστοὺς θρησκευτικοὺς δασκάλους, συζητώντας μαζί τους κ' ἀκολουθώντας τὴς ἰδιαίτερες πειθαρχίες καὶ τελετουργίες τους. Εἶχε νηστεύει γιὰ πολλὰς μέρες, εἶχε ζήσει σὲ μοναξιά πάνω στὰ βουνά, καὶ εἶχε κάνει ὅλα ἐκεῖνα,

πού οι σανυάζι υποτίθεται πώς πρέπει να κάνουν. Είχε καταστρέψει σωματικά τον έαυτό του με τὰ υπερβολικά άσκητικά γυμνάσια, και παρ' όλο πού αυτό είχε γίνει πριν από πολλόν καιρό, τὸ σῶμα του εξακολουθοῦσε νὰ υποφέρει. Καί μιὰ μέρα αποφάσισε νὰ εγκαταλείψη όλες αὐτὲς τὲς ασκήσεις, τὲς τελετουργίες, καί τὲς πειθαρχίες, σὰν μάταιες καί χωρὶς πολλή σημασία, καί πῆγε σὲ κάποιο ἀπομακρυσμένο ὄρεινὸ χωριό, ὅπου ἔζησε πολλὰ χρόνια σὲ βαθὺ στοχασμό.

Πάνω ἀπὸ κάθε ἀρετή, κάθε θυσία κι' ἀπὸ τὴ δράση τῆς χωρὶς πάθος βοήθειας, εἶναι ὁ διαλογισμός, εἶπε. Χωρὶς τὸν διαλογισμό, ἡ γνώση καί ἡ δράση γίνονται ἕνα κουραστικὸ φορτίο μὲ πολὺ λίγο νόημα. "Ὁμως, λίγοι ξέρουν τί εἶναι ὁ διαλογισμός. "Αν θέλετε, πρέπει νὰ τὸ συζητήσουμε. Μὲ τὸν διαλογισμό, ὁ ὁμηγητὴς μπόρεσε νὰ φθάση διάφορες καταστάσεις συνειδήσεως. Πέρασε ἀπὸ τὲς ἐμπειρίες πού ὅλοι οἱ ἄνθρωποι, ὅσοι ἔχουν τὴν ἔφεση, ἀργὰ ἢ γρήγορα, δοκιμάζουν, τὰ ὄραματα τοῦ Κρίονα, τοῦ Χριστοῦ, τοῦ Βούδδα. Ὑπάρχουν ὄραματα, βιώματα καί δυνάμεις πολλῶν καί διαφόρων ποικιλιῶν. Δυστυχῶς, οἱ περισσότεροὶ ἀναζητηταὶ πιάνονται στὸ δίχτυ τῆς δικῆς τους σκέψεως κι' ἐπιθυμίας, ἀκόμα καί μερικοὶ ἀπὸ τοὺς μεγαλύτερους ἐρμηνευτὲς τῆς ἀλήθειας. "Εχοντας τὴ δύναμη νὰ θεραπεύουν, καί τὸ χάρισμα τοῦ λόγου, γίνονται αἰχμάλωτοι τῶν ἱκανοτήτων καί τῶν ἐμπειριῶν τους. Τί εἶναι τότε ὁ διαλογισμός;».

Ἀσφαλῶς, ἐξετάζοντας τὸν διαλογισμό, θὰ πρέπει νὰ κατανοήσουμε τὴν προσπάθεια κι' ἐκείνον πού κάνει τὴν προσπάθεια. Οἱ καλὲς προσπάθειες ὀδηγοῦν σ' ἕνα πρᾶγμα καί οἱ κακὲς σὲ ἄλλο, ἀλλὰ καί οἱ δυὸ εἶναι δεσμευτικὲς, δὲν εἶναι. Αὐτὰ τὰ δεσμὰ πρέπει νὰ τὰ κατανοήση κανεὶς καί νὰ τὰ σπάση. Ὁ διαλογισμός εἶναι τὸ σπάσιμο ὅλων τῶν δεσμῶν, εἶναι μιὰ κατάσταση ἐλευθερίας, ἀλλὰ ὄχι ἀπὸ κάτι. Ἡ ἐλευθερία ἀπὸ κάτι δὲν εἶναι παρὰ ἡ καλλιέργεια τῆς ἀντιστάσεως.

Ὁ νοῦς διαρκῶς ζητάει ἕνα ἀποτέλεσμα, ἕναν δρόμο γιὰ κάποιαν ἐπίτευξη. Ὁ νοῦς εἶναι τὸ κατασκευάσμα τοῦ χρόνου καί μπορεῖ νὰ σκεφθῆ μόνον ὅ,τι ἀφορᾷ τὸ ἀποτέλεσμα, τὴν ἐπίτευξη, κάμ γιὰ νὰ κερδίση ἢ ν' ἀποφύγη.

Ἡ σκέψη εἶναι δεσμευτικὴ. Ἡ σκέψη μπορεῖ νὰ ὀδηγήση μονάχα στὴν ἀπέραντη ἔκταση τοῦ χρόνου, πού εἶναι τὸ πεδίο ὅπου ἡ γνώση, ἡ δράση, ἡ ἀρετὴ ἔχουν σπουδαιότητα. Ὅσοδήποτε ἐκλεπτυσμένο ἢ ἀπλουστευμένο τὸ σκέπτεσθαι, δὲν μπορεῖ νὰ διαλύση τὴ σκέψη. Ἡ σιωπὴ τοῦ νοῦ δὲν μπορεῖ νὰ γεννηθῆ μὲ τὴ δράση τῆς θελήσεως. Ὑπάρχει σιωπὴ ὅταν ἡ θέληση σταματήσει. Αὐτὸ εἶναι διαλογισμός. Δὲν μπορεῖ ν' ἀνα-

ζητήση κανείς την πραγματικότητα. Υπάρχει όταν δέν υπάρχει ό άναζητητής. Ό νοϋς είναι χρόνος, καί ή σκέψη δέν μπορεί ν' άποκαλύψη τό άπροσιέτητο.

Ή καταπίεση καί ή συμμόρφωση δέν είναι τά βήματα, πού όδηγοϋν στήν έλευθερία. Τό πρώτο βήμα πρὸς την έλευθερία είναι ή κατανόηση τῶν δεσμῶν. Ή πειθαρχία διαμορφώνει τή συμπεριφορά καί πλάθει τή σκέψη σύμφωνα με τό επιθυμητό υπόδειγμα, αλλά δίχως την κατανόηση τῆς επιθυμίας, ό άπλός έλεγχος ή ή πειθαρχία στρεβλώνει μονάχα τή σκέψη. Ένω όταν υπάρχει επίγνωση τῶν τρόπων δράσεως τῆς επιθυμίας, αυτά ή επίγνωση φέρνει διαύγεια καί τάξη.

Ό επιχειρηματίας συγκεντρώνεται γιατί θέλει νά μαζέψει πλούτη ή δύναμη, κι' όταν κάποιος συγκεντρώνεται στόν διαλογισμό, κι' αυτός επίσης κυνηγάει την επίτευξη, την άνταμοιβή. Κι' οί δυό επιδιώκουν την επιτυχία, πού δίνει αυτοπεποίθηση καί τό αίσθημα τῆς ασφάλειας.

Όταν μπορέσουμε νά κατανοήσουμε τό τί συνεπάγεται ή συγκέντρωση καί δοϋμε τό ψεύτικο σάν ψεύτικο, τότε υπάρχει ή έλευθερία από την επιθυμία νά επιτύχουμε, νά έχουμε εμπειρίες, νά γίνουμε κάτι. Άπ' αυτό προέρχεται ή προσοχή, πού είναι κάτι τό τελείως διαφορετικό από τή συγκέντρωση. Ή συγκέντρωση ενισχύει τό εγώ, τόν έαυτό, πού είναι εκείνος πού κάνει την προσπάθεια, πού είναι ό κατακτητής, ό ένάρετος. Άλλά στήν προσοχή, εκείνος πού έχει τις εμπειρίες, πού μαζεύει, άποθηκεύει κι' επαναλαμβάνει, άπουσιάζει. Σ' αυτή την κατάσταση τῆς προσοχῆς, ή σύγκρουση τῆς επιτεύξεως κι' ό φόβος τῆς άποτυχίας έχουν σταματήσει.

Έκείνο πού είναι ουσιαδές, είναι ή αὐτόγνωση, πού κάνει τόν νοϋ νά είναι σιωπηλός. Ό ήρεμος νοϋς δέν είναι τό προϊόν τῆς θελήσεως, τῆς πειθαρχίας, τῶν διαφορῶν άσκήσεων για την καθυστάση τῆς επιθυμίας. Τό μόνο πού κάνουν όλες αυτές οί άσκητικές κι' οί πειθαρχίες είναι νά ενισχύουν τόν έαυτόν. Ό νοϋς πρέπει νά είναι άδειος από τό γνωστό για νά υπάρξει τό άνεπίγνωστο. Ή κίνηση του έαυτοϋ, με τή θέληση καί την επιθυμία τῆς, την άναζήτηση καί τή συσσώρευση, πρέπει όλότελα νά σταματήσει. Μόνον τότε μπορεί νά γεννηθῆ τό άχρονο. Δέν μπορεί νά τό προσκαλέση κανείς. Ό νοϋς πού επιδιώκει νά προσκαλέση τό πραγματικό με τις διάφορες άσκητικές, τις πειθαρχίες, με τις προσευχές καί τις διάφορες στάσεις, μπορεί μόνο νά δεχθῆ τις δικές του ίκανοποιητικές προβολές, αλλά αυτές δέν είναι τό πραγματικό.

Ἐκ τῆς βιβλίου Στοχασμοὶ πάνω στὴ ζωὴ (Γ' σειρά) (1960)

Χωρὶς τὴν αὐτόγνωση, ποὺ αὐτὴ τούτῃ εἶναι διαλογισμὸς, κάθε διαλογισμὸς εἶναι μιὰ λειτουργία αὐτο-υπνώσεως, μιὰ προβολὴ σκέψεων καὶ ἐπιθυμιῶν.

Ὁ πόθος γιὰ ἐμπειρίες εἶναι ἡ ἀρχὴ τῆς πλάνης. Τὰ ὄραματα δὲν εἶναι παρὰ οἱ προβολὲς τοῦ ὑπόβαθρου, τῆς διαμορφώσεως καὶ εἶναι αὐτὲς οἱ προβολὲς ποὺ δίνουν τὶς ἐμπειρίες. Ἀσφαλῶς αὐτὸ δὲν εἶναι διαλογισμὸς. Ἡ ἀρχὴ τοῦ διαλογισμοῦ εἶναι ἡ κατανόηση τοῦ ὑπόβαθρου, τοῦ ἑαυτοῦ, καὶ χωρὶς αὐτὴ τὴν κατανόηση, ὅ,τι ὀνομάζεται διαλογισμὸς, ὅσο δὴποτε εὐχάριστος ἢ πονηρός, δὲν εἶναι τίποτ' ἄλλο, παρὰ μιὰ μορφὴ αὐτο-υπνώσεως. Νὰ ἐφαρμόζετε τὸν αὐτο-ἐλεγχον, νὰ κυριαρχήτε τὶς σκέψεις σας, νὰ συγκεντρώνετε τὶς προσπάθειές σας στὴν ἐπαύξηση τῶν ἐμπειριῶν, αὐτὴ εἶναι μιὰ ἐγκεντρικὴ ἀπασχόληση, δὲν εἶναι διαλογισμὸς. Τὸ ν' ἀντιληφθῆ κανεὶς ὅτι αὐτὸ δὲν εἶναι διαλογισμὸς, εἶναι ἡ ἀρχὴ τοῦ διαλογισμοῦ. Τὸ νὰ ἰδῆ κανεὶς τὴν ἀλήθεια μέσα στοῦ ψεύτικο, ἀπελευθερώνει τὸν νοῦ ἀπὸ τὸ ψεύτικο. Ἡ ἐλευθερία ἀπὸ τὸ ψεύτικο δὲν ἔρχεται μέσ' ἀπὸ τὴν ἐπιθυμία νὰ τὸ ἐπιτύχῃς. Ἔρχεται ὅταν ὁ νοῦς δὲν ἐνδιαφέρεται πλέον γιὰ τὴν ἐπιτυχία, γιὰ τὴν ἐπίτευξη κάποιου σκοποῦ. Πρέπει νὰ ὑπάρξῃ τὸ σταμάτημα κάθε ἀναζητήσεως, καὶ μόνον τότε ὑπάρχει δυνατότητα νὰ παρουσιασθῆ ἐκεῖνο ποὺ εἶναι χωρὶς ὄνομα.

Τὸ ψεύτικο δὲν εἶναι σκαλοπάτι ποὺ ὀδηγεῖ στοῦ ἀληθινόν. Τὸ ψεύτικο πρέπει νὰ καθῆ ὀλοκληρωτικά, ὄχι σὲ σύγκριση πρὸς τὸ ἀληθινόν. Δὲν ὑπάρχει σύγκριση μεταξὺ ψεύτικου καὶ ἀληθινοῦ. Βία καὶ ἀγάπη δὲν μποροῦν νὰ συγκριθοῦν. Ἡ βία πρέπει νὰ τελειώσῃ γιὰ νὰ ὑπάρξῃ ἀγάπη.

Ἡ φαντασία δὲν ἔχει θέση στὸν διαλογισμὸ. Πρέπει νὰ παραμερισθῆ τελείως, γιὰτὶ ὁ νοῦς ὁ πιασμένος στὴν φαντασία δημιουργεῖ μόνον πλάνες. Ὁ νοῦς πρέπει νὰ εἶναι διαυγής, χωρὶς κίνηση, καὶ στοῦ φῶς αὐτῆς τῆς διαύγειας, ἀποκαλύπτεται τὸ ἄχρονο.

Γιὰ νὰ κατανόησῃ κανεὶς τί εἶναι διαλογισμὸς, θὰ πρέπει νὰ ὑπάρξῃ ἀμφισβήτηση, ἐξέταση, καὶ ἡ ἀπλὴ παραδοχὴ καταστρέφει τὴν ἐξέταση. Ὁ διαλογισμὸς εἶναι ὁ δρόμος τῆς ζωῆς, εἶναι μέρος τῆς καθημερινῆς ὑπάρξεως, καὶ ἡ πληρότητα καὶ ἡ ὁμορφιὰ τῆς ζωῆς μονάχα μὲ τὸν διαλογισμὸ μποροῦν νὰ κατανοηθοῦν. Χωρὶς κατανόηση τῆς ὅλης περιπλοκό-

τητος τῆς ζωῆς καὶ τῶν καθημερινῶν ἀντιδράσεων ἀπὸ στιγμὴ σὲ στιγμὴ, ὁ διαλογισμὸς γίνεται μιὰ πορεία αὐτοὑπνώσεως.

Ἀπὸ τὴν παιδική σας ἡλικία, ὁ νοῦς σας ἐπηρεάζεται ἀπὸ τὴν τροφὴ πού τρῶτε, ἀπὸ τὸ κλίμα στὸ ὁποῖο ζῆτε, ἀπὸ τοὺς γονεῖς σας, ἀπὸ τὰ βιβλία πού διαβάζετε, ἀπὸ τὸ πολιτιστικὸ περιβάλλον στὸ ὁποῖο ἐκπαιδεύεσθε, καὶ τὰ λοιπὰ. Διδάσκεσθε τὶ νὰ πιστεύετε καὶ τὶ νὰ μὴν πιστεύετε. Ὁ νοῦς σας εἶναι τὸ ἀποτέλεσμα τοῦ χρόνου, πού εἶναι μνήμη, γνώση. Κάθε ἐμπειρία εἶναι μιὰ κίνηση μεταφράσεως, μὲ ὄρους τοῦ παρελθόντος, τοῦ γνωστοῦ, καὶ ἐπομένως δὲν ὑπάρχει ἐλευθερία ἀπὸ τὸ γνωστό. Ὑπάρχει μιὰ τροποποιημένη συνέχεια αὐτοῦ πού ὑπῆρξε. Ὁ νοῦς εἶναι ἐλεύθερος μόνον ὅταν αὐτὴ ἡ συνέχεια φθάσῃ σ' ἓνα τέλος.

(Συνέχεια στὸ προσεχὲς τεῦχος.)

ΚΩΣΤΗ ΜΕΛΙΣΣΑΡΟΠΟΥΛΟΥ

“ΤΑ ΒΗΜΑΤΑ

ΤΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ..

Τόμος Β'.

Ἀπὸ τὴν Ἀναγέννηση ὡς τοὺς σημερινούς

Τιμᾶται δρχ. 150

Δὲν γεννιόμαστε γιὰ μιὰ μόνο φορὰ
Τὸ βιβλίο μὲ τίς 832 σελ. μεστὲς φιλοσοφικὸ περιεχόμενον ὑψηλοῦ ἐπιπέδου,

«Η ΚΟΙΛΑΔΑ ΤΩΝ ΡΟΔΩΝ»

Τοῦ Πάουλ Ἀμαντέους Ντήναχ
(μεταφρασμένα τὰ κείμενα τοῦ Ντήναχ ἀπὸ τὰ γερμανικὰ ἀπὸ τὸν καθηγητὴ κ. Γεώργ. Παπαχατζῆ), ἐμπεριέχει τὰ αὐθεντικὰ κατάλοιπα τοῦ κεντροευρωπαϊοῦ γερμανόφωνου ἐκπαιδευτικοῦ, ποὺ ἀναφέρει καὶ περιγράφει ἕνα ἀπὸ τὰ σπάνια σὲ σαφήνεια παραψυχολογικὰ φαινόμενα, ποὺ εἶχε συνδεθεῖ μὲ τὴν προσωπικὴ του μοῖρα ζωῆς. Μὲ τὴν κριτικὴ ἰκανότητα τοῦ δυτικοῦ ἀνθρώπου.

Κυκλοφορεῖ ἡ νέα ἔκδοσις (τοῦ 1979), μὲ πίνακες χρονολογικοὺς καὶ μὲ λεξιλόγια γιὰ τίς ξένες λέξεις καὶ μὲ πλήρεις ἐπεξηγήσεις γιὰ τὸ περιεχόμενον τῶν τόσο πρωτότυπων αὐτῶν κειμένων.

Ὁ μορφωμένος ἀναγνώστης θὰ κρίνει μόνος του, ἂν πρόκειται γιὰ ἕνα πνεῦμα μὲ ἐκπληκτικὰς ἐνορατικὰς δυναμικότητες (ποὺ νὰ μπορεῖ μὲ τόση ἐπιτυχία νὰ προφητεῖ), ἢ ἂν ἀντιθέτως, εἶναι ἀπλῶς μιὰ ψυχοσύνθεσις ὑπερφορτωμένη μὲ συναισθηματικότητα, ὀδηγηθεῖσα ἀπ' αὐτὴν τὴν τελευταία σὲ ἕνα σπανιώτατο σὲ ἐνάργεια (σαφήνεια) πνευματιστικὸ καὶ μεταψυχικὸ φαινόμενο.

Ἐμεῖς: Κολλάρος (Σόλωνος 60), Ἐλευθερουδάκης (Νίκης 4), Σιδέρης (Σταδίου 44), Γρηγόρης (Σόλωνος 71), Δωδώνη (Ἀσκληπιοῦ 3), Βαγιονάκης καὶ Βασιλείου (Ἴπποκράτους 15), σὰς δίδομε τὴ νέα ἔκδοσις σὲ τιμὴ κόστους, 900 δρχ.

Κεντρικὴ πώλησις στὸν «Πύρινο Κόσμο» (Ἴπποκράτους 33) καὶ στὸν μεταφραστὴ (τηλέφ. 717072, πρωινὲς ὥρες).

Ἐπίσης στὸ ἴδιο βιβλιοπωλεῖο («Πύρινος Κόσμος»)
θὰ βρῆτε χρυσοδερματόδετο
τὸ τόσο ἐνδιαφέρον πρωτότυπο βιβλίο

«ΣΕΛΙΔΕΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ»

Τοῦ Καθηγητοῦ κ. Γ. Παπαχατζῆ

Σελίδες 600

Τὰ χρυσοδερματόδετα ἀντίτυπα μόνον δρχ. 550, στὸν «Πύρινο Κόσμο», (ὁδ. Ἴπποκράτους 33).

ΒΑΣ. Γ. ΒΙΤΣΑΞΗΣ

Σύγχρονη Ίνδικη Ποίηση

ΑΝΘΟΛΟΓΗΣΗ ΑΠΟ ΤΟΝ «ΙΛΙΣΟ»

SHANTA J. SHELKE (1921 —)

Αιδιάζει στο κολλέγιο του πανεπιστημίου της Βομβάης. Αρχικά απέκτησε τη φήμη της από τους στίχους της που έγιναν τραγούδια σε κινηματογραφικές ταινίες, αλλά και γνωρίστηκαν σε διάσχυτους γραμμοφόρους. Η ποίησή της, αντίθετα, κάθε άλλο παρά επιδερμική είναι και μαρτυράει μια βαθύτερη ηθική διεργασία, ποιητάει να εκφραστεί μέσα από έναν καλοσμιλεμένο στίχο.

ΟΤΑΝ ΚΑΤΑΛΑΒΕ

"Όταν ή πέτρα, μαύρη κι' άμορφη
 "Ένωσε
 Τ' άμορφο άγαλμα στον κόρφο της
 "Όταν κατάλαβε πως τ' άγαλμα

Ήταν αὐτὴ
 Ἄρχισε
 Σὲ μικροσκοπικὰ κομμάτια
 Νύχτα καὶ μέρα, νὰ ξεχύνεται.
 Καὶ ὅταν τὸ μπαμποῦ
 Κατάλαβε:
 Εἶμαι ἢ φλογέρα
 Πέταξε τρύπες ξάφνου
 Ἄπο τὸ σῶμα του
 Κι' ἀντήχησαν
 Ὅνειρα σ' ἔξι νότες
 Ἄπ' τὴ στιγμὴ ἐκείνη κι' ὕστερα
 Ἔχασε
 Τὴν ἐπαφὴ του μὲ τὶς ρίζες.

(Ἄπο ἀγγλικὴ μετάφραση τοῦ Prabhakar Machwe)

SAMAR SEN (1916 —)

Ἡ πρώτη ἐμφάνισή του στὸν ποιητικὸ χῶρο τῆς Βεγγάλης χαιρετίστηκε σὰν σημαντικὸ γεγονός γιὰ τὴ δύναμη τοῦ στίχου του καὶ γιὰ τὴν πλαστικότητά τῶν εἰκόνων του. Τὸ ἀνέβασμά του στὴν ἐκτίμησι τῆς κριτικῆς συνεχίστηκε ἀδιάκοπο ὥσπου μιὰ μέρα — τὸ 1950 — δήλωσε πὸς «Ἡ ποίησι δυστυχῶς δὲν μοῦ λέει πιά τίποτε. Ὅταν ἀναγκάζομαι καμιά φορὰ νὰ ξαναδιαβάσω ὅτι ἔγραψα, μὲ πιάνει κούραση καὶ βαριεστημάρα!» Ἄπο τότε δὲν ἔγραψε οὔτε ἓνα στίχο. Ἐκδίδει ἐδῶ καὶ χρόνια τώρα, ἓνα ἀριστερὸ ἐβδομαδιαῖο πολιτικὸ περιοδικό.

ΟΠΟΥ ΚΙ ΑΝ ΠΑΣ

Ὅπου κι' ἂν πᾶς
 Μὲς στὴ σιωπὴ μᾶς ἀναπάντεχης στιγμῆς
 Θ' ἀκούσεις ξαφνικὰ
 Τὰ θλιβερά κι' ἀσίγηστα δῆματα τοῦ θανάτου

Καὶ τοῦ θά πᾶς χωρὶς ἐμέ;
 Γιατί ὅπου καὶ νὰ πᾶς
 Ἄπ' τοὺς αἰῶνια ἀδεις οὐρανοῦς
 Τὸ δυνατὸ τοῦ Δία βλέμμα
 Θ' ἀναπαύεται
 Στῆς Αἴδας τ' ἄσπρα στήθη.

(Ἄπο ἀγγλικὴ μετάφραση τοῦ Prithish Nandi)

NIDA FAAZLI

Ο ΘΕΟΣ ΣΩΠΑΙΝΕΙ

Ἄκόμα

Μένουν πολλά νὰ γίνουν:

Ἐλάτε

Τὴ γῆ νὰ ξεδιπλώσουμε

Νὰ θάλλουμε στὰ δέντρα φύλλα

Μπουμπούκια στὰ κλαριά

Βουνὰ σ' ἀπανωτὲς σειρὲς

Ν' ἀνάψουμε τ' ἀστέρια

Καὶ νὰ κρεμάσουμε ψηλὰ

Τὸ στρογγυλὸ φεγγάρι.

Νὰ δώσουμε

Χῶρο ἀπέραντο

Στὸν γαλανὸ οὐρανὸ

Ταχύτητα στὸν ἀνεμὸ

Φτερὰ στὶς πέτρες

Στὴν κίνηση τραγοῦδι

Χαιμόγελα στὰ χεῖλια

Λάμψη στὰ μάτια

Καὶ στὶς σκιὲς ποὺ σέρνονται:

Στὴν ἄκρη ἀπὸ τὸ δρόμο

Ζωή.

Ὁ Θεὸς σωπαίνει:

Γιατὶ δὲν ἔρχεστε

Νὰ δώσετε ἕνα χέρι:

Νὰ χτίσουμε τὸ Σύμπαν

Μόνος μου διὰ αὐτὰ

Πῶς νὰ τὰ καταφέρω:

(Ἄπο ἀγγλικὴ μετάφραση τῶν C. C. Narang καὶ
David P. Douglas)

SATI KUMAR (1938 —)

Φιλολογικὸ ψευδώνυμο τοῦ Satish Kapil. Σπούδασε σλαβικὲς καὶ σκανδιναβικὲς γλῶσσες καὶ μετάφρασε σ' αὐτὲς σύγχρονη καὶ παλαιότερη Ἰνδικὴ λογοτεχνία. Γράφει στὶς γλῶσσες Πουντζάμπι καὶ Χίντι. Δημοσίευσε δώδεκα τόμους μὲ ἔργα του στὴν Ἰνδία καὶ στὸ ἐξωτερικόν. Ἀπὸ τὸ 1970 ἔχει ἐγκατασταθεῖ μόνιμα στὴ Στοκχόλμη καὶ εἶναι ἤδη μέλος τῆς ἑνώσεως Σουηδῶν Συγγραφέων.

ΜΕΣΑ ΜΑΣ

Μὲς στὴ σκοτεινία τοῦ κλουβίου μας
 Εἴμαστε πρὶ ἀνάλαφροι κι' ἀπ' τῶν πουλιῶν τὴ σκιὰ

Τὰ δάχτυλά μας περιέχουν τὰ δαχτυλά μας
 Στὸ ἴδιο μέγεθος

Τὰ ποιήματά μας περιέχουν τὰ ποιήματά μας
 Ἀπὸ τίς ἴδιες ἐμπειρίες
 Τὰ μάτια μας κρύβουν

“Ἐν ἄλλο ζευγάρι μάτια
 Μέσα μας.”

(Ἀπὸ τὴν ἀγγλικὴ μετάφραση τοῦ ποιητῆ)

BHARATIDASAN (1891 — 1964)

Γεννήθηκε καὶ μεγάλωσε στὸ ὑπὸ γαλλικὴ διοίκηση Ποντίσερι στὸ νότο τῆς Ἰνδίας. Τὸ πραγματικὸ του ὄνομα εἶναι Subburathinam, πὸν τὸ ἄλλαξε σὲ Bharatidasan (ὕπηρετης τοῦ Bharati) γιὰ νὰ τιμῆση τὸν δάσκαλό του ἰδρυτὴ τῆς νεώτερης ποιητικῆς σχολῆς Ταμίλ (1882—1921) καὶ μαχητὴ τῆς ἀνεξαρτησίας, πὸν κατέφυγε πολιτικὸς ἀποεξόριστος στὴ γαλλικὴ ἀποικία.

Ἔλαβε μέρος μὲ πίστη καὶ ἐνθουσιασμό στὸν ἀπελευθερωτικὸ ἀγῶνα τῆς χώρας του καὶ κατόπιν ἀγωνίστηκε γιὰ τὴν ἐξάλειψη διαφόρων κοινωνικῶν ἀδικιῶν πρὸς τίς γυναῖκες, τὸ παιδί καὶ γενικά πρὸς ὅσους ἡ κοινωνικὴ δομὴ ἦταν σκληρῆ. Κυρίως ἀγωνίστηκε γιὰ νὰ ξαναδώσει στὴν ἰδιαίτερη πατρίδα του (Ταμίλ) καὶ στὴ γλώσσα τῆς ἐμπιστοσύνη στὸν ἑαυτό της, στὶς παραδοσιακὲς ἀξίες της, στὸ μέλλον της.

Εἶναι ἀπὸ τοὺς λίγους ποιητὲς πὸν χρησιμοποίησε τὸ χωρὶς μὲ ἐπιδειξιότητα καὶ ἀποτελεσματικότητα σὲν ποιητικὸ μέσο. Θεωρεῖται ἕνας ἀπὸ τοὺς πρὶ σημαντικοὺς Ἰνδοὺς ποιητὲς τοῦ αἵωνα μας καὶ εἶναι καὶ σήμερον τὸ ἰνδάλμα τῶν νέων ἐκείνων πὸν διψοῦν γιὰ προοδευτικὲς καὶ ἀντιπαραδοσιακὲς κατευθύνσεις στὴν τέχνη. Ποιητῆς τῆς «ἀναμορφώσεως καὶ τῆς κοινωνικῆς ἐπαναστάσεως», δημοσίευσε τέσσερις ποιητικὲς συλλογὲς ἀνάμεσα σὲ περισσότερους ἀπὸ δεκατέντε τόμους ἔργων του.

Ο ΘΕΟΣ ΠΟΥ ΕΞΑΦΑΝΙΣΤΗΚΕ

Συνάντησα ἕναν ξένο κάποτε
 Βλέποντάς με, φώναξε
 «Εἶμαι ὁ Θεός, εἶμαι ὁ Θεός»

Ξανά και ξανά πάλι:
 Φώναξε.
 Τοῦ εἶπα:
 «Ἄλλοι Σὲ δέχονται, ἄλλοι Σὲ ἀρνιούνται.
 Ἐγὼ δὲν ξέρω οὔτε μὲ νοιάζει.»
 Ἄν κάτι ΕἶΝΑΙ
 Τότε αὐτὸς πού τὸ ἔφαξε ΠΡΕΠΕΙ ΝΑΝΑΙ
 Εἶπε ὁ Θεός:
 «Κοίτα τὸν κόσμο γύρω σου
 Νὰ νιώσεις πὼς «ΕἶΜΑΙ»
 Σὰν ὅμως ρώτησα
 «Ἀξιότιμε Θεέ
 Ποιὸς σ' ἔφτιαξε»
 Καὶ κοίταξα ψηλὰ νὰ πάρω τὴν ἀπάντηση
 Ὁ ξένος πιά δὲν ἦταν ἔτσι.

(Ἀπὸ ἀγγλικὴ μετάφραση τοῦ P. G. Sundararajan)

BHARAT BHUSHAN AGARWAL (1919 — 1975)

Λιδάκιος τῆς φιλολογίας Χίντι. Χρημάτισε βοηθὸς γραμματεὺς τῆς Ἀκαδημίας Γραμμάτων τῆς Ἰνδίας. Μετέφρασε στὴ γλῶσσα του ἀπὸ τὴ βεγγαλικὴ τὸ ἔργο τοῦ Tagore. Δημοσίευσε ἕξι ποιητικὲς συλλογές, δύο ἑμμετρα θεατρικὰ ἔργα, ἓνα μυθιστόρημα καὶ πολλὰ κριτικὰ δοκίμια, καθὼς καὶ διηγήματα γιὰ παιδιά. Ὁ στίχος του, χωρὶς ρυθμὸ πολλὰς φορῆς, πλησιάζει τὸν πεζὸ λόγο καὶ ξαφνιάζει μὲ τὸ ἀντισυμβατικὸ του ἔφος. Μολταυτα, παραμένει πάντα βαθύτατα ποιητικὸς. Τὸ 1978 τιμήθηκε —μετὰ θάνατον— μὲ τὸ ἔθνικὸ βραβεῖο τῆς Ἀκαδημίας Γραμμάτων.

ΧΩΡΙΣ ΣΩΜΑ

Ὅταν ἔφτασα σήμερα τὸ βράδυ στὸ σπίτι μου
 Ἔγινε κάτι παράξενο:
 Κανεὶς δὲν μοῦ ἔδωσε τὴν παραμικρὴ σημασία
 Ἡ γυναίκα μου
 Δὲν ἤρθε νὰ μὲ ρωτήσει ἂν θέλω τσάι
 Καὶ τὰ παιδιά μου μείνανε στὸ διπλὰνὸ δωμάτιο
 Ὁ ὑπηρέτης, ξεδιάντροπα
 Συνέχισε νὰ σκουπίζει τὸ πάτωμα
 Σὰν νὰ μὴν ἤμουν αἰ ἐκεῖ
 Εἶμαι; λοιπὸν ἐδῶ ἢ δὲν εἶμαι;

Κι' ἄξαφνα ἔνωσα κάτι.
 Ἀνάκατο μὲ ἐκπληξῆ

Πού είναι το σώμα μου σήμερα;
 Πήγα να ανοίξω το ραδιόφωνο
 Δεν είχα χέρια
 Έκανα να μιλήσω
 Πού στόμα:

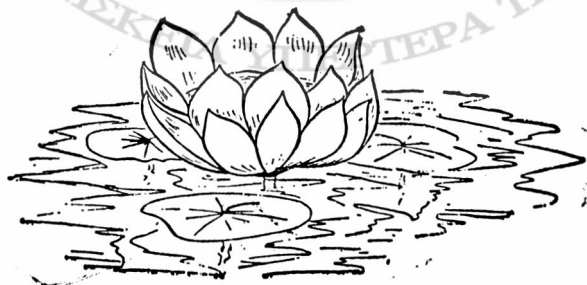
Προσπάθησα να κοιτάξω
 Ώθέ μου, δεν είχα μάτια!
 Σκεφτόμουνα, αλλά ήτανε σαν να μην είχα
 Κεφάλι:

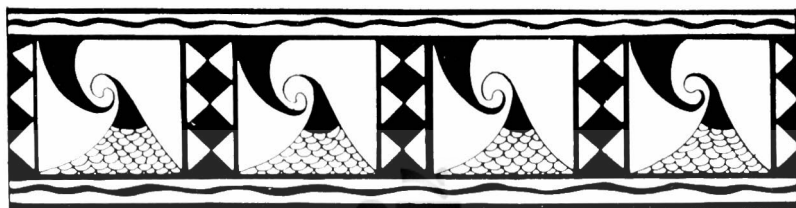
Λοιπόν...

Πώς έφτασα στο σπίτι μου;
 Σιγά - σιγά άρχισα να καταλαβαίνω
 Όταν ξεκίνησα για το σπίτι
 Άφησα κατά λάθος το κεφάλι μου στο γραφείο
 Τα χέρια μου μείνανε κρεμασμένα
 Στις χειρολαβές του λεωφορείου
 Τα μάτια μου βέβαια, μείνανε πίσω
 Ψάχνοντας μέσα στους φακέλους
 Το στόμα μου έχει κολλήσει: στο τηλέφωνο
 Και τα πόδια μου, χωρίς άμφιβολία,
 Θα στέκοντα: ακόμα σε κάποια ούρα.

Στο κάτω - κάτω της γραφής
 Ή έννοια μιιάς ασώματης ζωής
 Είναι: ή πεμπτουσία της Ινδικής παράδοσης
 Μά, να 'ναι και ή κούραση
 Πού βαραίνει τούτο το χωρίς άκρα σώμα
 Κοιμάτι: από την ίδια τούτη την παράδοση;

(Από άγγλική μετάφραση των R. O. Swan και
 C. S. Jossan)

ΜΕ ΤΟΝ ΑΡΧΑΙΟΦΙΛΟ ΟΜΙΛΟ

ΣΤΟΥΣ ΔΕΛΦΟΥΣ...

ΟΜΙΛΙΑ ΤΟΥ Ι. Κ. ΑΙΔΙΑΝΟΥ
 Ἀφιερωμένη στην μνήμη Ἰ. Βασιλῆ

Ἐπάτε τῇ βασιλεί, χαμαὶ πέσαι·
 δαίδαλος ἀλλὰ σὺκέτι Φοῖβος ἔχει·
 κλυδάν, σὺ μάντιδα δάφνην,
 σὺ παγὰν λαλέουσάν· ἀπέσβετο
 καὶ λάλον ὕδωρ.

Αὐτὸς ὁ χρησμός ἐδόθη εἰς τὸν ἱατρὸν Ὀρειβάσιον, ἀπεσταλμένον ἀπὸ τὸν Αὐτοκράτορα Ἰουλιανόν, ὅστις κατέβαλε προσπάθειας διὰ τὴν ἀνύψωσιν τοῦ Μαντείου, ὅταν πιά ὑπὸ τὴν ἐπιτροπὴν ἄλλων ἰδεῶν ἄρχισε νὰ γάνη τὴν πρώτην του αἴγλην, διότι πράγματι αὐτὸς ἦτο ὁ τελευταῖος χρησμός ποὺ ἔδωσε τὸ Μαντεῖο.

Ἐδῶ ἀγκαλιᾶζονται στὸ πέρασμα τῶν αἰώνων ἡ λατρεία, ἡ μυθολογία, ἡ ἱστορία καὶ τὸ ἀθάνατο ἐλληνικὸ πνεῦμα σ' ἓνα θεῖο πνευματικὸ ἀγκάλιασμα μὲ τὴν τέχνην, γιατί πιστεύω ὅτι ἡ τέχνη ἔχει πηγὴν τὴν ἀνάγκη τοῦ ἀνθρώπου νὰ ἐξαρθῇ καὶ νὰ ἐκφρασθῇ, ὅπως Θαυμάσια τὴν ἀνάγκη αὐτὴν τὴν ἐξέφρασαν οἱ Ἀρχαῖοι εἰς τοὺς διαφόρους τόπους τῆς λατρείας τῶν θεῶν των, ὅπως στὴν Ἀκρόπολι τῶν Ἀθη-

νῶν, στὴν Ὀλυμπία, στὴν Δῆλο καὶ ἐδῶ στοὺς Δελφοὺς μὲ τὰ ἀριστουργηματικὰ κτίσματα ποὺ θὰ ἐπισκεφθῶμε καὶ θὰ δοῦμε ἐδῶ. Γλυπτὰ, ζωγραφικὰ ἢ κτιριακὰ, Θαυμαστὰ ἐπιτεύγματα Θαυμαστῆς ὁμορφιάς, τὰ ἐδημοσύργησαν οἱ ἄνθρωποι, διότι ἤσθάνοντο τὴν ἀνάγκην, ἐκτὸς ἀπὸ τὸν πνευματικὸν τρόπο ἄλλὰ καὶ μὲ τὸν υἱλικὸν τρόπο, ποὺ εἶναι ἄλλοιweise σφικτὰ δεμένος μὲ τὸν πνευματικόν, νὰ ἐκφράσουν τὴν εὐγνωμοσύνην τους στὸ θεῖον, γιὰ κάτι εὐτυχές ποὺ τοὺς συνέβη, μὴ νίκη, μὴ ἐπιτυχία καὶ ἔτσι ὥστε νὰ εἶναι τόσο ὠραῖα, ἁρμονικὰ καὶ ὁμορφα τὰ προσφερόμενα δῶρα, ὥστε νὰ εἶναι εὐπρόσδεκτα ἀπὸ τὸν τιμῶμενο θεόν, αὐτὸς δὲ νὰ ἀγάλλεται γιὰ τὸ δῶρο πρὸς αὐτόν.

Καὶ τώρα κάνουμε τὴ γνωριμία τῆς Θαυμαστῆς αὐτῆς γωνίας, τοῦ μεγαλόπρεπου τούτου τοπίου, τῆς ξεχωριστῆς αὐτῆς γωνίας τοῦ Περνασσού. Γιατί ἡ

γνωριμία αυτή θα μας διευκολύνη πολύ στην εισαγωγή της λατρείας εις τους Δελφούς. Τὸ Δελφικὸ δὲν εἶναι ὁποιοδήποτε τοπίο ἐνὸς βουνοῦ τῆς πατρίδας μας. Ἐχει ἰδιαίτερο χαρακτήρα, μὴ μοναδική καὶ ὑποβλητικὴ φυσιογνωμία.

Ἡ φυσιογνωμία τοῦ τοπίου εἶναι ὑποβλητικὴ καὶ κάτι πάρα πάνω: σὲ ἀφήνει κατάπληκτο τὸ μεγαλεῖο του. Τὸ θέκιμα εἶναι μεγαλόπρεπο. Σὰν νὰ ἔχη ἀνοίξει ὁ τόπος ἀπὸ σεισμὸ στὰ δύο, ἕνα τεράστιο βαθὺ χάσμα ὡς τὴν κοιλάδα κάτω μακρὰ, μέσα στὸ λόγγο μαντεύουμε τὰ χάσματα καὶ μάλιστα μόλις φθάσουμε στὴ ρίζα τῶν δύο Φαιδριάδων, ἐκεῖ ἀκριβῶς ποὺ εὐρίσκται ἡ πηγὴ τῆς Κασταλίας βλέπουμε τὸ μεγάλο ἀτέλειωτο χάσμα τὸ ὀνομαζόμενον Ἀρκουδόρεμα.

Στὸ σημεῖο αὐτό, δίπλα στὴν Κασταλίαν, ὁ βράχος τοῦ Φλεμπούκου (Γάμπεια), ὑψώνεται ἀπὸ πάνω μας σχεδὸν κοφτὸς περὶ τὰ 700 μέτρα.

Στὸ τοπίο αὐτό, μὲ τὰ θαυμάσια χρώματα τοῦ πρωινοῦ τῶν Δελφῶν, μὲ τὸ πέταγμα, τὸ φτερούγισμα τῶν ὄρνιων, αἰσθάνεται κανεὶς θεός.

Μποροῦμε νὰ καταλάβουμε τι αἰσθήματα ἐδημιουργοῦντο μέσα στις ψυχὰς τῶν ἀνθρώπων ποὺ ξεκινούσαν ἀπὸ τὰ πέρατα τοῦ τότε γνωστοῦ κόσμου, γιὰ νὰ ἀκούσουν τὰ μελλούμενα ἢ γιὰ νὰ ζητήσουν τὴ συμβουλὴ τοῦ θεοῦ.

Ὅταν ἐμεῖς σήμερα διαβάζουμε στὴ Σίβυλλα π.χ. τοῦ Σικελιανοῦ «τὰ μαντικά τὰ νάματα ἀπ' τὰ θράγια διανεμίζονται», καὶ παρακάτω «γεμάτη ἡ γῆ

εἶν' αὐτή, ὡς τὰ βάθη ἀπὸ τῆς θείας μαντείας τὸ πνεῦμα ὡς κι' ὅλα γύρωθὲ μας εἶναι ποτισμένα στῆς προφητείας τὰ νάματα». . . τότε ἐμεῖς δὲν αἰσθανόμαστε παρὰ μὴ ποιητικὴ μεταφορά, ἔστω καὶ μὴ πνευματικὴ συγκίνηση. Οἱ Ἀρχαῖοι ὅμως, ἀσφαλῶς, δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία, ἠσθάνοντο ἄμεσα πῶς στὸν τόπο τοῦτο, κάποιες κρυφές δυνάμεις ἀναδεύονται καὶ ἐνεργοῦν ὥστε ἡ γῆ νὰ ἔχη ἀνοίξει καὶ νὰ φανερώνη ἔτσι ἕνα ἀπὸ τὰ ἄπειρα μυστικά τοῦ κόσμου ποὺ ὁ ἄνθρωπος ἔπρεπε νὰ εἶναι πολὺ καλὰ παρασκευασμένος γιὰ νὰ καταλάβῃ, νὰ εἶχε δηλαδὴ πλησιάσει τὸ θεῖον, τὸν Θεόν, διότι ἐμεῖς πιστεύουμε ὅτι ἡ φύσις μόνον στοὺς ἄγνους, τοὺς καθαρὸς στὴ σκέψι, φανερώνει τοὺς σκοποὺς τῆς καὶ τὰ μυστικά τῆς. Οἱ ἄγνοι πρῶτοι ἔμαθαν ὥστε ἡ ἐπικοινωνία μὲ τὰς ἀοράτους, ἀνωτέρας καὶ ἀγνώστους δυνάμεις καὶ λατρευτικὴ ἐκδήλωσις πρὸς αὐτές, νὰ ἀπευθύνουν πρῶτα τὴν εὐγνωμοσύνην τους στὴ Μητέρα Φύσιν, ἀπὸ τίς οὐσίαις τῆς ὁποίας συντηροῦνται, ἐξελίσσονται καὶ — τὸ σοβαρότερο — σκέπτονται. Οἱ ἄγνοι τὴν ψυχὴν δύνανται νὰ γνωρίσουν τὴν ἀλήθειαν τῶν πραγμάτων τῆς φύσεως.

Περὶ αὐτὴν τὴν θεορίαν καὶ μὲ ἄγνους ἀνθρώπους θὰ συναντήσωμε καὶ θὰ ἀποκλύψωμε ἀληθείας τὰς ὁποίας ἡ φύσις ζηλοτύπως κρατεῖ μέσα τῆς καὶ μόνον ὅταν οἱ ἄνθρωποι ὠριμάζουν ἐπιτρέπεται νὰ τὰς γνωρίζουν καὶ τότε ἀκόμη καὶ ἐν μέρει, ἔχει πλήρως. Γι' αὐτὸ οἱ ἐκλεκτοὶ καὶ οἱ ἄγνοι ἄνθρωποι μὲ μεγάλο σε-

θασμό και ευλάβεια, ήρχοντο έδω και εκόσμιον με ώραία δημοουργήματα και καλλιτεχνικά μνημεία εξαιρέτου τέχνης και κάλλους. Υπολογίζονται σε 6.500 αγάλματα τα όσα εκόσμιον τον χώρον των Δελφών. Είς την ιερότητα του μέρους ενεπιστευόντο την φύλαξιν των ιερών θησαυρών αυτών. Σε κανένα άλλο μέρος δέν ενεπιστευόντο με τόσην έμπιστοσύνην και ασφάλειαν, "Ελληνες και θάρβαροι, την φύλαξιν των θησαυρών των.

Έδω συνελήφθη, το πρώτον, ή ιδέα της παγκοσμίου συνεργασίας των τότε γνωστών λαών της Γης. Έδω έλαβε μορφήν ή "Αμφικτιονία και έλειτούργησεν ως θεσμός, όστις εκαλλιεργήσεν την κατανόησι μεταξύ των λαών και την συνεννόησι για να αποφευχθούν οι καταστρεπτικοί πόλεμοι, διότι οι πόλεμοι δέν είναι λύσεις, είναι καταστροφάι.

Οί Δελφοί ήσαν αρχαία επίσημος πόλις της Φωκίδος κάτω και πέριξ των Φαιδριάδων, όπου σάν μεγάλες πέτρες έχωριζαν την πλευρά αυτή του Παρνασσού σε δύο μέρη, όπου πρό όλίγου είπαμε.

Κατά την παράδοσι, τους πανάρχαιους χρόνους εκεί έλατρεύθη ή Γαΐα, ή γη μας και ό Θεός των υδάτων ό Ποσειδών. Και γι' αυτό έλέχθη ότι οι Δελφοί είναι: «Γης όμφαλός», έξ ου και ήμεις οι νεώτεροι μη αντιλαμβανόμενοι την μυστηριακήν έννοιαν της φράσεως, ή την συμβολικήν τοιαύτην, επαναλαμβάνομεν άνο-

ήτως, ότι είμεθα ό περιούσιος λαός του κόσμου, δηλαδή περι ήμιας έχομεν την αξίωσιν να περιστρέφεται ό σημερινός κόσμος, και τουτο διότι, δυστυχώς, δέν κατενόησαμεν το νόημα των ρητών των αρχαίων προγόνων μας.

Ο θρύλος αναφέρει ότι κατά την αρχαιότητα ό Ζεύς για να εύρη το κέντρο της Γης απέλυσε δύο άετούς από ανατολικά και δυτικά έξ αντιθέτου. Οί άετοί αυτοί κατά την παράδοσιν συνηντήθησαν επί σημείου το όποιον και απέκλήθη όμφαλός της Γης, δηλαδή το κέντρο αυτής.

Και επανερχόμεθα εις την παράδοσιν κατά την όποιαν ή πρώτη εμφάνισις της λατρείας του Απόλλωνος πρέπει να ήτο περί τα 2.000 π.Χ. και να είχε σχέσιν με τον Μινωικό πολιτισμό, διότι έδεικνύετο περί την παραλίαν της περιοχής θωμός του Απόλλωνος, τον όποιον έλέγετο ότι έκτισεν αυτός ό ίδιος, οδηγήσας έως εκεί υπό μορφήν Δελφίνος, πλοία Κρητών εκ Κνωσσου, επί πολυ δέ κατόπιν διετηρήθη ή παράδοσις αυτή. Εϋθύς μετά ό Απόλλων μεταμορφωθείς εις νεανίαν ωδήγησε τους Κρήτας, διά μέσου των όρέων εις το μέρος όπου υπάρχει μέχρι σήμερα ό ναός του. Αλλά αυτό είναι μία παράδοσις. Κατ' άλλην παράδοσιν, άλλους βορείους, εκ του Όλύμπου, του όρους των θεών, ωδήγησεν ό Απόλλων και εκεί εκτίσθη υπ' αυτού ό ναός του. Αλλά δέν υπάρχει τέλος με τάς παραδόσεις και έτσι κι' ήμεις σταματούμε το κεφάλαιο τουτο για να επανέλθωμε στο κεφάλαιο

της Λατρείας.

Πρώτη ελατρεύθη η Γαΐα και ὁ Ποσειδῶν (ὁ σείων τὴν Γῆν). Ἡ Γαΐα λοιπὸν φέρεται ὡς πρωτομάντις, δηλαδή ἡ πρώτη ἰδρύσασα τὸ Μαντεῖον τὸ ὁποῖον ἐφύλασσαν ὁ δράκων, παρὰ τὸν ὁποῖον ὑπῆρχε «στόμα γῆς», κάποιο προφανῶς γεωγραφικὸ ἀνοιγμα ἀπὸ τὸ ὁποῖον ἔβγαζαν ἀτμοί. Εἰς τὸ σημεῖον αὐτὸ εἶχε τοποθετηθῆ γάλκινος τρίπους ἐπὶ τοῦ ὁποῖου ἐκάθητο ἡ Πυθία καὶ ὑπὸ τὴν ἐπήρειαν τῶν ἀτμῶν καὶ τὸ μᾶσθημα φύλλων δάφνης «προέλεγε» μὲ λέξεις ἀσυναρτήτους, τὰς ὁποίας εὐφεῖς ἱερεῖς κατέγραφον καὶ κατόπιν συνέτασσαν τὰς ἀπαντήσεις.

Κατὰ δὲ τὸν Κάρλ Σδεντέμεν, τὸν ὁποῖον ἀναφέρει καὶ ὁ Γουδῆς εἰς τὴν ἐργασίαν του περὶ τοῦ Μαντείου τῶν Δελφῶν, ὁ τρίπους ἦτο ἓν ἐκ τῶν μαντικῶν μέσων.

Στὴν πολυτάραχη ἱστορία τῶν Δελφῶν μπορούμε νὰ διακρίνουμε δύο περιόδους μὲ διαφορετικὸ χαρακτήρα: α) Μία παλαιότερη ποὺ κατεβαίνει ὡς τὸν 4ον αἰῶνα π.Χ. καὶ β) μιὰ νεώτερη ἀπὸ τὸν 4ον αἰῶνα ὡς τὴν ἐπικράτησι τοῦ Χριστιανισμοῦ. Ἡ παλαιότερη περίοδος ἀπὸ τὸν 8ον τοῦλάχιστον αἰῶνα, ὡς ἀναφέρει ὁ Καροῦζος, μέχρι τοῦ 4ου σὲν χρόνια τοῦ Φιλίππου καὶ τοῦ Ἀλεξάνδρου εἶναι ἡ περίοδος τῆς μεγάλης ἀκμῆς τοῦ Δελφικοῦ Ἱεροῦ, τῆς δελφικῆς Λατρείας, ἀλλὰ κατόπιν μετὰ τὸν 4ον αἰῶνα, ἀρχίζουν μεγάλες περιπέτειες στὸν Δελφικὸ λατρευτικὸ χῶρο.

Κατὰ τὸ 373 π.Χ., δυνατὸς

σεισμὸς γκρέμισε μεγάλους βράχους ἀπὸ τῆς Φαιδριάδος ποὺ κατέστρεψαν τὸν Ναὸ τοῦ Ἀπόλλωνος.

Τότε οἱ Ἕλληνες ἀποφασίζουν τὴν ἀνοικοδόμησι τῶν ἱερῶν τῆς Λατρείας καὶ ἰδίᾳ τοῦ Ναοῦ τοῦ Ἀπόλλωνος. Τέλος, τὸ 333 π.Χ., ἔγιναν τὰ ἐγκαίνια τοῦ νέου ναοῦ τοῦ Ἀπόλλωνος, μὲ μεγάλη μεγαλοπρέπεια, ξοδεύτηκαν δὲ 600 τάλαντα.

Μὲ τὸν Ἀλέξανδρο καὶ τοὺς διαδόχους του ἀρχίζει γιὰ ὅλη τὴν Ἑλλάδα ἡ ἑλληνιστικὴ ἐποχὴ καὶ γιὰ τὴ Δελφικὴ ἱστορία ἡ 6' περίοδος. Κατὰ τὴν περίοδο αὐτὴ τὸ Μαντεῖο δίδει πάντοτε χρησίμους, ἀλλὰ πλέον χωρὶς τὴν προηγουμένην βαρῦτητα καὶ πίστιν. Οἱ χρησιμοὶ δὲν πραγματοποιοῦνται, οἱ ἀποφάσεις οἱ κοσμοϊστορικὲς δὲν γαίνουσι στοὺς Δελφούς· οἱ πραγματικοὶ χρησιμοὶ γαίνουσι, δίδονται· στὴ Ρώμη. Πραγματικὰ ὁ Καβάφης μὲ τὸ ποίημά του «Ἠρέσθεις ἀπὸ τὴν Ἀλεξάνδρεια», δίδει ἄριστα τὴν εἰκόνα ἐκείνης τῆς ἐποχῆς.

Δὲν εἶδα, ἐπὶ αἰῶνας τέτοια ὠραία δῶρα στοὺς Δελφούς σὰν τοῦτα ποὺ ἐστάλθηκαν ἀπὸ τοὺς δύο τοὺς ἀδελφούς.

(Τοὺς ἀντιζήλους Πτολεμαίους βασιλεῖς).

Ἀφοῦ τὰ πῆραν ὅμως, ἀνησύχησαν οἱ ἱερεῖς γιὰ τὸ χρησιμὸ.

Τὴν πείραν ὅλην των θὰ χρειαθοῦν,

τὸ πῶς μὲ ὀξύνοια νὰ συνταχθῇ ποῖος ἀπὸ τοὺς δύο, ποῖος ἀπὸ τέτοιους δυὸ νὰ δυσαρεστηθῇ.

Καὶ συνεδριάζανε τὴ νύκτα

μυστικά και συζητούν των Λαγιδών τὰ οίκογενειακά. Ἀλλὰ ἰδοὺ οἱ Πρέσβεις ἐπακηλθόν, χαίρετοῦν.

Στὴν Ἀλεξάνδρεια ἐπιστρέφουν
λένε

Καὶ δὲν ζητοῦν χρησμὸ κανένα
Καὶ οἱ ἱερεῖς τ' ἀκοῦνε μὲ χαρὰ
(ἐνωεῖται πού κρατοῦν τὰ δῶρα
τὰ λσμπρά)

ἀλλὰ εἶναι καὶ στὸ ἔπακρο ἀπορ-
ρημένοι

μὴ νοιώθοντας τὴ ἡ ξαφνικὴ ἀδια-
φορία αὐτὴ σημαίνει,

Γιατὶ ἀγνοοῦν πού χθὲς στοὺς
πρέσβεις ἦλθαν νέα βαρεῖα
στὴ Ρώμη δόθηκε ὁ χρησμὸς
ἐγίνε ἐκεῖ ἡ μοιρασιά.

Καὶ τῶρα πηγαίνοντας νὰ ἐπι-
σκεφθοῦμε τὰ μνημεῖα καὶ τὰ
ιερά, θὰ ἀντικρύσουμε τὸ Γυμνά-
σιο, τὸν Σταθμὸ, τὸ Θέατρο, τὸ
Ἴερό τοῦ Ἀπόλλωνος, τοὺς δια-
φόρους θησαυροὺς, ἀναθήματα,
ἀγάλματα κλπ., ὧν οὐκ ἔστιν ἀρι-
θμὸς. Παρὰ τὰ ὅσα ἐκλάπησαν
κατὰ καιροῦς ἀπὸ τοὺς ἰσχυροὺς
τῆς Γῆς.

Καὶ ἀφοῦ τελειώσουμε τὴν πε-
ριήγησί μας, ὅπως μπορούμε
καλλίτερα καὶ νὰ δοῦμε ὅσο μπο-
ροῦμε περισσότερα μὲ τὰ μάτια

τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ πνεύματος,
τότε θὰ πρέπει: μέσα σὲ μιὰ
πνευματικὴ καὶ ψυχικὴ ἔξαρσι
νὰ προσπαθήσουμε νὰ ἀκούσωμε
σὰν ἀπὸ ἤχο πού ἔρχεται ἀπὸ τὰ
βάθη τῶν αἰώνων τὸν τελευταῖο
χρησμὸ πού εἶπε ὁ Φοῖβος Ἀ-
πόλλων στὸν Ἰουλιανό:

«Ἐῖπατε τῇ βασιλεῖ, χαίρει πέ-
σα: δαίδαλος αὐλά: οὐκέτι Φοῖβος
ἔχει: καλύβαν, οὐ μάντιδα δά-
φνην, οὐ παγὰν λαλέουσιν: ἀπέ-
σβετο καὶ ἄλλον ὕδωρ».

Καὶ γιὰ νὰ θυμηθοῦμε τὸν
χρησμὸ ἀπὸ τὸν Ἰουλιανὸ τοῦ
Καζαντζάκη, πού προσπάθησε νὰ
τὸν ξαναζῶντανέψη στὴ γλῶσσα
τῆς δικῆς του:

«Πέστε τοῦ Βασιλιά
γκρεμίστηκαν οἱ πλουμιστὲς αὐ-
λὲς

δὲν ἔχει ὁ Φοῖβος πιά καλύβη
οὐδὲ προφητικὰ ἔχει δάφνη
μήτε πηγὴ πού νὰ λαλή
καὶ τὸ μιλητικὸ νερὸ βουβάθη.

Καὶ τῶρα ἀγαπητοί μου φί-
λοι: θὰ μοῦ ἐπιτρέψετε νὰ τελειώ-
σω τὴ μικρὴ μου αὐτὴ ὀμιλία μὲ
μιὰ φράσι τοῦ Πλάτωνος στὸ Φαί-
δρο γιὰ τοὺς Δελφοὺς: «Τῷ ὄντι
γὰρ θεῖος ἔοικεν ὁ τόπος εἶναι».

ΚΩΣΤΗ ΜΕΛΙΣΣΑΡΟΠΟΥΛΟΥ

Ο ΙΗΣΟΥΣ

Ποῖος ὑπῆρξεν ὁ Ἰησοῦς; ● Αἱ διάφοροι περὶ αὐτοῦ ἄποψεις ἐκτιθέμεναι ἀμερολήπτως. ● Ὁ Ἰησοῦς κατὰ τὸν Ρενάν. ● Ὁ Ἰησοῦς κατὰ τὸν Συρέ. ● Ἡ διδασκαλία τοῦ Ἰησοῦ ἀπὸ τὴν Καινῆ Διαθήκη.

ΤΙΜΑΤΑΙ ΜΟΝΟΝ Δρχ. 100

Ἕνα πολὺ καλὸ βιβλίον

A. Besant - C. Leadbeater

Ἡ Ἀτραπὸς τοῦ Ἀποκρυφισμοῦ

Μετάφρασις ΔΗΜ. Κ. ΕΥΑΓΓΕΛΙΔΟΥ

Σελίδες 400 — Δρχ. 200

- Ἄρτος
 - Ζυμαρικά
 - Φρυγανιές
- γιά διαβητικούς

Ζ Ω Γ Ρ Α Φ Ο Υ

Ἄγαππτέ μας Φίλε,
Ἐστειλες τή συνδρομή σου
γιά τό 1980 - δηλαδή 200 δραχ.
καί προαιρετικῶς 300;
Ἐάν τήν ἔστειλες, **ΕΥΧΑΡΙ-**
ΣΤΟΥΜΕ.
Ἐάν ὄχι ἀκόμη, **ΣΕ ΠΑΡΑΚΑ-**
ΛΟΥΜΕ μὴν ἀμελήσης ἄλλο.
Κάθε καθυστέρησις εἶναι
ἐπιζήμια.

Ο ΙΛΙΣΟΣ

Ἡ μοναξιά στὴν κοινωνία

Τὸ πρόβλημα τῆς μοναξιάς τοῦ ἀνθρώπου, τῆς ἀπομονώσεως τοῦ ἀπὸ τῆ σύγχρονη κοινωνία, ἦταν τὸ θέμα μιᾶς συγκεντρώσεως στὴ Φιλοσοφικὴ σχολὴ Θεσσαλονίκης, μὲ πρωτοβουλία τοῦ Μητροπολίτου τῆς συμπρωτεύουσας κ. Παντελεήμονος καὶ μὲ συντονιστὴ τὸν ἱερέα τῆς Ἀχειροποιήτου Μεθόδιον Ἀλεξίου.

Ὁ ἱερέας Μεθόδιος, πού συγχρόνως εἶναι καὶ φοιτητῆς τῆς φιλοσοφικῆς, ὁμολογουμένως ξάφνιασε μὲ τὴ μοντέρνα καὶ σωστὴ φιλοσοφικὴ τοποθέτησή του πάνω στὸ πρόβλημα τῆς μοναξιάς τῶν νέων. Παρὼν ἦταν καὶ ὁ δοκηθὸς τῆς φιλοσοφικῆς σχολῆς κ. Παπαγγελῆς.

Στὴν εἰσήγησή του ὁ παπὰ - Μεθόδιος ἀνεφέρθη στοὺς λόγους πού σπρώχνουν τὸν ἄνθρωπο στὴν ἀπομόνωση καὶ κατ' ἐπέκταση στὴ νευρωτικὴ μοναξιά, σύμφωνα μὲ τὶς θέσεις πού ὑποστηρίζει ἡ ψυχολόγος - ψυχαναλύτρια Κάρεϋ Χόρνεϋ.

Τόνισε ἐπίσης τὸ πόσο ὀδυνηρὸ εἶναι τὸ πρόβλημα τῆς μοναξιάς στὶς μέρες μας, ὀρίζοντας ὡς βασικὴ του αἰτία τὴν ἀδυναμία τοῦ ἀνθρώπου νὰ ἐπικοινωνή-

νήσει μὲ τὸν ἑαυτό του.

«Ἡ τόλμη μας, ὑπεγράμμισε, ν' ἀναφερόμαστε σὲ τέτοιους ψηλοὺς σκοποὺς, βασίζεται στὴν πεποίθησή, ὅτι ἡ ἀνθρώπινη προσωπικότητα μπορεῖ ν' ἀλλάξει. Δὲν εἶναι μονάχα τὰ παιδιὰ εὐπλαστά. Ὅλοι μας ἔχουμε τὴ δυνατότητα τῆς ἀλλαγῆς ὅσο ζοῦμε. Ἡ αὐθόρμητη ἐγκαρδιότητα, τὸ νὰ ζεῖς χωρὶς προσχήματα, νὰ εἶσαι συναισθηματικὰ εἰλικρινής, εἶναι στίγματα καλῆς θελήσεως. Ἐλευθέρωσε τὶς δυνάμεις σου στὸν ἀγῶνα πού θὰ σὲ φέρει κοντὰ στὸν ἀληθινὸ σου ἑαυτό καὶ στὸ συνάνθρωπό σου.

Ἐν συνεχείᾳ, ὁ εἰσηγητῆς ἐξήγησε τί εἶναι νεύρωση καὶ ἀκολούθησε πολὺωρη συζήτηση, πού ἀπέδειξε ὅτι πρέπει νὰ ὑπάρξει ἓνας θετικὸς προβληματισμὸς τῶν νέων, ἐφ' ὅσον μέσα τους εἶναι ριζωμένη ἡ διάθεσις γιὰ ἐπικοινωνία. Τὸ μόνο πού λείπει εἶναι τὰ κίνητρα γιὰ τὴν πραγματοποίησή αὐτῆς τῆς διαθέσεως.

Ἡ συζήτησις ἄρχισε μὲ τὴν προσπάθεια νὰ βρεθοῦν τὰ βασικὰ αἰτία τῆς ἀπομονώσεως τοῦ ἀτόμου. Ἔτσι, ὀρίστηκαν ὡς δύο πρῶτες αἰτίες τῆς ἀπομονώσεως, ἡ τεχνοκρατούμενη καὶ ἀπρόσωπη κοινωνία μας καὶ ἡ οἰ-

κογένεια, που δημιουργούν τις κατάλληλες συνθήκες δημιουργίας της νευρώσεως.

Εν συνεχεία, το πρόβλημα μετετέθη μέσα στη ζωή του Πανεπιστημίου και των δομών που το περιβάλλουν, ενώ παράλληλα διατυπώθηκε ή άποψις ότι υπάρχει θέληση για επικοινωνία, μόνο που παρεμβάλλεται ο εγωισμός και ο φόβος στην προσπάθεια να δώσει ο νέος κάτι άπ' τον έαυτό του, ώστε να μπορέσει να πλησιάσει τους άλλους.

Αναφέρθησαν κατόπιν προσωπικά βιώματα φοιτητών, που απέδειξαν το μέγεθος της μοναξιάς, που κυκλώνει τους νέους σήμερα και τους οδηγεί από τη μια στη νεύρωση και άπ' την άλλη στη χρήση ήρεμιστικών.

Σιγά - σιγά, τὰ θέματα γενικεύτηκε ως προς την αντιμετώπιση του προβλήματος της νευρώσεως, που απέδειχθη ότι απασχολεί με πάμπολλες μορφές τους ανθρώπους της σύγχρονης τεχνοκρατούμενης κοινωνίας μας.

Ἡ Ἀνάστασις καὶ ἡ ἠθικὴ κρίσις

Στὸ Πασχαλινὸ του μήνυμα, ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης κ. Δημήτριος ἐτόνισε:

«Διὰ τῆς σταυρικῆς θυσίας καὶ τῆς τριημέρου Αὐτοῦ Ἀναστάσεως, ὁ Θεάνθρωπος Ἰησοῦς ἐπιγινώσκειται ὡς ἀγάπη καὶ Θεοῦ δύναμις, ὡς ἄνθρωπος ἅμα καὶ Κύριος τῆς δόξης. Τὰ δύο ταῦτα — Σταυρὸς καὶ Ἀνάστασις — προσχρoύουσιν ἴσως εἰς τὸν ψυχρὸν λόγον ὡς ἀντινομία ἀπαράδεκτος, μάλιστα δὲ σήμερον, ὅτε

εἰς παγκόσμιον κλίμακα, παρατηρεῖται μεγάλη κρίσις τῶν θρησκευτικῶν καὶ πνευματικῶν ἀξιών, καὶ τὸ κοσμικὸν καὶ ὑλιστικὸν πνεῦμα ἔχει κατακτήσει θεωρητικῶς καὶ πρακτικῶς τὴν ζωὴν τῶν ἀνθρωπίνων μαζῶν. Εἶναι ὅμως πραγματικότης ἱστορική, ὁμολογηθεῖσα ὡς τοιαύτη ὑπὸ ἐνὸς ἰσχυροῦ ἀρνητικοῦ πνεύματος, ἐνὸς Ἰφανατικοῦ καὶ Χριστομάχου Φαρισαίου, τοῦ Παύλου, καὶ ὑπ' αὐτοῦ τὸ πρῶτον παραδοθεῖσα εἰς τὴν πίστιν εἰκόσιν ἔλων αἰώνων.»

Περαιτέρω, ἐτόνισε, δίνοντας στὸ γεγονός τῆς ἀναστάσεως μιὰ ἄλλη διάσταση:

«Ἐν εἶναι ὅμως ἡ Ἀνάστασις μόνον ἱστορικὸν γεγονός τοῦ παρελθόντος στατικόν, τὸ ὅποσον ἄπαξ συνέβη ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ Χριστοῦ, οὔτε ἄλλιν μόνον θαῦμα, δικαιοῦν τὴν θείαν ἐνανθρώπησην, παράγον τὴν πίστιν εἰς τὴν ἀνάστασιν τῶν νεκρῶν, καὶ ἐξηγοῦν τὴν δύναμιν τῶν Χριστιανῶν μαρτύρων καὶ τῶν δικαίων τὴν ἐλπίδα. Εἶναι ἅμα καὶ γεγονός δύναμικόν, κατὰ τρόπον μυστικόν ἐπαναλαμβανόμενον ἐν τῇ συνειδήσει καὶ ἐν ταῖς καρδίαις τῶν πιστῶν, βίωμα ἐσωτερικόν καὶ ζωὴ, ἀδαπάνητος δύναμις ἀνακαινίσεως καὶ ἐξυψώσεως τοῦ ἀτομικοῦ καὶ τοῦ κοινωνικοῦ ἡμῶν βίου. Ἐξαίρων τὴν Ἀνάστασιν ὡς ἐσωτερικὴν ἠθικὴν δύναμιν, λέγει που ὁ κήρυξ τῆς Ἀναστάσεως ἱερός Χρυσόστομος, ὅτι αὕτη «πολλὴν τῆς ἀρετῆς παρυσκευάζει ποιεῖσθαι τὴν ἐπιμέλειαν καὶ μετὰ πολλῆς σπουδῆς τὴν κακίαν φεύγειν, καὶ γαλήνης ἅπαντα καὶ εἰρήνης

πληροῖ». Προϋπόθεσιν αὐτῆς ἄλλως τε ἢ Ἀνάστασις ἔχει τὴν νέκρωσιν μὲν τῆς ἁμαρτίας, τὴν ἀνακαίνισιν δὲ τοῦ ἔσω ἀνθρώπου, καὶ τὴν προαγωγὴν αὐτοῦ ἐν τῇ κατὰ Θεὸν ζωῇ.»

Ἡ ζωὴ ξαναανθίζει!

Περικοπή ἀπὸ χρονογράφημα τοῦ κ. Νίκου Δήμου στὰ «Ἐπίκαιρα», γιὰ τὸν «πόνο τῆς ἀνοίξεως»:

«Ὅλα καλά, Θεέ μου — ἀλλὰ γιατί μᾶς ἔδωσες τὴν Ἀνοίξη; Δὲν ἀντέχεται! Αὐτὸ τὸ φτωχὸ σῶμα, πού σταθερὰ πορεύεται τὸν δρόμο τῆς φθορᾶς, βλέπει τὴν ἀναγέννηση, τὴν ἀνανέωση, τὴν ἀνάπλαση καὶ μαρᾶζώνει ἀπὸ πάθος καὶ φθόνο.

Τί εἶναι αὐτὸς ὁ κύκλος ὁ μυστικός τῆς κατάλυσης καὶ τῆς ἀνάστασης; Γιατί πρέπει ὁ σπόρος νὰ πεθάνει στὸ χῶμα, γιὰ νὰ ξαναζήσει; Εἶναι σημάδι, προμήνημα ἀνάστασης καὶ γιὰ μᾶς; Ἡ εἴμαστε πλάσμα πού δὲν ξαναανθίζει;»

Ἡ Φύσις εἶναι ΜΙΑ, ἀγαπητέ Κύριε Δήμου, μόνον ὅτι δὲν εἶναι ὁρατὸς ὅλας οἱ διεργασίες τῆς...

Οἱ Ἱεροκήρυκες

Ἀπὸ ἀφορμὴ τὸ Πανελλήνιο συνέδριο τῶν Ἱεροκηρύκων (130 ἀπὸ 76 μητροπόλεις), ὁ γνωστός θεολόγος κ. Ἄρης Πανώτης ἔγραψε στὴ «Μεσημβρινή» τῆς 3ης Μαΐου, μεταξύ ἄλλων:

«Ἡ κοινὴ γνώμη δυσφορεῖ ἀπὸ καιρό. Ἔχει ἐπισημάνει πὺς πολλοὶ Ἱεροκήρυκες ἔχουν ἐντε-

λῶς χάσει τὴν ἐπαφή τους μὲ τὸ πάντα καινούργιο μήνυμα Εὐαγγελίου. Ἴσως, γιατί τοὺς διαφεύγει καὶ ἡ σημερινὴ πορεία τῆς συνείδησης τῆς Ἐκκλησίας. Ἀνεβαίνουν στοὺς ἄμβωνες, χωρὶς πραότητα εὐαγγελικοῦ ποιμένα, διάκριση πνευματικοῦ ἀνθρώπου, εὐγένεια σοδαροῦ δασκάλου. Παίρνουν ὕψος ἀντίθετο στὸ παρακλητικὸ πνεῦμα τοῦ Εὐαγγελίου. Μεταβάλλονται: σὲ Εἰσαγγελεῖς τῆς ἔδρας τοῦ Κανονικοῦ Δικαίου, δίκην μεσαιωνικῶν Ἱεροξεταστῶν. Τοὺς πάντες κρίνουν καὶ ἀνακρίνουν, μῆπως «ὑπέπεσαν εἰς τὰς αἰρέσεις», πού κατασκεύασε τὸ «θεολογικὸ» τους παραλήρημα. Εἶναι ἔτοιμοι νὰ καταγγείλουν καὶ αὐτὸν τὸν Κύριό τους, ἂν ἐπαναλάβει τὸν πόθο του γιὰ τὴν ἐνότητα τῆς Ἐκκλησίας Του, ἢ τὸν Παῦλο, ἂν ξαναπλέξει τὸν ὕμνο τῆς Ἀγάπης. Ἄντι νὰ ἐμπιστεύονται: στὴ δύναμη τοῦ Παράκλητου, τὸ μέλλον τῆς Ἐκκλησίας, θέλουν ἀναρμόδια, καὶ μάλιστα χωρὶς αἰσθησιμὴ τῶν σημερινῶν δεδομένων ν' ἀσκοῦν ὁ καθ' ἓνας ἀπὸ τὸν ἄμβωνα τῆ δικῆ του ἐκκλησιαστικῆ «πολιτικῆ». Καὶ εἶναι αὐτὴ ἡ πολιτικὴ τίς περισσότερες φορές τακτικὴ «μερίσματος» τοῦ χιτῶνα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, χάριν μιᾶς νεφελώδους «Ὀρθοδοξίας».

Τὸ Πατριαρχεῖο

Τὴν τελευταία Κυριακὴ τοῦ Ἀπριλίου, ὁ ἀρχιεπίσκοπος Ἀμερικής κ. Ἰάκωβος ἀνεφέρθη μὲ ἐγκύκλιό του πρὸς τίς ἐλληνικές ὀρθόδοξες ἐκκλησίες τῆς δικαιοδοσίας του, στίς παραβιάσεις

έναντίον του Οικουμενικού Πατριαρχείου.

Ανεφέρθη σέ όσα ύποφέρουν σί λίγοι—μόλις 7.000 Έλληνες χριστιανοί πού έχουν παραμείνει στήν Κωνσταντινούπολη, τήν Ίμβρο και τήν Τένεδο, ώς και στόν κίνδυνο νά κλείσουν τά ελληνικά σχολεία και τά άλλα ελληνορθόδοξα ιδρύματα τής Κωνσταντινουπόλεως. Έκφράζει επίσης τή λύπη και τήν αγανάκτησή του, πού σί μεγάλες δυνάμεις, αλλά και τά εκατομμύρια τών ορθοδόξων καθολικών και διαμαρτυρομένων χριστιανών σιωπούν και αφήνουν νά καταπατούνται τά ανθρώπινα δικαιώματα και νά συνεχίζονται ή γενοκτονία και σί διωγμοί έναντίον τής μητέρας εκκλησίας και τών πιστών τής.

Ο αρχιεπίσκοπος Ίάκωβος καλεί, τέλος, τούς πιστούς τής ελληνικής ορθοδόξου εκκλησίας στή Βόρειο και Νότιο Αμερική, νά προσοΰν σέ έντονες διαμαρτυρίες σέ όλους τούς πολιτικούς και θρησκευτικούς ήγέτες τής χώρας, στό κογκρέσο και τούς άλλους εκπροσώπους τής πολιτείας και τών εκκλησιών, νά τούς ζητήσουν νά βοηθήσουν και νά εκφράσουν τίς διαμαρτυρίες τους γιά τήν επικρατούσα κατάσταση.

Ο στάρ Μπέντζι

Ταξιδεύει σέ πρώτη μόνο θέση αεροπλάνων, γευματίζει στά άριστοκρατικότερα ρεστωράν και συμβουλευέται τούς διασημότερους γιατρούς.

Τό σνόνιπ αυτό πλάσμα, δέν είναι παρά... σκύλος, ό Μπέντζι,

πού έγινε ήδη στήν Αμερική διασημότερος κι' άπ' τή Λάσσυ!

Μή φανταστήτε όμως, πώς ό Μπέντζι: εκπροσωπεί κάποια σπάνια ράτσα... Καθόλου! Πρόκειται γιά ένα «μπάσταρδο», μίγμα Κόκερ και Πούντλ, πού ή πονηρή μουσούδα του γέμισε τά μικρά μπλουζάκια και τίς άφίστες παιδικών δωματιών στήν Αμερική.

Τό πρώτο του φίλμ, έδω και μερικά χρόνια, είχε μεγάλη επιτυχία σ' όλο τόν κόσμο (έκανε τζέρο 45 εκατομμυρίων δολλαρίων).

Τόν Ίούλιο, θά κυκλοφορήσει στίς κινηματογραφικές αίθουσες όλου τού κόσμου, τό επόμενο φίλμ τού Μπέντζι, πού, όπως άρμίζει στίς μεγάλες θεντέτες, είναι... άρκετά κοσμοπολίτικο, γυρισμένο κάπου ανάμεσα στό Μόντρεαλ, τό Παρίσι και τό Λονδίνο...

Συμπρωταγωνιστής μέ τόν Μπέντζι, ό... Όμάρ Σαρίφ!

Η γή από ψηλά

Η Βαλεντίνα Βλαδιμίροβνα— ή πρώτη γυναίκα στό Διάστημα (17 Ιουνίου 1963) — είπε κατά τήν πρόσφατη διαμονή της στήν Αθήνα!

«Όνειρεύομαι μιá νέα πτήση στό διάστημα. Τό πρώτο πού σου κάνε: έντύπωση όταν θρίσκεσαι στό διάστημα, είναι πόσο μικρή είναι ή Γή, Αλλά και πόσο άμορφη — έτσι γαλάζια και άστραφτερή — και έχεις τή διάθεση νά μοιραστείς αυτές τίς έντυπώσεις σου μέ τούς άλλους ανθρώπους.

Ο ΧΡΟΝΟΓΡΑΦΟΣ

Μεταξύ μας

ΤΑ ΓΡΑΦΕΙΑ ΜΑΣ

Τὰ Γραφεία τοῦ «Ἴλισου», Δραγατσανίου 6, ὄροφος 6ος, (Πλατ. Κλαυθμώνος), εἶναι ἀνοικτὰ καθημερινῶς, πλὴν Σαββάτου, 9 - 12.30 π. μ Τηλ. Γραφείων: 3246-837.

ΕΜΒΑΣΜΑΤΑ

Παρακαλοῦμεν, ἀποστέλλετε μὲ ταχυδρομικὴν ἢ τραπεζικὴν ἐπιταγὴν εἰς τὴν διεύθυνσιν: «Κωστὴν Μελισσαρόπουλον, Δραγατσανίου 6, Ἀθήνας, 122». Ἀποστολαὶ μὲ τραπεζικὰς ἐντολὰς μᾶς δυσκολεύουν.

ΑΛΛΑΓΑΙ ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΩΝ

Τεύχη ἀποσταλμένα στοὺς κατωτέρω συνδρομητὰς μας, ἐπεστράφησαν ἀπὸ τὸ Ταχυρομεῖον μὲ τὴν σημείωσιν: «μετώκησε» ἢ «ἄγνωστος». Παρακαλοῦνται ὅσοι τοὺς γνωρίζουν νὰ τοὺς εἰδοποιήσουν ἢ νὰ μᾶς δώσουν τὰς διευθύνσεις των:

ΑΘΗΝΩΝ

Κυρ. Γεώργας, Βασ. Παύλου 11, Αἰγάλεω.

Νικ. Κουντῆς, Σκοπέλου 21.

Δημ. Μπακαφούκας, Χαροκόπου 4, Καλλιθέα

Φιλ. Παγουροπούλου, Ὑδρας 9.

Ἄνδρ. Χάλαρης Ἐθν. Τράπεζα.

ΕΠΑΡΧΙΩΝ

Στέφ. Βογιατζόπουλος, Δικηγόρος, Ξάνθη.

Ἐμμ. Σαριδάκης, Νεκταρίου 7, Ἡράκλειον.

Πέτρος Σεφερλής, Νικηταρᾶ 24, Τρίπολις

Γ. Παπαθανασίου, Θήρας 22, Ξάνθη

ΕΙΣΦΟΡΑΙ

Ὁ κ. Δημ. Σαραντόπουλος συνεισέφερεν ὑπὲρ τοῦ ἸΛΙΣΟΥ δρχ. 500.—

Ὁ κ. Κων. Μπερεδήμας συνεισέφερεν εἰς μνήμην Βασ Κριμπᾶ δρχ. 550 ὑπὲρ τῆς Θεοσοφικῆς Ἑταιρίας.

ΤΟ ΑΡΓΥΡΟΥΝ ΙΩΒΗΛΑΙΟΝ ΤΟΥ «ΙΛΙΣΟΥ»

Τὸ περιοδικὸ «ΦΥΣΙΟΛΑΤΡΗΣ» ἔγραψε (στὸ τεύχος 377) γιὰ τὸ Ἀργυροῦν μας Ἰωβηλαῖον:

«Τὰ 25 τοῦ χρόνια συμπλήρωσε τὸ Περιοδικὸ «ἸΛΙΣΟΣ» τῆς Ἐλευθέρας Σκέψεως, μὲ διευθυντὴ τὴν ἐξέχουσα προσωπικότητα τοῦ κ. Κωστὴ Μελισσαρόπουλου καὶ ἐπιμελητῆ τῆς ὕλης τὸν κ. Χρῆστο Ριζόπουλο. Τὸ περιοδικὸ αὐτό, γεμάτο φιλοσοφία, ἀνθρωπιά, γνώση, ἀγάπη, θεοσοφία, μὲ τὶς βαθύτερες ἔννοιες Ζωῆς καὶ ἄλλων παραγῶγων αὐτῆς, εἶναι ἓνα πολῦτιμον καὶ ἀπαραίτητον γιὰ ὅσους πιστεύουν στὴν Ὁμορφίαν καὶ στὴν Αλήθειαν καὶ πέρα ἀπὸ τὸ σῆμερον καὶ πέρα ἀπ' ὅ,τι βλέπομεν.

Τὸ Δ.Σ. τοῦ «Φυσιολάτρη» συγχαίρει καὶ εὐχεται γενέθλια καὶ στὴν 100ετία.»

Τὸ περιοδικὸ «ΣΤΑΘΜΟΙ» (Μάρτιος 1980), ἔγραψε:

«Μὲ τὸ τεύχος 136 (Ἰανουάριος - Φεβρουάριος 1980), τὸ «Διμηνιαῖον περιοδικὸν ἐλευθέρας σκέψεως», πού τόσο ἐπάξια διευθύνει ὁ παλαιόμαχος συνάδελφος κ. Κωστῆς Μελισσαρόπουλος, μὲ ἐπιμελητὴ τῆς ὕλης τὸν συγγραφέα καὶ κριτικὸ κ. Χρῆστο Ριζόπουλο, μπῆκε στὸν 25ο χρόνον τῆς ἐκδόσεώς του. «Ἀργυροῦν Ἰωβηλαῖον» χαρακτηρίζει τὸ γεγονός ἢ διεύθυνση τοῦ περιοδικοῦ. Ὁ Ἴλισός, κατὰ τὴ γνώμη μας, εἶναι ἀπὸ τὰ περιοδικὰ ἐκεῖνα, ποὺ γίνονται ἀπαραίτητα στοὺς ἀναγνωστές τους, ἐπειδὴ εἰδικεύει τὰ ἄρθρα καὶ γενικὰ τὴν ὕλην τους καὶ τὴν κατεύθυνον πρὸς τὴν κοινωνικὴ κάθαρση καὶ τὴν ἀνύψωση τοῦ ἀνθρώπου. Ἡ φωνὴ του γίνεταὶ καταρράκτης γιὰ νὰ ζεπλύνει τὸν ἐσωτερικὸν μας εἰαυτό καὶ νὰ τὸν ἐμφανίσῃ νέο στὸν ἥλιον τῆς δημιουργίας. Σοφὰ πολλὰς

φορές, τὰ δημοσιεύματα του περιοδικού, ένδοσκοπούν τόν άνθρωπο και προσπαθούν νά τόν πείσουν πώς είναι μέλος του κοινωνικού συνόλου, που έχει τήν ανάγκη του, και από τήν συνεργασία του θα έπαιρνε δύναμη για κάθαρση.

Οί συνεργάτες του 'Ιλισού, στα είκοσιπέντε χρόνια τής ζωής του περιοδικού, μόχθησαν νά σκάψουν για νά βρουν τήν ψυχή του ανθρώπου και έκει νά φυτέψουν ή νά καλλιεργήσουν ό,τι ωραιότερο υπάρχει στη γή. Η σοφία, ή καλωσύνη, ό ανθρωπισμός και ή αγάπη είναι οί στόχοι του 'Ιλισού, ακόμη και νά καθαριστεί ή ψυχή από τό πάθος και τό μίσος. Δέν ξέφυγε από τίς αρχές «'Εν τό πάν», Παγκόσμιος 'Αδελφότης 'Ανθρωπότητος άνευ διακρίσεως φυλής, πίστεως, τάξεως, γένους, χρώματος», «Ούδεμία θρησκεία ανωτέρα τής 'Αληθείας», «'Ελευθερία σκέψεως άντι φανατισμού και βίας» 'Η ύλοποίηση αύτών των αρχών αποδεικνύεται και με τίς προθέσεις τής διεύθυνσης του περιοδικού: «'Ο 'Ιλισός προσπαθει, μέ αγνότητα προθέσεων και άνιδιοτέλεια, νά μεταδιβάσει από τίς αιώνιες πηγές τής σοφίας πρós τούς αναγνώστας του, μερικές άκτινες από τό καθαρό φώς τής έλευθέρας σκέψεως...» 'Επάνω σ' αύτή τή βάση εργάζεται και ό κ. Κωστής Μελισσαρόπουλος, που δίπλα στο περιοδικό αναπτύσσει και αξιολογή συγγραφική δραστηριότητα, έκδιδοντας συνεχώς βιβλία, μεταξύ των οποίων «Μήτις» (τό βιβλίο τής σοφίας), «Τά θέματα τής φιλοσοφίας» (Α' και Β' τόμος), «'Ο 'Ιησούς», «'Ο Κομήτης» (θέατρο ιδεών), και πρόσφατα τό σημαντικότατο «Μεγάλες πράξεις και έγκλήματα στην ιστορία των έλλήνων».

Δέν παραλείπει ό 'Ιλισός νά δημοσιεύει λογοτεχνική ύλη, και κυρίως ποίηση, που συγκλίνει στους στόχους του και κρίνει τό λογοτεχνικό βιβλίο, και μάλιστα με τόν αντικειμενικό τρόπο, που τόν γνωρίζει καλά ό κ Χρίστος Ριζόπουλος. Με ματιά διεισδυτική και με

'Ιδιοκτήτης: 'Εκδόσεις «'Ιλισός» Συν.Π.Ε., Δραγατσανίου 6. 'Εκδότης - Διευθυντής: Κωστής Ν. Μελισσαρόπουλος, Πλατ. 'Εθνικής Τραπεζής 3, Φιλοθέη. Προϊστάμ. Τυπογραφείου: Ε. Σωτηρόπουλος & Σία, Κερατσινίου 72, Τ.Τ. 209-Τηλ. 5224728.

Τιμή τεύχους δρχ. 50
'Αθήνα, Μάιος - 'Ιούνιος 1980

κρίση όρθή ό κριτικός αναφέρεται τακτικότερα σε βιβλία συναδέλφων, κατατοπίζοντας τούς αναγνώστες του περιοδικού στο περιεχόμενό τους. Αύτός κιόλας πρέπει νά είναι ό σκοπός του κριτικού σημειώματος.

"Άλλος σημαντικός συνεργάτης του περιοδικού είναι ό ποιητής Σαράντος Παυλέας. Οί υπαρκτικές του φωνές φωτίζουν τό ψυχικό μεγαλείο και τήν άντοχή του.»

Εύχαριστούμε θερμότατα τά δύο συναδελφικά και έκλεκτά περιοδικά, για τά κολακευτικά σχόλια, που μάς αφιέρωσαν.

ΕΠΙΣΤΟΛΕΣ

Λάβαμε τήν ακόλουθη έπιστολή από τό Κεντρικό 'Ισραηλτικό Συμβούλιο Συντονισμού και Γνωματεύσεως:

8 Μαΐου 1980

'Αγαπητέ κ. Μελισσαρόπουλε,
Σας εύχαριστούμε θερμά για ή δημοσίευσί, στο τελευταίο φύλλο του πραγματικά έκλεκτου περιοδικού σας, τής αποφάσεως του 'Ανωτάτου Δικαστηρίου τής Δυτικής Γερμανίας, για τήν προσβολή τής τιμής των θυμάτων του 'Ολοκαυτώματος.

Θά μάς επιτρέψετε μόνο νά σημειώσουμε μία άβλεψία: τό περιοδικό μας «ΧΡΟΝΙΚΑ» δέν είναι 'Ισραηλινό, αλλά 'Ισραηλιτικό. Τό σημειώνουμε, γιατί στον

μὲν ἀγαπητὸ «ΙΛΙΣΟ» δὲν ὑπῆρχε κακὴ πρόθεσις, ἀλλοῦ ὅμως γίνεται ἠθελήμενη σύγχυσις.

Μὲ φιλικὰ αἰσθήματα
Κεντρικὸ Ἰσραηλιτικὸ Συμβούλιο
Ὁ Πρόεδρος
Ἰωσήφ Λόβιγγερ

Η ΠΑΡΑΛΛΗΛΗ ΠΟΡΕΙΑ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΕΒΡΑΪΣΜΟΥ

Σὲ ἄοτρο τοῦ γνωστοῦ Γάλλου συγγραφέως Ε. Φλέγκ, μὲ τίτλο «Γιατὶ εἶμαι Ἑβραῖος», ποὺ δημοσιεύεται στὸ περιοδικὸ «ΧΡΟΝΙΚΑ» (ὄργανο τοῦ Κεντρικοῦ Ἰσραηλιτικοῦ Συμβουλίου Ἑλλάδος), καταφαίνεται πῶς ὁ Ἑλληνισμὸς καὶ ὁ Ἑβραϊσμός, ἀντιμετωπίζοντας στὸ διάβα τῶν αἰῶνων τὰ ἴδια προβλήματα, ἀκολούθησαν μιὰ παράλληλη πορεία.

Στὸ ἴδιο φύλλο δημοσιεύονται ἄρθρα γιὰ τὴν παρουσία Ἑβραίων στὴν Ἑλλάδα στοὺς π.Χ. αἰῶνες, γιὰ τὰ ἑλληνικὰ ἐβραϊκὰ δημοτικὰ τραγούδια κ.ἄ

ΒΙΒΛΙΑ ΠΟΥ ΛΑΒΑΜΕ (Μὲ τὴ σειρά λήψεως)

Θαλῆς Ρητορίδης: Σφεντονιῆς (ποιήματα). Ρώμη 1979.

Ἑλένη Δημητριάδου - Παπαλεξοπούλου: Κρίκοι, (ποιητικὴ συλλογὴ). Ἀθήνα 1980.

Εὐελπίδης Λιβεριάδης: Ὁ Χριστιανισμὸς καὶ ἡ σχέσις αὐτοῦ πρὸς τὰς ἐκδηλώσεις τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος. Ἀθήναι 1979.

Βασίλης Συκιώτης: Ἡ πέμπτη σφραγίδα (ποιήματα) Ἀθήνα 1979

Παναγιώτης Βλαχόπουλος: Τὸ βάθος τῆς ἀρμονίας. Ἀθήνα 1980.

Διονύσιος Καλημέρης: Νοερὸς διάλογος (ποιήματα). Τελευταία ἐπιστολὴ στὸν παραπαίοντα ἄνθρωπο (ποιήματα). Τιμητικὸ ἀφιέρωμα στὸν δημιουργὸ τοῦ Σύμπαντος (ποιήματα). Ζάκυνθος.

Κάρολος Ἀρλιώτης: Ἱστορία τῆς Ἑθνικῆς Κτηματικῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος. Ἀθήναι 1979.

Διονύσης Κ. Μαγκλιβέρας: Ἐγχειρίδιο Δημοσίων σχέσεων. Τέταρτη ἔκδοσις. Ἀθήνα 1980.

Ἔφη Αἰλιανοῦ: Ἡ Εὐρυδικὴ στὸ φῶς. (Ποιήματα) 1980.

ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ

Κρίκος (Ἰαν. - Φεβρ.)
Ὁ Κόσμος τῆς Ψυχῆς (Ἰαν.-Φεβρ.)
Ἡπειρωτικὴ Ἔστιά (Δεκ.)
Κρητικὴ Ἔστιά (Ἰαν. - Φεβρ.)
Ἰσραηλιτὰ Νέα (Φεβρ.)
Βωμὸς Τέχνης (Ἰαν.- Φεβρ., Μάρτ.- Ἀπρ.)

Πνευματικὴ Κύπρος (Φλεβ. - Μάρτ., Ἀπρ. - Μάης)

Χρονικὰ (Ἀπρ. - Μάιος)
Σύγχρονη Σκέψη (Μάρτ., Ἀπρ.)
Τραπεζικὸς Ἄγων (Μάιος)
Σταθμοὶ (Μάρτ., Ἀπρ.)
Ὁ Φυσιολάτρης (Μάιος - Ἰούν.)
Λαογραφικὴ Κύπρος (Γεν. - Δεκ. 1980)

Κείμενα τοῦ Βόλου (1980)
Τριφυλιακὴ Ἔστιά (Μάρτ. - Μάης)
Ἐλευθερὴ Σκέψη (Φεβρ., Μάρτ., Ἀπρ.)
Ἀνοιχτοὶ Ὅριζοντες (Δεκ. - Φεβρ.)

ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΙ ΤΟΥ «ΙΛΙΣΟΥ»

Ἀλεξανδρούπολις: Ἐλ. Γιαννώτας
Βόλος: Γ. Κουκουβίνος
Δράμα: Φιλ. Τζάλλας
Ζάκυνθος: Ν. Ταμπαλῆς
Ἡράκλειον: Ἄ. Κουντῆς
Θεσσαλονίκη: Εὐ. Ψαρᾶς
Ἰωάννινα: Μιχ. Πραπίδης
Καβάλα: Πέτρος Φραγκίδης
Καλαμάτα: Π. Γκλεγκλῆς
Κέρκυρα: Κ. Ἁγιοῦς
Κομοτινὴ: Ἰω. Σαμουρκασιδῆς
Λαμία: Κ. Φαλιδᾶς
Λάρισα: Βασ. Παπαζήσης
Μυτιλήνη: Ἀρ. Ἀρμούντας
Πάτραι: Ἀθ. Κοντοσάκις
Σύρος: Π. Ζαραφωνίτης
Χαλκίδα: Γ. Λάμπρου
Χανιά: Βασ. Σπυριδάκης
Ἀμμόχωστος: Ἄνδρ. Τσόκκος
Λεμεσός: Ἄντ. Στυλιανοῦ
Λευκωσία: Ἀχ. Ζαβαλλῆς, Π. Δεκακτῆς
Πάφος: Κ. Καθητζιώτης
Ἰσταμπούλ: Γ. Βακαλόπουλος

Βιβλία Krishnamurti

Στά πόδια του Διδασκάλου (έκδ. 1966)	50
Εκλογαί από τον Κρισιναμούρτι (Κ. Μελισσαροπούλου)	150
Εκπαίδευσι καί σημασία ζωής — 1953	150
Ἐλευθερία — ἡ ἀρχή καί τὸ τέλος — 1954	280
Στοχασμοὶ πάνω στὴ ζωὴ (Α΄ σειρά) — 1956	250
Στοχασμοὶ πάνω στὴ ζωὴ (Β΄ σειρά) — 1958	250
Στοχασμοὶ πάνω στὴ ζωὴ (Γ΄ σειρά) — 1960	350
Ὅμιλιές στὴν Εὐρώπη — 1967	250
Στὴ σιγὴ τοῦ Νοῦ — 1970	200
Ἡ ἀναγκαιότητα τῆς ἀλλαγῆς — 1970	200
Τὸ πέταγμα τοῦ ἀετοῦ — 1971	200
Τὰ πρῶτα δῆματα τῆς μάθησης — 1975	280

Ἐγγράφετε νέους συνδρομητὰς

Συνδρομὴ 1980 δρχ. 200 ἑθελοντικῶς δρχ. 300
ἔξωτερικῶς δρχ. 300
ἀεροπορικῶς 500

Ὅλοι οἱ συνδρομητὰι ἐσωτερικοῦ ἔχουν δικαίωμα
νὰ ἀγοράζουσι τοὺς τόμους ἐπιλογῆς

Α΄ Τριετίας 1956—1957—1958

Β΄ Τριετίας 1959—1960—1961

Γ΄ Τετραετίας 1962—1965

ἕκαστον πρὸς δρχ. 200 ἀντὶ δρχ. 250

Ἡ συνδρομὴ τοῦ 1980 εἶναι δρχ. 200. Ἐθελοντικῶς δρχ. 300
Διὰ τὸ Ἐξωτερικὸ δρχ. 300
Ἀεροπορικῶς δρχ. 500

Αἱ συνδρομαὶ ἢ ἀντίτιμον βιβλίων νὰ ἀποστέλλωνται με
ταχυδρομικὴν ἢ τραπεζικὴν ἐπιταγήν — ὄχι με ἐντολήν — ἐπ'
ἐνόμιον Κωστῆ Μελισσαροπούλου ἢ ΙΛΙΣΟΥ, Δραγατσανίου 6,
Ἀθῆνας 122.

ἜτησΙΑ Συνδρομὴ ΙΛΙΣΟΥ
Δρχ. 200
ἐδελοντικῶς δρχ. 300

Ἐπιλογαὶ ΙΛΙΣΟΥ
Τριετίας 1956 — 1958
» 1959 — 1961
Τετραετίας 1962 — 1965
ἐκάστη Δρχ. 250
Διὰ τοὺς συνδρομητὰς τοῦ ΙΛΙΣΟΥ
μόνον Δρχ. 200

Νέα βιβλία :

Κωστῆ Μελισσαροπούλου :

Μεγάλες πράξεις
καὶ
Μεγάλα ἐγκλήματα
σὴν
Ἱστορία τῶν Ἑλλήνων
Δρχ. 250